

DEL II

HISTORIEN OM HELLIGDOMSSPØRSMÅLETS PROBLEMER I SDA-MENIGHETEN OG ERKJENNELSEN AV DISSE PROBLEMENE HOS ADVENTISTFORFATTERE

Det er ikke de gjentatte problemene i menigheten omkring helligdomslæren, men unnlatsen med å håndtere disse på en adekvat måte som er det underligste trekk i enhver historisk oversikt over temaet. Mens vi har verker som er omfattende i sine innvendinger mot vårt syn på sabbaten og menneskets natur, finnes det ingen tilsvarende publikasjon om helligdomstjenesten. I stedet møter vi kun taushet.

Ifølge mange av våre samtidige teologer i Adventistsamfunnet, er alle våre apologier om helligdomsspørsmålet i det 20. århundre både utilstrekkelige og unøyaktige. Denne påstanden vil bli utdypet i kapitel 2. F.D.Nichol fortalte nærværende forfatter at "et skikkelig arbeid om helligdomsspørsmålet er vårt største behov." Hans egen klassiker *Answers to Objections* inneholder nesten ingen ting om de problemene som truer "vår tros fundament." Hans avsnitt om helligdommen dreier seg bl.a. om forsoningen og Asasel, de mange andre problemene er ikke berørt. Siden jeg har korrespondert med pastor Nichol angående helligdomsspørsmålet, er jeg ikke overrasket over denne tausheten. F.D.Nichol aksepterte vår offisielle posisjon, men i praksis *ved tro alene*.

Når man går igjennom kasse etter kasse med arkiver fra bibliotekene til slike avdøde teologer som L.E.Froom, W.E.Read, M.L.Andreasen m.fl., gjør det inntrykk at slike menn var kjent med problemene omkring vår tradisjonelle tolkning av Dan.8,14. Man finner mappe etter mappe med dataopplysninger om Hebr.9 og lignende tekster, men man finner sjelden noen konkluderende uttalelse.

Mens L.E.Froom var en fremtredende forsker, og det er velkjent, og mens vi finner at han går inn i problemene omkring Hebr.9 fra begynnelsen av 30-årene, skriver han ingen ting detaljert om disse problemene. Da Harold Snide, som arbeidet i 30 år som bibellærer ved Southern Junior College, kom ham til hjelp, hadde han ikke tilført ham noe av verdi i følge det vi ser av Snides brev. Om vi hadde offentliggjort materiale fra Froom som tok for seg spørsmålene og gav svar på dem, eller prøvde å besvare dem, kunne vi se bort fra det Snides har skrevet. Men noen slike har vi ikke.

Nichol, som kunne takle slike betente spørsmål som den lukkede dør i Ellen G. Whites skrifter, anklagene om plagiat etc., var taus som graven omkring de spørsmålene som bekymrer oss mest. Legg merke til at den mannen som gjorde nitide undersøkelser for å prøve å avsanne ryktene om himmelfartskapper og historier og sinnssykdom hos millerittene, etterlot oss ingen ting av verdi om disse så mye viktigere spørsmål om soningsdagen i Hebr.9.

F.C.Gilbert skrev den velkjente *Messiah in His Sanctuaray* og et stort verk om det samme emnet noen år tidligere. Hans arkiv viser at han forsket omkring temaet 1844, men i det han har utgitt er det knapt en bokstav eller en tøddel som tyder på at han hadde de svarene som var nødvendige.

Da C.B.Price (bror til George McCready Price) skrev noen spørsmål til C.H.Watson om hans verk *Atoning Work of Christ*, unnslo broder Watson seg fra å

svare. For 25 år siden sendte en ung arbeider ved navn Ford ut en serie brev til våre fremste teologer og ba om løsninger, og til tross for at han opptrådte med vennlighet, var det bare E.Heppenstall som svarte, som den eneste som hadde noe vesentlig å bidra med.

Det andre aspektet som åpenbares når vi går igjennom historien, er endringene i vår tidligere posisjoner i helligdomsspørsmålet i den senere tid, og vår forkastelse av tidligere påstander. Dette ble berørt i vårt innledningskapitel der lærepunktene om dette fra det 19. og 20. århundre ble oppsummert.

Endringen i vår apologi kan belyses ved to brev – en revisjon av det som opprinnelig ble skrevet om Hebreerbrevet i *SDA Bible Commentary*. Disse brevene illustrerer det gamle og det nye, selv om det andre brevet strekker seg bakover for å få det som var da til å passe når det må møte kritikk. Legg merke til kontrasten mellom holdningen i det fjerne Australia til den nyere forståelse av Hebreerbrevet, og den mer blaserte aksept av de samme posisjonene fra våre best informerte amerikanske teologers side.

Kjære bror Nichol!

Jeg er ikke så glad for den måten referansene til den himmelske helligdom er blitt håndtert. Jeg er faktisk forvirret, og føler at dersom ikke uklarhetene blir ordnet opp i, vil materialet gjøre mer skade enn nytte når det når ut til feltet.

Du sier at "den generelle konklusjon vi er kommet fram til angående beviset i Hebreerne for avdelingene i himmelen står i kommentaren til Hebr.10,20." Min forståelse av denne kommentaren får meg til å si at den praktisk talt ødelegger idéen om en helligdom i himmelen.

I kommentaren til kapitel 6 er helligdommen nevnt i vers 19, men det er så mange motstridene syn som er fremkommet om uttrykket "innenfor forhenget" at *leseren blir etterlatt i undring om dette er en SDA-kommentar*, eller rett og slett skrevet for å vise variasjonene i tolkninger som er gjort av lærerne i Adventistsamfunnet. Og i kommentarene til Hebr.8,2 blir den himmelske helligdom stadfestet, men på samme tid blir det *frem satt tvil om de to avdelingene*. Og igjen vises det til den himmelske helligdom i kommentaren til 9,8 med en oppsummering av adventistenes tro, og *der unnviker man spørsmålet om de to avdelingene*.

I Hebr.9,11 er det en kort positiv uttalelse som stadfester eksistensen av en himmelsk helligdom med en kryssreferanse som ennå ikke er fullstendig, men *beviset i denne teksten for en himmelsk helligdom er omtalt mye vagere enn det fortjener*.

I Hebr.9,12 blir den himmelske helligdom stadfestet.

Mens de ovennevnte referansene stadfester en tro på en himmelsk helligdom, gir den generelle behandling av temaet leseren etter min mening grunn til å stille spørsmål om hvorvidt Adventistsamfunnet virkelig tror på en helligdom i himmelen som et virkelig sted der et bestemt verk av vital betydning blir utført.

Så vil jeg vise til den generelle læren om den himmelske helligdom, deri også de

to avdelingene slik det står i våre bøker, både de som pleier å bli distribuert blant våre arbeidere og de som selges gjennom litteratur-evangelistene. I den første gruppen vil jeg nevne "Book of Hebrews" av M.L.andreasen, sider 325-331, 336-341 og 356-357, "Atonement Work of Christ," av C.H.Watson, sidene 154, 160-163 og 186. La meg nevne at broder Watson er den mest respekterte person i Australia, og brødrene tar hans oppfatninger meget alvorlig siden han skrev sin bok, i stor grad for å imøtegå den ødeleggende læren til broder W.W.Fletcher, hvis innflytelse må få ansvaret for de siste frafallene blant predikantene, slik noen av våre brødre føler det.

Det neste jeg vil nevne er "Our Firm Foundation," bind 1, siden 322, 334, 336, 358 og 9, bind 2 sidene 29, 32, 33 og 40-42.

I noen av de nevnte verkene argumenteres det for å slå fast at der er to avdelinger. I de fleste tilfellene er det som er noe av det sikreste vi tror på tatt for gitt.

Om Hebr.9,9 står det "inntil den nåværende tid." Det taler om avdelingene med deres tjenester som en lignelse på den daværende tid. Burde ikke dette i begge tilfellene leses som en lignelse *for* den daværende tid. Det er betydelig avvikelse i teologien ved bruken av ordet *inntil* i dette tilfellet.

Til Hebr.9,23 kommenteres det: "Som et resultat av dette, blir synderens samvittighet rensset," osv. Dette lærer at renselsen av tingene i himmelen er det samme som renselsen av synderens samvittighet. Dette synes fremmed for samfunnets lære og Profetiens Ånd. Jeg forstår renselsen av de himmelske ting som renselsen av den himmelske helligdom fra listen over bekjente synder. – "Great Controversy", sidene 418-421 ("Mot historiens klimaks" sidene 241-246).

Din forbundne

F.G.Clifford⁹

Kjære brødre!

Den anklagen dere retter mot Kommentaren til Hebreerbrevet er alvorlig. Ingen av de svarene jeg fikk fra våre College Bibel Departments i Nord-Amerika, og fra visse brødre ved Generalkonferensen og andre, støtter din anklage. På den annen side gav de en positiv anbefaling.

Redaktørene av Kommentaren har ikke som oppgave å finne opp teologien for vårt trossamfunn. I stedet vil vi prøve å stadfeste presist det Bibelens forfattere virkelig sa, og så merke oss den konsensus i teologisk tenkning blant Adventkirkens ledere.

Jeg er fullt klar over de problemene vi så lenge har hatt med Hebreerbrevet. I flere år bodde jeg i California hvor Ballenger raste og stormet i mot oss. Jeg var bare så vidt kommet til Washington for om lag tretti år siden, da jeg ble plassert i en komité som skulle ta seg av saken med W.W.Fletcher. Min oppgave var å gå gjennom den svære dokumenthaugen og samle sammen argumentene. Pastor Spicer ledet komiteen. Som et resultat av våre møter med Fletcher trakk jeg visse konklusjoner angående Hebreerbrevet, som følger:

1. At visse ting som Paulus skrev er vanskelig å forstå, og ubefestede sjeler tolker til sin egen undergang, finnes i Hebreerbrevet.

2. At konstruksjonen av argumentet og konstruksjonen av det greske språk ikke tillater oss å komme fram til de dogmatiske konklusjonene som noen av oss har søkt for enkelte tekster i Hebreerbrevet. Dette faktum er klart til stede i de ulike tolkningene av visse nøkkelttekster som finnes i velrenommerte adventist-verker.

3. At våre opponenter kan produsere plausible, men dog ugyldige argumenter til støtte for sine oppfatninger ved å legge en spesiell mening i noen av de greske uttrykkene som er brukt til å beskrive helligdommen og dens avdelinger.

4. At dersom vi gir en alt for bokstavelig beskrivelse av den himmelske helligdom, hjelper vi våre motstandere. For eksempel gikk Kristus opp til Gud for oss, og han er virkelig i Guds nærvær der han sitter ved hans høyre hånd. Flere av våre motstandere påstår at Guds nærvær er der glansen av den hellige Sjekina befinner seg, nemlig i den andre avdelingen. Derfor har Kristus, siden han for opp til himmelen gjort tjeneste i den andre avdelingen! *Jeg husker hva bror Spicer en dag sa til meg på den tiden da Fletcher-høringene pågikk mens vi gikk hjem. Det var i alt vesentlig dette: "Vi må ikke presse saken for langt, så vi tenker på to avdelinger i en himmelsk bygning."* Han følte naturligvis at de to avdelingene i den jordiske helligdommen var ment til å lære oss en viktig sannhet om "de to avdelingene," som fru White uttrykte det, om Kristi gjerning på våre vegne. Vi kommer alltid til å ha noen redelige meningsforskjeller om hvor bokstavelig et symbol skal forstås, men så lenge som vi holder hovedpoenget klart for oss om de "to avdelingene" i Kristi himmelske tjeneste, har vi imøtegått våre motstandere direkte, og bevart vårt tidspunkt 1844, som alltid vil være et angrepspunkt. *Et symbol må alltid stå for noe bortenfor det selv, for ellers er det ikke et symbol, men en bokstavelig beskrivelse. Johanns så himmelen i sitt syn, og et lam som var slaktet, men vi vet jo at i himmelen finnes det ikke noe slaktet lam.* Men vi har ikke vanskelig for å forstå betydningen av symbolet. Du vil forstå ut fra det jeg sier i mitt tilleggsnotat om kapitel 10 at jeg synes det er på sin plass å bruke den bibelske symbolismen om to avdelinger fordi disse symbolene formidler en viktig sannhet. Men jeg vil ikke presse symbolene til å være så bokstavelige at jeg plasserer et argument i hendene på våre motstandere om Kristus som trer fram for Gud, og andre påstander de kan basere på overdreven bokstavtolkning fra vår side.

5. På grunn av det faktum at noen tekster i Hebreerbrevet er vanskelig å forstå, må vi aldri tillate våre motstandere å manøvrere oss inn i en strid der vi gjør

Hebreerbrevet til en slagmark. Jeg tror at vi alltid må innta et fast standpunkt med helligdomslæren, deri også de to avdelingene ved hjelp av andre tydeligere tekster. Når vi gjør det, mener jeg at vi er godt beskyttet mot de forståelige, men ugyldige konklusjoner som våre motstandere søker for å få Paulus' ord i Hebreerne til støtte for sine påstander. Når alt kommer til alt er dette den standardmetoden vi bruker i fortolkningen av mange vanskelige temaer i Bibelen, noe som dere brødre sikkert vil være enig i. Jeg har fulgt denne prosedyren i mitt tilleggsnotat til kapitel 10. Om vi følger denne prosedyren, kan vi villig innrømme at det ikke kan bevises med sikkerhet hva Paulus kan ha ment i noen få tekster i Hebreerbrevet, men vi kan stadfeste med sikkerhet at han ikke har den oppfatningen som våre opponenter har. Med andre ord, selv om *vi ikke lenger forsøker å finne noe dogmatisk bevis for visse sider ved vår helligdomslære i Hebreerbrevet*, vil vi frata våre motstandere muligheten for å finne noe i vår lære som kan brukes som gyldig argument i mot den. For en gang til å bruke bildet på en krig, må vi forhindre dem fra å føre oss inn i forvirring omkring Hebreerbrevet og la dem drive sin vanhellige krigføring mot oss på de områdene i Skriften der vi kan vinne lettvingt og fullstendig.

6. Det at Paulus i Hebreerbrevet ikke søker å fokusere på bestemte avdelinger av Kristi verk i himmelen, og at han i stedet viser til den eller den side ved Kristi tjeneste er en del av et mektig argument for å bevise at de jødekristerne nå kunne få gagn av "en bedre tjeneste" enn den i den jordiske helligdommen. Vi har prøvd å la denne mektige paulinske læresetning stå klart fram i den reviderte seksjonen over temaet i introduksjonen.

Disse konklusjonene som jeg kom til for om lag 30 år siden, ser jeg ingen grunn til å forandre i dag.

Nå, mine kjære brødre, dette brevet ble svært langt, men jeg prøver å dele mine tanker med dere, og jeg tror det i alt vesentlig er slik mine brødre også tenker, som har sendt anbefalinger til trykken. Det er et resonnement som ikke på noen måte svekker vår lære om helligdommen. Det *faktum at vi ikke prøver å bevise et bestemt aspekt ved vår helligdomslære spesielt fra Hebreerbrevet*, betyr ikke at vi lar denne læren rakne. *Dere ser en motsetning i vår behandling av helligdomslæren i forhold til den sterke støtten vi har gitt til læren om sabbaten gjennom hele Bibelkommentaren*. Hvis dere vil ta en titt på manuskriptet igjen, vil dere finne at vi bruker en del tid på å fortelle at vi ikke tror at Hebreerne 4,9 gir et gyldig argument for sabbaten, og jeg er sikker på at noen personer vil ergre seg over dette og til og med beskylde oss for å svekke læren om sabbaten. Vi tror ikke det. Vi tror ganske enkelt at Hebreerbrevet ikke er stedet til å bevise læren om sabbaten. Jeg tror at analogien er åpenbar.

I oppriktighet deres bror i Kristus,

F.D.Nichol¹⁰

Moralen er tydelig. Når våre beste eksperter arbeidet med Hebreerbrevet, kom de til

denne konklusjonen – bruk ikke den eneste teksten i Det nye testamente som forklarer betydningen av tabernakeltjenesten som en støtte for vår helligdomslære. Se spesielt bort fra de tekstene som taler om soningsdagen.

La oss gi en hurtig oversikt over historien om helligdomstemaet i blant oss. Vi skal ikke forsøke å gjøre det så omfattende at det blir et monumentalverk som vil bli delvis irrelevant for vårt formål. I stedet vil vi berøre de viktigste punktene, og for det meste referere til velkjente navn på personer som etter å ha studert vår tradisjonelle tolkning av sannheten om helligdommen som utilstrekkelig.

O.R.L.CROSIER

Den første som fant feil ved adventistenes helligdomslære var dens skaper – O.R.L.Crosier. Damsteegt forteller oss om ham: "I 1846 antok han sabbaten, men han forkastet den sammen med sin lære om helligdommen."¹¹

JAMES WHITE

Den andre prominente skikkelsen i denne sammenhengen var James White. Han antok ikke læren om den undersøkende dom før i 1857, og før det, skrev han i mot denne forestillingen. For eksempel erklærte han i en artikkel i *Advent Review* for september 1850:

Noen har påstått at dommens dag ville komme før Jesu annet komme. Dette syn er uten grunnlag i Guds ord... Daniel så "i nattlige syner" at "dommen skulle gis til den høyestes hellige," men ikke til dødelige hellige – ikke "før Den gamle av dager kom," og "det lille horn" sluttet å herske, noe som ikke vil skje før han er ødelagt av glansen ved Kristi komme.

"For Guds og Jesu Kristi ansikt, han som skal dømme levende og døde, pålegger jeg deg, så sant som han kommer og oppretter sitt rike.. – 2.Tim.4,1.

Adventengelen (Åp.14,6-7) som roper med høy røst: "Frykt Gud og gi ham ære, for timen for hans dom er kommet," beviser ikke at dagen for hans dom kom i 1840 eller 1844, og heller ikke at den vil komme forut for hans gjenkomst.

Før dette skrev han i sitt *Word to the Little Flock*, s. 24:

"Den begivenhet som vil innlede dommens dag vil bli Menneskesønnens komme da han skal vekke opp de hensovede hellige, og forvandle dem som er i live på den tiden..."

Det er ikke nødvendig at den endelige dom skal bli avsagt før den første oppstandelse slik noen har tenkt, for de helliges navn er skrevet i himmelen, og Jesus og englene vil visselig vite hvem som skal stå opp og samles i det nye Jerusalem.

Det finnes ikke noe bevis for at Ellen G. White på den tiden var uenig med sin mann på dette punkt. Hennes uttalelse fra 1849 i *Early Writings* side 36 (*Budskaber til*

Menigheden side 49) om dommen er kun en generell uttalelse der hun synes å plassere den etter de syv siste plager.

Jeg så at nasjonenes vrede, Guds vrede og tiden til å dømme de døde var forskjellige begivenheter som fulgte på hverandre.

Damsteegts kommentar til James White passer sannsynligvis også på Ellen G. White. "Oppfatningen om dommen forut for Jesu gjenkomst ble bare gradvis antatt av James White."¹²

Det tok flere år før Joseph Bates, J.N.Andrews, J.N.Loughborough og Uriah Smith fullt ut ville anta læren om dommen i sin helhet, men ved slutten av 50-tallet, mer enn ti år etter skuffelsen ble læren fremtredende i det lille samfunnet av sabbatsholdende adventister. I 1857 bruker James White uttrykket "den undersøkende dom" (*Review and Herald*, 29. jan. 1857). Man skal ha klart for seg at dette dogmet *ikke* ble formulert på de store sabbatskonferansene, der den sjette av disse ble holdt 1848. Det er *ikke* et av landemerkene, selv om den siste midlergjerning i den himmelske helligdom er det. Den ser heller ut til å ha oppstått for å fylle tomrommet som oppsto ved at man måtte oppgi dogmet om den lukkede dør. Troende over alt ønsket å få vite: "Hvis verdens prøvetid ikke endte i 1844, hva var det da som skjedde?"

D.M.CANRIGHT

Fremst av alle som har polemisert over menighetens posisjon i helligdomsspørsmålet i det 19. århundret var Dudley M. Canright, som svingte ut og inn av Adventistsamfunnet i flere år. I hans bitre verk *Seventh-day Adventism Renounced (Syvendedags-adventismen tilbakevist)* skrev han:

Syvendedags-adventistene lar alle ting dreie seg om deres syn på helligdommen. Det er selve livet hos dem. Hvis de tar feil i dette, faller hele deres teori sammen. Leseren burde derfor studere dette temaet grundig. De dveler ved dette til stadighet og bekrefter at de er de eneste i kristenheten som har fått lys over temaet.

1. Vet adventistene at de har rett i dette spørsmålet? Nei.
2. Hvis dette temaet er så enkelt og viktig som de sier at det er, er det merkelig at ingen andre har funnet ut dette før.
3. Etter at jeg er blitt kjent med deres syn på det, og kjenner alle deres argumenter, føler jeg meg sikker på at de har tatt feil. (side 117)
 1. Gud sendte adventister med det siste høytidelige budskap til jorden, som menighetens og verdens skjebne avhang av. Den første feilen de gjorde var å fastsette galt år, '43 i stedet for '44. Da dette ble fikset, het det at Kristi gjerning i himmelen skulle opphøre og Kristus skulle komme til jorden, vekke opp de døde og brenne opp verden, mens intet av dette hendte!
 2. Ikke én av femti av de opprinnelige adventistene fant noensinne ut den virkelige feilen de gjorde. Ikke én av de ledende adventistene, som Miller, Himes, Litch etc.

antok denne forklaringen på helligdommen. Bare en håndfull av den store masse adventister fra 1844 fant ut sannheten om helligdommen, og disse menn hadde ikke noen viktig rolle i Millers verk.

3. Miller selv var i mot syvendedags-adventistenes grep, han forkastet idéen om helligdommen, sabbaten og den tredje engels budskap. Hvilken håpløs floke denne adventbevegelsen var! Det var ikke rart at folk forkastet den. Hva om Moses hadde satt deg opp mot Josva, og døperen Johannes hadde satt deg opp mot Kristus! Miller ble sendt for å utføre en gjerning, tok feil, og så satte han seg i mot dem som hadde rett!

4. I stedet for å få "lyset" over helligdomsspørsmålet fra fru Whites syner, eller fra himmelen, fikk de det fra O.R.L.Crosier. Men han oppgav det selv som en feiltakelse, og han opponerte mot syvendedags-adventistene i mange år. Det er et dårlig tegn for en teori når selv dens opphavsmann forkaster den.

5. Syvendedags-adventistene antok fra begynnelsen teorien om helligdommen for å bevise at nådens dør ble lukket i 1844, en teori som fru White og hele gruppen fastholdt på den tiden. Her er mitt bevis for dette:

Ann Arbor, Mich., 1. desember 1887

Pastor D.M.Canright: – "Jeg holdt den syvende dag i nesten ett år, omkring 1848. I 1846 forklarte jeg idéen om helligdommen i en artikkel i et ekstra dobbeltnummer av *Day Star*, Cincinnati, O. Hensikten med den artikkelen var å støtte teorien om at nådens dør var lukket, en teori som jeg og nesten alle adventister som hadde antatt William Millers syn, fastholdt fra 1844 til 1848. Ja, jeg vet at Ellen G. Harmon – nå fru White – holdt på teorien om den lukkede dør på den tiden."

Din i sannhet, O.R.L.Crosier

Hør nå på fru White: "Topsham, Me., 21 april 1847.

***Herren viste meg i et syn for mer enn et år siden at bror Crosier hadde det sanne lys om helligdommens renselse etc., og at det var hans vilje at br. C. skulle skrive om saken som han gav oss i *Day Star* (ekstra) den 7. februar 1846. Jeg føler at jeg har fått pålegg fra Herren om å anbefale dette ekstranummeret til enhver av de hellige.

***E.G.White i "Et ord til den lille flokk," sidene 11-12.

Her har du opprinnelsen og gjenstanden i helligdomsteorien. Foran meg ligger "The Present Truth" (Den aktuelle sannhet) bind 1, nr. 5, desember 1849 av James White. Lederartikkelen heter "Forklaring på den lukkede dør," og der begrunnes dette ut fra 3.Mos.16,17, at da øverstepresten gikk inn i Det aller helligste kunne det ikke lenger være tilgivelse for syndene. "På denne soningsdagen er han øversteprest kun for dem hvis navn er innskrevet på dommens brystplate," side 44. Deres helligdomsteori skulle bevise at det ikke

lenger var noen frelse for syndere mer. Hele bladet er fylt med denne idéen.

6. Deres påstand ut fra forbildet var riktig, i dette kunne ikke synd bli bekjent og overført til helligdommen etter at øverstepresten hadde gått inn i Det aller helligste. 3.Mos.4,1-7, 16,17 og 23-24. Så hvis dette var et forbilde på at Kristus gikk inn i Det aller helligste i 1844, da var i sannhet nådens dør lukket, og alle syndere fortapt.

7. Intet arbeid skulle gjøres på soningsdagen, eller på den dagen helligdommen ble rensset. 3.Mos.23,27-32. Loven var meget streng. Hvis adventistenes påstand om helligdommen var korrekt og soningsdagen begynte i 1844, da burde de ikke ha arbeidet en dag etter dette. Derfor var det mange adventister etter 1844 som mente at det var synd å arbeide, men tiden sultet dem ut, og de måtte gå tilbake til det igjen.

8. Da de til slutt ble tvunget til å forlate den posisjonen at nådens dør var lukket for syndere i 1844, trodde de bare de kunne bli frelst som visste om den forandringen Kristus gjorde i helligdommen i himmelen i 1844. (sidene 118-120)

Etter å ha undersøkt grundig hele temaet om helligdommen, føler jeg meg sikker på at de gjør en stor feil på dette punkt.

1. Guds trone har alltid vært på Det aller helligste stedet i himmelen, mellom kjerubene, over arken og aldri noensinne i Det hellige. For å bekrefte dette, se 3.Mos.16,2, 4.Mos.7,89, 1.Sam.4,4 og 2.Kong.19,15. Smith påstår at Guds trone noen ganger var i det hellige, og viser til 2.Mos.33,9. Men her viste Herren seg *utenfor* tabernaklet og ikke i det hellige i det hele tatt. Så denne teksten støtter ham ikke.

2. Da Jesus for opp til himmelen for 1800 år siden gikk han direkte til Guds høyre hånd og satte seg på hans trone, Hebr.8,1. Derfor måtte han ha gått inn i Det aller helligste da, og ikke i 1844.

3. "Innenfor forhenget" er Det aller helligste. "Rett under krokene skal du henge det, og innenfor forhenget skal du sette lovkisten. Forhenget skal være en skillevegg mellom Det hellige og Det aller helligste." 2.Mos.26,33. Se også 3.Mos.16,2. 12, 13.

Ingen kan unngå å se at "innenfor forhenget" er Det aller helligste der arken var. Det er akkurat dit Jesus gikk for 1800 år siden. Bevis: "Dette håpet er et trygt og fast anker for vår sjel. Det når gjennom forhenget inn i helligdommen, dit Jesus gikk inn og åpnet veien for oss, han som er blitt øversteprest til evig tid." Hebr.6,19-20. Likesom øverstepresten gikk "innenfor forhenget" gikk Jesus, vår øversteprest "innenfor forhenget," inn i Det aller helligste, til Guds høyre hånd og satte seg på hans trone. Det kan ikke sies tydeligere. Dette kullkaster hele teorien om 1844. For ytterligere bevis, se 2.Mos.27,21, 30,6, 40,22-26, 3.Mos.4,16-17, 16,15, 24,3, 4.Mos.18,7 og Matt.27,51.

4. "Foran tronen," Åp.8,3. Pastor Smith hevder at "Guds trone var i den første

avdeling i helligdommen,” fordi det sies at de syv lamper og gullalteret var ”foran tronen,” Åp.4,5 og 8,3. Det er en desperat sak som griper til slike beviser. Det samme argumentet ville bevise at Guds ark og trone alltid var i den første avdeling i den jordiske helligdom, noe som vi vet er feil. Da det bare var ett forheng som delte Det hellige fra Det aller helligste der Guds trone var, ville tingene i Det hellige bli beskrevet som ”framfor Herren,” da den var så nær tronen som var like bak forhenget. Beviser: 2.Mos.27,20-21, 30,6-8, 40,23-25 og 3.Mos.4,6, 15-18. Selv det som skjedde helt utenfor tabernaklet, der dyrene ble slaktet, var ”fremfor Herren,” som 3.Mos.4,15 viser. Abraham vandret ”for Herrens åsyn,” 1.Mos.24,40, til tross for at han var på jorden og Herren var i himmelen.

5. Ikke en eneste tekst kan bli funnet i hele Bibelen som sier at arken med kjerubene og tronen var i Det hellige i den jordiske helligdom, som er forbildet, likevel har de i himmelen fått Guds trone til å være i Det hellige, ikke ved noen spesiell anledning, men hele tiden i de 1800 årene, stikk i strid med forbildet! (sider 121-123)¹³

I hans senere bok *Life of Mrs. E.G.White* er Canrights viktigste protest mot adventistenes innstilling, anklagen: ”I denne teorien fant det ikke sted noen forsoning før over 1800 år etter at Jesus døde på korset!” (side 101) Så fortsatte han med den lukkede dør:

I Crosiers teori ble det hevdet at verket i den første avdelingen i den jordiske helligdom var det kun ”syndenes forlatelse,” og derfor ble den første avdelingen i helligdommen stengt (22.okt. 1844), så der endte syndsforlatelsen for hele verden! Prøvetiden for syndere endte her! Så etter 1844 var Kristi forsoningsverk kun i Det aller helligste kun for de hellige!

Herr Crosier hevder at hensikten med denne artikkelen om helligdommen skulle bevise at prøvetiden endte i 1844, og fru White godtok den derfor.¹⁴

Det må påpekes at mens Crosier i det 19. århundret bekreftet at hans historiske artikkel som ble skrevet for å støtte teorien om den lukkede dør, benektet han senere at det støttet den idéen. James White var enig i denne siste uttalelsen.¹⁵

E.J.WAGGONER

Når vi ser på den neste personen, er det med et visst sjokk.

E.J.Waggoner, ”Herrens budbringer” i 1888 var blitt en vranglærer tidlig på 1890-tallet. Waggoner døde i 1916, og hans siste skrift er kjent som *Confession of Faith* (Troens bekjennelse). Der gjør han rede for sin posisjon i helligdomsspørsmålet, som han lenge har holdt inne med – en posisjon som viser at han beveget seg stadig mer bort fra objektiv rettferdiggjørelse.

Vi vil gi et langt sitat av ham på grunn av hans innflytelse på Adventbevegelsen, og fordi han på en dyktig måte gjør rede for syn som vokser hurtig i blant oss. Uttalelsen er uhyre interessant, selv om det inneholder mange ting som ligger åpen for kritikk av de syn han undersøker. Der var henvisninger av Waggoner til 1844 i de senere år, men de ble ikke fremlagt med særlig overbevisning. Vi vil gjerne understreke at både her og

andre steder der vi siterer kritikere av vår helligdomslære, er slike sitater med kritikk nødvendigvis ikke noen stadfestelse av den nærværende forfatters syn.

Hverken ved korset, hverken før eller siden er det blitt innført noe nytt prinsipp – noen forandring i måten syndere kan nærme seg nådens trone på. Kristus har fra verdens grunnvoll ble lagt vært det slakede Lam, hans liv har alltid vært det fullkomne syndoffer, og hans kongelige presteskap har vært uforanderlig. Han er fra først til sist den ”eneste mellommann mellom Gud og mennesket.” Han har båret verdens synder fra syndens begynnelse, og han har ”tatt bort” synden fra så mange i verden som har vært villig til å få den utslettet fra sine liv.

For 22 år siden var altså disse sannhetene knyttet til det selvnlysende faktum at synd ikke er en enhet, men en tilstand som kun kan eksistere i en person, og dette gjorde det klart for meg at det er umulig at det kan være noe som overfører syndene til himmelens helligdom og dermed besudler det stedet, og at det følgelig hverken i 1844 eller på noe annet tidspunkt kan være noe slikt som ”renselse av helligdommen.”

”Hva var det da som skjedde i 1844?”

Det spørsmålet opptok meg i mange år, for jeg var blitt så grundig indoktrinert med idéen om 2300-årsperioden som endte i 1844 at det aldri falt meg inn å tvile på den. Jeg tvilte faktisk aldri et øyeblikk på den, men en dag begynte lyset å gå opp for meg, og jeg så at den perioden ikke hadde noe grunnlag i det hele tatt, og da var det selvsagt bare å forkaste det.

Du vil spørre hvordan jeg lærte det? Vel, jeg antar at jeg aldri ville ha skjont det hvis jeg ikke i så mange år hadde vært fullt overbevist om det som jeg fra barnsben av hadde lært fant sted i 1844, og det ikke skjedde, og det heller ikke på noe annet tidspunkt.

Men hva med de 2300 dagene? Må vi kaste overbord den profetiske regelen om ”en dag for et år”? På ingen måte, den regelen står fast, men kan ikke anvendes i dette tilfellet, av den enkle grunn at det 8. kapitlet hos Daniel ikke sier noe om 2300 dager i det hele tatt. Ikke i ”King James” Bibelen eller i noen annen versjon, men den hebraiske teksten må avgjøre saken, og den sier ”inntil det er gått to tusen tre hundre kvelder og morgener” (bokstavelig ”kvelder-morgener”), slik det står riktig gjengitt i vår Bibel.

Men det spørres: ”blir ikke kvelder og morgener en dag?” Ja, men hvorfor skal vi uten grunn anta at begrepet her betyr ”dag”? I dette tilfellet må vi ha et bilde av bildet! Vi er kommet i den situasjon at vi må tolke et symbol, og så betrakte den tolkningen som et profetisk bilde. Når vi bruker det profetiske symbolet, skal symbolet selv være helt klart og ikke behøve noen forklaring. Men her blir vi bedt om å tro at vi har et symbol på dag som aldri noe sted i Bibelen er blitt brukt som et bilde på ordet ”dag.” Hvorfor skal vi ha en unntagelse her? Det er et hebraisk ord som alltid betyr ”dag” i den hebraiske Bibelen. Har du aldri undret deg over denne unntagelsen her? Bevisbyrden ligger hos dem som påstår at dette skal

være en unntagelse, og det som påstås må underbygges med bevis, og en forståelig begrunnelse.

Hvis oversetterne fra 1611 hadde oversatt de hebraiske ordene *ereb boker* (kvelder og morgener), i stedet skrevet "dag" som den rette måten, da tviler jeg på at noen kunne opprettholde en teori som var så søkt. Jeg spør igjen, hvilken grunn har man til å innføre et nytt, absolutt ukjent og klosset uttrykk, i stedet for det enkle ordet "dag," hvis det var meningen at leseren skulle forstå det som "dag"? Jeg sier "klosset uttrykk," naturligvis fordi man omgår uttrykket "dag." Det er i virkeligheten ikke noe klosset med det hvis det blir forstått på den måten som er åpenbar. Det er så selvfølgelig at det ikke skulle behøves noen argumentasjon at når uttrykket "kvelder-morgener" blir brukt i forbindelse med helligdommen, skulle det ikke kunne bety annet enn kveld- og morgenoffere.

Tilfeldigvis kommer naturligvis en vurdering av hvordan begrepet "det lille horn" skal forstås. Skal man være konsekvent må man si at et horn av en geit skal være av samme natur som geita – som en prosess, en fortsettelse av dyret det dreier seg om. Men dette ville utelukke anvendelsen av hornet på Roma, fordi Hellas og Roma var to adskilte uavhengige makter. Hvorfor er det mer grunn til å si at Roma kom ut fra Hellas enn å si at Hellas kom ut av Medo-Persia, eller at Medo-Persia kom ut av Babylon? Det er sant at seieren over en makedonsk konge gav Roma stor prestisje, men ikke så stor som seieren Alexander fikk over Darius, eller erobringen av Babylon gav Kyros. I likhet med sine forgjengere i verdensherredømmet, hadde Roma sin opprinnelse i området mot vest i kongeriket som var før det og hadde sin opprinnelse likeså langt fra Hellas som Hellas var fra Medo-Persia, eller Medo-Persia fra Babylon. Kjensgjerningene passer ikke med den tolkningen av profetiene som syvendedags-adventistene hevder. Merkelig nok, det kartet som alltid er blitt brukt av kirken, og det antatte bilde av geitebukken som fremdeles finnes i alle bøker og artikler om denne profetien, viser ganske enkelt inkonsekvensen i tolkningen. Slå det opp, og hvis du ikke har bildet for deg, vil du se at "det lille horn" som er kalt "Roma" er fremstilt som om det kommer opp bak geitebukken, og at det bukkhornet er merket "Syria" og det er blitt fremstilt som forenet med det lille hornet som eksisterte først, i stedet for at det sistnevnte skulle komme ut av det syriske hornet. Dette bakvendte bildet motsier ordene i profetien, men hvis det hadde vært brukt i overensstemmelse med selve tekstens natur, ville man ikke kunne kalle det lille hornet for "Roma."

Jeg hadde tenkt å bruke lite plass på en positiv vurdering av hvordan det lille horn skal anvendes, men jeg vil ikke komplisere argumentet med det. Jeg hadde ikke behøvd å nevne hornet overhodet, for det ville oppfylt hensikten om jeg hadde dvelt ved forsoningen for å vise at det 8. kapitlet i Daniel ikke omtaler noen lange profetiske perioder. Min eneste byrde for å skrive dette er at synd ikke er en enhet i seg selv, en handelsvare, eller noe som kan tas fra synderen og lagres intakt et annet sted for å avvente endelig destruksjon. Da ingen jordiske syndere noen gang har vært i himmelens helligdom, kan deres synder aldri ha besudlet dette stedet, og nødvendiggjort renselse. Men helligdommen i Jerusalem i Judea, som var det eneste som Daniel var engstelig for, var blitt forferdelig besudlet av

Antiokus, og behøvde en renselse.

”Men hva med den undersøkende dom?” Ja, faktisk, hva med den? I sannhet, det er ikke noen plikt for meg for å si noe om den, fordi det i hele Bibelen, fra 1.Mos.1,1 til og med Åp.22,21 ikke finnes noe sted der dette er nevnt.¹⁶

A.F.BALLENGER

Her er et navn som skaper likeså sterke følelser som D.M.Canrigt, selv om det tilhører en svært forskjellig karaktertype og personlighet.

Albion Ballenger, som var av predikantfamilie, levde mellom 1861 og 1921. Da han var sist i tjueårsalderen ble han utnevnt til sekretær i National Religious Liberty Association. I en periode var han assisterende redaktør i *American Sentinel*. Med denne porteføljen deltok han i leirmøtene og andre viktige samlinger i nesten alle konferensene i Nord-Amerika. Han ble overført til De britiske øyer, og prekte i flere av de store byene i England, Wales og Irland. Han ble formann for den irske misjon. Etter at han var blitt avsatt, var det noen arbeidere som sluttet seg til ham, der iblant en av lederne i det britiske arbeidet, Wm. Hutchinson og L.H.Crisler, en tidligere konferensformann i USA. Ballenger opprettet aldri noen organisert utbryterbevegelse, selv om han fra 1914 utgav bladet ”The Gathering Call.” Som den velkjente predikant han var da han ennå var i menigheten, talte han mye og skrev om Den Hellige Ånd, og utgav det velkjente skriftet *Power for Witnessing* (Kraft til å vitne). Ut fra noen av hans egne uttalelser og noen ord fra Ellen G. White, har vi mistanke om at sterke mystiske tilbøyeligheter var spiren til Ballengers senere problemer. Det er sikkert at Ellen G. White anså Ballenger for å være en del av en voksende gruppe arbeidere som var influert av Kelloggs syn som gjorde både Gud og hans bosted uvirkelige.

Ballengers syn, som ble tydelig fordømt av Ellen G. White, spesielt i helligdomsspørsmålet, behøver å bli forstått av oss. *Så langt som vi vet, er det ingen i dag i Adventbevegelsen som har hans oppfatning av helligdomsspørsmålet.* Han mente at Kristus gjorde tjeneste i den første avdeling av helligdommen i 4000 år før han kom til denne jord. De to avdelingene var adskilt med en rekke av engler, som Kristus passerte i gjennom da han for opp til himmelen og tok plass i Det aller helligste. I lyset av de klare tekstene i Hebreerbrevet, at en prest måtte hentes fra menneskene, og at han nødvendigvis må ha et offer å bringe, er det ikke så rart at Ellen G. White anklaget Ballenger for å benekte ”mektige sannheter som har vært fastholdt i uminnelige tider.”

Vi lister opp ni uttalelser av Ballenger ved møtet under Generalkonferensen kl.5.30 om morgenen, den 21. mai 1905. Møtet var holdt skjult med bare noen få av lederne til stede.

Jeg vil lese for dere noen av de ting jeg ikke får til å passe i mitt forsøk på å plassere verket i den første avdeling i den jordiske helligdommen på denne siden av korset: –

1. Den jordiske helligdommen som var en skygge av den himmelske, hadde arken, Guds trone i Det aller helligste, eller den andre avdelingen, mens presten gjorde tjeneste i den første avdelingen. Kirkens syn på den himmelske helligdom plasserer arken eller Guds trone i den første avdelingen, mens presten gjør tjeneste i den, i strid med forbildet.

2. Skyggebildet plasserte et forheng mellom presten og arken eller Guds trone mens presten gjorde tjeneste i den første avdelingen. Kirkens syn sier at presten gjør tjeneste i den første avdelingen uten noe forheng som holder ham adskilt fra arken eller Guds trone, men med et forheng bakom både presten og tronen, i strid med forbildet.

3. Forbildet fremstiller presten som utfører en lang tjeneste i den første avdeling i helligdommen og fører blod inn som blir utgytt, og som betaler straffen for synd. Kirkens syn er at blodet som var utgytt betalte straffen for synd lenge før tjenesten begynte i den himmelske helligdommen, og dette motsier forbildet.

4. Forbildet viser oss at presten gjorde tjeneste i lang tid i den første avdelingen, og i denne tiden ble folkets synder samlet hos ham før blodet ble utgytt for de syndene som presten hadde tatt på seg. Kirkens syn plasserer Kristi død før noen tjeneste er blitt utført i den himmelske helligdom, hvormed verdens synder blir lagt på ham.

(Vi lærer at ingen synder blir tilgitt unntatt de som blir brakt inn i helligdommen ved prestens gjerning, og likevel holder vi helligdommen lukket for patriarkene i 4000 år, og at Kristus begynte sitt verk med å bære syndene inn i den himmelske helligdom ved sin himmelfart. Dette medfører 4000 år uten noen prest som kan ta synden med seg inn i helligdommen.)

5. Skyggebildet lar Herrens bukk, som var et forbilde på den som skulle bære lovens straff, dø på den store soningsdagen. Kirkens syn plasserer Kristi død for å lide lovens straff mer enn 1800 år før den store soningsdagen er antatt å skulle begynne.

6. Skyggen fremstiller øverstepresten som går fra sin tjeneste i forgården hvor han hentet blodet, direkte inn i Det aller helligste på soningsdagen. (Han stanset ikke i den første avdelingen, han hentet blodet og gikk rett inn gjennom Det hellige inn i Det aller helligste.) Kirkens syn er at Kristus gikk fra sin tjeneste i den første avdelingen og ikke fra forgården, inn i Det aller helligste i 1844.

7. Forbildet viser at presten for alltid avlastes for den synden som ble lagt på ham da han gjorde tjeneste foran forhenget, ved den bukkens blod som ble gitt til Herren. (For alle de synder som var ført inn i helligdommen det ene året og ble lagt på presten, ble straffen lagt i Det aller helligste på soningsdagen.) Kirkens syn viser Kristus som på ny legger på seg de samme syndene i den første avdelingen, som han tidligere hadde båret opp på korset, og gjort ende på ved sin død.

8. Skyggebildet sender øverstepresten gjennom den første avdelingen inn i Det aller helligste straks han har blodet fra bukken som tilhører Herren i sine hender, blodet som betaler syndens straff...

Kirkens syn er at vår Øversteprest stanser i den første avdelingen og har med seg sitt eget blod som betaler straffen for synd.

9. Skyggen fremstiler øverstepresten som straks går med det varme blodet fra Herrens bukk inn i Det aller helligste, og stenker blodet på nådestolen ved forhenget. Kirkens syn forkynner at vår Øversteprest ikke stenket sitt blod på nådestolen ved forhenget før det var gått over 1800 år etter at det ble utgytt.

*Legg merke til at hovedvekten som legges på disse temaene er den læren at Kristus hadde gjort tjeneste i den første avdelingen i den himmelske helligdom i tusener av år før korset. Man skal være oppmerksom på at selv noen år senere da Ballenger skrev *Cast out for the Cross of Christ* (Kastet ut på grunn av Kristi kors), trodde han fremdeles at dommen begynte i 1844 som en oppfyllelse av Dan.8,14.¹⁸ Men han trodde ikke at denne dommen hadde noe å gjøre med de hellige, og her var Ellen G. White kraftig uenig.¹⁹*

La oss nå merke oss Ballengers brev til Ellen G. White, et brev som han ikke fikk noe personlig svar på. Brevet summerer opp det som i ettertid alltid var hans viktigste innvendinger mot menighetens oppfatning.

Kjære søster White.

I en tid har jeg vært forhindret fra å skrive til deg om min overbevisning om helligdommen. Mange av mine venner har prøvd å overtale meg til å gjøre det, mens andre har ment at det ville være nytteløst, da brevet etter deres mening aldri ville nå fram til deg.

Likevel har jeg bestemt meg for å skrive og oppriktig gi uttrykk for mine problemer.

Min første vanskelighet er den jeg har med din tolkning av den følgende tekst i Hebr.6,19-20: "Dette håpet er et trygt og fast anker for vår sjel. Det når gjennom forhenget inn i helligdommen, dit Jesus gikk inn og åpnet veien for oss, han som er blitt øversteprest til evig tid på Melkisedeks vis."

Jeg kan ikke hjelpe for at dette uttrykket "gjennom forhenget" viser til Det aller helligste i den himmelske helligdom, og de tekstene som har overbevist meg er gitt nedenfor.

På den ene siden har jeg plassert den tolkningen som Guds Ord gir, og på den andre siden den tolkningen som du har gitt den. Du vil se at du bare påstår at dette begrepet gjelder den første avdeling i den himmelske helligdom, men du viser ikke til noen annen tekst som bruker uttrykket og anvender det på den første avdelingen. Det jeg ber om i dette brevet er at det må være et "så sier Herren" til å støtte det du hevder, og at du i medlidenhet med min sjel vil skaffe meg det.

Så skal du fylle glopnnen med glør fra alteret, som står for Herrens åsyn, og ta to fulle hender med finstøtt, velluktende røkelse og bære det *innenfor forhenget*. 3.Mos.16,12.

Deretter skal han slakte den bukken som er bestemt til syndoffer for folket, og bære blodet av den *innenfor forhenget*. Med det skal han gjøre som han gjorde med blodet av oksen: stenke det på soningsløkket og foran soningsløkket. 3.Mos.16,15.

Men du og dine sønner skal ta dere av prestatjenesten som en gave, alt det som skal gjøres ved alteret og *innenfor forhenget*. 4.Mos.18,7.

Innenfor forhenget

Som Bibelen tolker det.

Rett under krokene skal du henge det, og innenfor forhenget skal du sette lovskisten. Forhenget skal være en skillevegg mellom Det hellige og Det aller helligste. 2.Mos.26,33.

Si til din bror Aron at han ikke til hvilken som helst tid skal gå inn i helligdommen innenfor forhenget, fram til soningsløkket på paktskisten, ellers må han dø. For jeg åpenbarer meg i skyen over soningsløkket. 3.Mos.16,2.

Søster White, du bruker begrepet "innenfor forhenget" på den *første* avdelingen, mens Herren bruker ordet "*utenfor forhenget*" og "*ved eller foran forhenget*" på den første avdeling, som det fremgår av de følgende skriftsteder.

Innenfor forhenget

Slik du tolker det.

Prestens tjeneste gjennom året i helligdommens første avdeling, «innenfor forhenget» som dannet inngangsdøren og skilte det Hellige fra forgården, fremstiller den tjeneste Kristus begynte ved sin himmelfart. I den daglige tjenesten var det prestens oppgave å bære fram for Gud syndofferets blod og røkelsen som steg opp

sammen med Israels bønner. Hos Faderen viste Kristus til sitt blod og bar også fram for ham sammen med sin egen rettferdighet de angrende troendes bønner. Slik var tjenesten i den første avdeling av helligdommen i himmelen.

Kristi disiplers tro fulgte ham da han ved sin himmelfart ble tatt bort fra deres øyne. Der var tyngdepunktet i deres håp, det håp Paulus sier «vi har som et anker for sjelen, et som er trygt og fast og når innenfor forhenget, hvor Jesus gikk inn som forløper for oss, idet han

ble yppersteprest til evig tid».

Bordet (med skuebrød) skal du sette *utenfor forhenget*. 2.Mos.26,35.

Du skal gi israelittene påbud om å skaffe ren olje av knust oliven til lysestaken, så det kan settes opp lamper som stadig brenner. *I møteteltet, utenfor forhenget* som er foran loven, skal Aron og hans sønner stille lampene, så de kan brenne for Herrens åsyn fra kveld til morgen. 2.Mos.27,20-21.

Han satte bordet inn i møteteltet, ved nordvegen i helligdommen, *utenfor forhenget*. 2.Mos.40,22.

Det gullkledde alteret satte han også i møteteltet, foran forhenget. 2.Mos.40,26.

Den salvede prest skal ta noe av oksens blod og bære det inn i møteteltet. Han skal dyppe fingeren i blodet og stenke litt av det sju ganger for Herrens åsyn, *foran forhenget i helligdommen*. 3.Mos.4,5-6.

Han skal dyppe fingeren i blodet og stenke det sju ganger for Herrens åsyn, *foran forhenget*. 3.Mos.4,17.

Herren talte til Moses og sa: Gi israelittene

befaling om å skaffe deg ren olje av knust oliven til lysestaken, så det kan settes opp lamper til enhver tid. I møteteltet utenfor forhenget som er foran lovkisten skal Aron stelle lampene. 3.Mos.24,1-3.

Fem ganger bruker Herren uttrykket "innenfor forhenget" og i et hvert tilfelle dreier det seg om den andre avdelingen i helligdommen, og ikke den første.

Syv ganger bruker Herren uttrykket "utenfor forhenget" og "foran forhenget" og i hvert tilfelle anvender han det på den første avdelingen eller i møteteltet, og aldri på forgården utenfor inngangen til tabernaklet. Men hvis "innenfor forhenget" anvendes på den første avdelingen slik du sier i din tolkning av Hebr.6,19-20, da må uttrykket "utenfor forhenget" bety forgården utenfor tabernaklets inngang. Hver eneste av disse syv tekstene som klart sier at "utenfor forhenget" og "foran forhenget" er i den første avdelingen, er et guddommelig vitne på den sannhet at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 må bety den andre avdelingen.

Det er derfor tolv vitner, et tolvfoldig "så sier Herren" som bevitner at uttrykket "innenfor forhenget" viser til Det aller helligste, og ikke den første avdelingen i den himmelske helligdommen slik du hevder.

Ved min hemmelige rettsforhandling for fire år siden, ble det valgt ut tre brødre som skulle svare meg. (Det er interessant å merke seg at to av de tre var *da* og er fremdeles under din fordømmelse fordi de begge hevder at det "daglige" i Dan.8,13 dreier seg om tjenesten i himmelen i stedet for hedenskap som du sier i *Early Writings (Budskaber til Menigheden)*. I privat samtale med meg hadde en av dem den oppfatningen at "innenfor forhenget" betydde inne i helligdommen, men sa intet om hvilken avdeling. En annen ved rettsforhandlingen hevdet at uttrykket betydde den første avdelingen slik du tolker det. Den tredje som var tvunget av de vitenprov som er sitert ovenfor, vedgikk i sitt svar at uttrykket "innenfor forhenget" betydde Det aller helligste, men at det tales *profetisk*, og selv om Skriften sier at Kristus gikk "innenfor forhenget," må vi forstå det slik at det betyr at han VIL gå inn der i 1844. Denne gruppe babelske røster hjalp meg ikke til å se at jeg tok feil, om jeg virkelig hadde det.

Før jeg offentliggjorde mitt manuskript sendte jeg det til flere predikanter som satt i offentlige stillinger, som var ubetinget lojale mot kirken, og ut fra kjærlighet spurte jeg dem om sannheten, og for min egen sjel at de måtte vise meg fra Bibelen hvor jeg hadde tatt feil. Jeg lovte at om de ville gjøre det, skulle jeg ikke offentliggjøre manuskriptet. Ikke en av disse brødrene prøvde å vise meg min feil fra Ordet. En av dem skrev slik:

Oppriktighet tvinger meg til å si at jeg ikke kan finne noen feil i den fra et bibelsk synspunkt. Argumentet ser ut til å være uangripelig.

En annen sa:

Jeg har alltid følt at det var tryggere å bruke en tolkning av Bibelen

basert på profetiens Ånd slik den er manifestert gjennom søster E.G.White i stedet for å stole på min egen dømmekraft eller fortolkning.

Dette siste sitatet uttrykker den holdningen at alle de som har innrømmet at min oppfatning ser ut til å ha støtte i Skriften, nøler med å akseptere det.

Ærlig talt, søster White, jeg er redd for å handle på grunnlag av en slik innstilling fordi det vil plassere tusener og atter tusener av sider av det du har skrevet i bøker og tidsskrifter mellom Guds barn og Guds Bok. Hvis en slik innstilling er rett, vil ingen edel berører (jfr. Ap.gj.17,10-11) våge å tro på noen sannhet, uansett hvor klart det måtte være fremstilt i Skriften, dersom de ikke først rådførte seg med dine skrifter for å se hvorvidt det stemmer med dine tolkninger. Dette er det prinsippet som Romerkirken har anbefalt i det følgende sitatet:

Som to hellige elver som flyter ut fra Paradiset, utgjør Bibelen og den guddommelige tradisjon Guds Ord. Selv om disse to guddommelige strømmer i seg selv er like hellige på grunn av deres guddommelige opprinnelse, og begge fylt med åpenbarte sannheter, er likevel den ene av de to, TRADISJONEN, klarere og tryggere for oss. *Catholic Beleaf*, s. 54

Det var fordi man var i mot å legge en ufeilbarlig fortolker mellom mennesket og Bibelen at reformasjonen førte sin kompromissløse krig.

Romerkirkens menn berøvet *den enkelte* sin Bibel, og fordømte retten til "privat tolkning," mens reformasjonen leverte Bibelen tilbake til *individet* mens den fordømte det pavelige dogme som krever en ufeilbarlig fortolker mellom Guds barn og Gud og hans Bibel.

Brødrene har bedt meg innstendig om å godta at din tolkning av Skriftene er klarere og tryggere enn det jeg kaller *min* tolkning. Men jeg har ikke tolket Skriftene, jeg har tillatt Herren å gjøre det, og jeg har akseptert hans fortolkning. La meg illustrere det:

Den første omtale av sabbaten i Det nye testamente finner vi i Matt.12,1. Det forteller oss ikke noe om hvilken dag som er sabbat fordi man antar at leseren vet hvilken dag det dreier seg om, eller hvis ikke, vil han kunne vite hvilken dag det er fra Det gamle testamente. Når man går til 2.Mos.20,8-12 og leser "Den syvende dag er sabbat for Herren din Gud," er ikke nettopp dette Guds egen *tolkning*? Har noen rett til å svare: "Det er *din* tolkning." Visselig ikke.

På samme måte er uttrykket "innenfor forhenget" i første og eneste instans, brukt i Det nye testamente slik vi finner det i Hebr.6,19. Det tas for gitt at leseren vil vite hvilken avdeling Den Hellige Ånd viser til, men hvis ikke, kan den som søker, fra Det gamle testamente få vite hvilket sted som er ment. Hvis vi nå vender oss til Det gamle testamente og finner at uttrykket er brukt på Det aller helligste, kan det da påstås at det er *min* fortolkning? Jeg har ikke fortolket det, men har gitt den æren til Det Hellige Orakel selv. Og nå, søster White, hva kan jeg gjøre? Hvis jeg aksepterer Skriftens vitnesbyrd, hvis jeg følger min samvittighets overbevisning,

finner jeg meg selv under din fordømmelse og du vil kalle meg en ulv i fåreklær, og advare mine brødre og mine familiemedlemmer mot meg. Men når jeg i sorg vender meg til Guds Ord, så er Ordet likevel det samme, og jeg frykter for å forkaste Guds fortolkning og godta din. Å, bare jeg kunne akseptere begge. Men når jeg må akseptere én, skulle jeg ikke da akseptere Guds? Hvis jeg forkaster hans ord og aksepterer ditt, kan du da frelse meg i dommen? Når vi side ved side står for Guds trone, og Mesteren skulle spørre meg om hvorfor jeg forkynte at "innenfor forhenget" var i den første avdeling av helligdommen, hva skal jeg svare? Skal jeg si: "Fordi søster White, som hevdet å være beskikket til å tolke Skriften for meg, fortalte meg at dette var den sanne tolkningen, og at hvis jeg ikke godtok den og forkynte den, ville jeg være under din fordømmelse?"

Å, søster White, hadde bare dette svar vært velbehagelig for Herren. Da skulle jeg underkaste meg ditt vitnesbyrd. Da ville du tale oppmuntrende ord til meg igjen. Da ville mine brødre som jeg har hatt behagelige rådslagninger med, ikke lenger sky meg som spedalsk. Da ville jeg igjen stå fram i forsamlingen, og vi ville gråte, be og lovprise sammen som før.

Men skulle den mektige og forferdelige Gud på den annen side, si til meg på hin dag: "Men du ulydige tjener, HVA VAR DET JEG SA?" Og hva skulle jeg da svare?

Hvis jeg oppgir min overbevisning for å slippe unna din fordømmelse som du hopper opp over mitt hode, hvis jeg svikter Guds Ord, slik at jeg igjen kan nyte fellesskapet med mine brødre, hvordan kan jeg atter se inn i hans ansikt som døde for meg? Hvordan kan jeg igjen åpne min Bibel på mitt leie, og knele og be om lys over hans ord? Nei, nei, jeg kan ikke gjøre det. Jeg må gå min pilegrimsferd alene. Og om jeg ikke kan være i hans selskap som var foraktet og forkastet av mennesker, denne sorgens mann, mannen med det ensomme liv, er jeg likevel trøstet ved tanken på at han kjenner min sorg og min smerte.

Din yngre bror i Kristus,
A.F.Ballenger.²⁰

Fire år med taushet etter at han var kastet ut fra predikantgjerningen, utgav Ballenger sin bok *Cast Out for the Cross of Christ* (Kastet ut på grunn av Kristi kors). Året etter offentliggjorde kirken et svar forfattet av E.E.Andross med tittelen *A More Excellent Ministry* (En edlere tjeneste). Som et gjensvar skrev Ballenger *An examination of Forty Fatal Errors Regarding the Atonement* (En undersøkelse av førti fatale feil om forsoningen) – en tittel som klart viser hans syn at korset var oppfyllelsen av *Yom Kippur*.

Det er en tilfredsstillende å lese at denne nye boken "som gir en fullstendig forklaring på helligdomsspørsmålet slik det er forstått av kirken," inntar den posisjonen at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 viser til Det aller helligste i den himmelske helligdom, og lærer at Kristus gikk inn der ved sin oppstandelse.

Dette vil utvilsomt forbause mange i kirken, både predikanter og legsøsken, som

har trodd den gamle tolkningen som ble hevdet av pionerene i seksti år og offentliggjort i kirkens bøker og supplert av søster White. Og ingen vil bli mer forbauset enn de predikantene og legsøsken som er blitt kastet ut av menigheten for å ha trodd det som kirken nå offentliggjør som sin oppfatning av denne teksten.

Det som mest forbauser forfatteren er at denne nye innstillingen er offentliggjort uten noe hint om at forfatteren, pastor E.E.Andross, eller kirken noensinne forkynte noen annen posisjon. Denne boken sier:

Forfatteren har lagt mye vekt på uttrykket "innenfor forhenget" som står i Hebr.6,19-20, i boken "Cast Out", der femten sider i pamfletten utelukkende befatter seg med å prøve å bevise at dette betyr det andre forhenget eller Det aller helligste i den himmelske helligdom.

A More Excellent Ministry, s. 52.

Ved dette er det sagt at denne 15-sides uttalelsen var fullstendig unødvendig. Forfatteren går videre og inntar den samme posisjonen, akkurat som om han og kirken som han er talsmann for, alltid har hatt og forkynt denne posisjonen. Uansett det faktum at de alltid har forkynt den motsatte oppfatningen, og i løpet av de siste åtte årene har fordømt og kastet ut snesevis av dem som hadde den nye oppfatningen.

Det er umulig å tro at det i løpet av dette året ikke var noen deltakere i de mange rådene som skulle bedømme manuskriptet til den nye pamfletten med avvisninger og revisjoner, som ikke var ærlige av hjertet og hadde nok mot og overbevisning til å reise noen av de følgende spørsmålene. Jeg formoder at de fantes og spørsmålene var omlag disse:

Spørsmål: Hvorfor endrer vi menighetens posisjon? I seksti år har vi trodd og forkynt at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 refererer seg til den første avdelingen i den himmelske helligdom.

Svar: Fordi vi ikke kan opprettholde denne posisjonen ut fra Skriften. Bibelen er positivt i mot den.

Spørsmål: Og har kirken nettopp funnet dette ut? Og hvordan har kirken kunnet finne det ut akkurat nå?

Svar: Bror Ballenger og hans venner vil utvilsomt si at det var resultatet av at de tok opp spørsmålet.

Spørsmål: Ville ikke det være sant?

Svar: Det er mulig.

Spørsmål: Jeg husker bror Ballenger sto foran oss i en hel time da han ble forhørt i denne saken, og leste tekst etter tekst for å bevise at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 pekte på den andre avdelingen i den himmelske helligdom. Jeg husker at vi motsa hans syn og anså ham og pastor Wm. Hutchingson, som var under forhør sammen med ham, som dessverre var havnet i mørke, og

når vi nå har støtt dem ut sammen med snesevis av deres brødre fordi de trodde det som de forkynte, skal vi nå anta deres oppfatning og offentliggjøre det for all verden som vår innstilling?

Svar: Men vi antar ikke alle bror Ballengers konklusjoner ut fra Bibelen.

Spørsmål: Men dere godtar de to viktigste oppfatningene som han forkynte og baserte på denne teksten. For det første at bibelteksten viser til Det aller helligste i den himmelske helligdom, og for det andre at den viser at Kristus gikk inn der ved sin himmelfart. Er ikke dette sant?

Svar: Jo. Men vi tror ikke at Kristus forble i den avdelingen, men at han og Faderen straks flyttet seg over til den første avdelingen hvor de forble inntil 1844.

Spørsmål: Men nå er dere altså enige med bror Ballenger og hans brødre om disse to punktene.

Svar: Ja.

Spørsmål: Og dere tror at når dere offentliggjør disse nye oppfatningene, så offentliggjør dere sannheten?

Svar: Ja.

Spørsmål: Så når dere nå tror at hvis dere offentliggjorde den gamle innstillingen i seksti år, så forkynte kirken noe som var galt?

Svar: Ja.

Spørsmål: Og dere tror at når pastor Daniells og andre ledende brødre dro fra leirmøte til leirmøte og forkynte at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 betydde den første avdeling i den himmelske helligdom, og dessuten lærte at Kristus gikk inn der ved sin himmelfart, så lærte de noe som var feil, ikke sant?

Svar: Ja, vi regner med at de gjorde det.

Spørsmål: Når bror Ballenger sto for oss og ble forhørt om sitt liv som predikant, og han inntrengende hevdet av hele sin sjel at "innenfor forhenget" i Hebr.6,19-20 betydde Det aller helligste i den himmelske helligdom, og at Kristus gikk inn der ved sin himmelfart, så forkynte han sannheten, eller gjorde han det ikke?

Svar: Ja, det ser slik ut nå.²¹

Samlet sett kunne advarslene fra profetiens ånd ses på som rettet mot mystiske panteistiske oppfatninger som ville føre til benektelse av realiteten ved den himmelske helligdom og Kristi nåværende tjeneste som vår øverstprest. Slik falsk lære ville ødelegge forbindelsen mellom helligdoms- tjenesten og "den aktuelle sannhet" for det folk som Gud reiste opp i 1844. Ballenger trodde på en dom som

begynte i 1844, men den dreide seg ikke om de rettferdiges synder, men syndene til de ikke-troende. Strengt tatt trodde han ikke på en forsoning for de hellige som en del av Kristi avsluttende tjeneste i himmelen.

Ellen Whites gjentatte referanser til tidspunktet 1844 og til sabbatskonferansen viser klart hva hun la vekt på i sine fremstøt. For å forstå henne rett, må vi ha klart for oss at læren om den undersøkende dom ikke ble akseptert av menigheten før om lag ti år etter den siste sabbatskonferansen, mens vekten ble lagt på Kristi avsluttende verk for de hellige i Det aller helligste fra selve tidspunktet 1844. Ballenger som anvendte den første avdelingen i den himmelske helligdom på Kristi prestatjeneste før korset, og den andre avdelingen på hans verk i ettertid, benektet ikke bare den klare lære i Hebreerbrevet om at Kristi tjeneste fulgte hans inkarnasjon, men ignorerte også det bibelske beviset for at tjenesten i den andre avdelingen hadde en spesiell anvendelse på de siste dager. Crosier hadde forkynt den eskatologiske anvendelsen av soningsdagen, men ikke den undersøkende dom. Dette gjaldt alle de pionerene som Ellen G. White refererer til når hun nevner den store skuffelsen og sabbatskonferansene.

En advarsel må gis. Det var Ellen G. Whites sedvane å rose og å anbefale alt som brakte sannheten i forgrunnen – uansett om det var belemt med feil. Hun roste Crosiers artikkel for enhver av de troende til tross for enkelte oppfatninger i den som hun forkastet. På samme måte anbefalte Ellen G. White Uriah Smiths kommentar til Daniel og Åpenbaringen, til tross for arianske innslag, og en hel rekke andre uriktigheter. At hun understreket helligdomslæren som kom til de skuffede troende i 1844, betyr ikke at hun er med på hver detalj som er kommet til etter hvert. Det ville være galt å oppfatte Ellen G. Whites advarsler som noe som gjaldt ALT det som Ballenger hadde sagt, spesielt da hun på flere steder gjentar noen av de samme oppfatningene som han hadde gitt uttrykk for.²²

E. BALLENGER

Edward Ballenger var ennå mer høyrøstet enn sin bror. Til å begynne med var han en motstander av Albion, men så ble han en av de mest standhaftige forsvarerne blant administratorene, predikantene og dem av legfolket som holdt med den kjetterske bevegelsen. Det er i hovedsak Edward Ballengers navn som er blitt husket sammen med *Gathering Call*-forlaget som var som en klegg for kirken i flere tiår. Som en bekjent av Ellen G. White ledet Edward Ballenger skoleavdelingen for menigheten i California inntil han ble avsatt. Etter dette sendte han ut en flom av materiale inntil begynnelsen på 50-tallet.

W.W. FLETCHER

Når vi går til slutten av 20-tallet har vi et tilfelle som er bitrere enn Ballengers. Den sistnevnte er aldri blitt anklaget for ukristelig oppførsel, og situasjonen er den samme som med den forrige. Daniells så ut til å være på gråten da han skrev om denne mannen som han beskrev som "en gentleman, en gudhengiven bønnens mann. Jeg har hatt stor glede av å samarbeide med ham." "Alle tror på bror Fletcher."²³

Selv i dag taler denne mannens muntlige opponenter nesten med ærefrykt om ham. Brev fra pastor L.Jones til dr. Olson og dr. Ford viser dette. (L.L.Jones er en

pensjonert predikant i Victoria, Australia.)

Fletcher levde i tiden 1879 til 1947. Etter å ha arbeidet som kolportør ble han offentlig evangelist og gikk inn i misjonsvirksomhet i utlandet. Da han kom tilbake fra Singapore, holdt han virksomhet i byene og ble formann i den sydaustralske konferensen. Han var sekretær for ungdomsavdelingen, hjemmemisjonen og skoleavdelingen i den australske unionskonferensen i 1914, og visepresident i unionen i 1915. I løpet av de følgende tre årene var han president for den indiske unionsmisjon. Deretter ble han feltsekretær, og så styreformann i den sørasiatiske divisjon i 1920-22. Han vente tilbake til evangelisme i Australia, og fortsatte i administrasjonen i unionen inntil han ble ansatt ved Avondale College for å undervise i Bibelen. Vi har aldri oppdaget ett ord med den minste pust av mistanke om hans integritet og troskap til menigheten i løpet av disse 25 års tjeneste.

Fletchers teologiske innstilling må ikke sammenlignes med Ballengers. Han holdt ikke med alt-eller-ingenting-holdningen hos Ballenger, men han støttet vektleggingen av Hebr.6,19-20 og Hebr.9 med sørgmodig alvor. Han ønsket ikke å tro det, men fant seg selv tvunget til det akkurat som L.R.Conradi, W.W.Prescott, L.E.Froom, R.A.Anderson, E.Heppenstall, R.Cottrell, D.Neufield, E.Hilgert, og en hel skare med andre som gjorde det i senere år. (Det er en kjensgjerning at flertallet av våre eksperter på Det nye testamente i hovedsak støtter Ballengers utleggelse av "innenfor forhenget." Atskillige studier fra elever ved Andrews-universitetet i de siste få årene, deriblant essays av adventkirkens bibellærere uttrykker den samme oppfatningen.)

Fletchers *apologia sua vita er Grunnene for min tro*. Der legger han fram sin grunnholdning, brødrenes svar, og hans svar på deres svar. Vi siterer:

Forslagene

1. At det umiddelbare og utilsørte Guds nærvær, Den hellige sjekina som er i den innerste avdelingen i den jordiske helligdommen, er Det aller helligste, og at Herren Jesus Kristus derfor ved sin himmelfart satte seg ved Guds høyre hånd, og at han slik "for vår skyld skulle tre fram for Guds ansikt," og derfor gikk inn i Det aller helligste i den himmelske helligdom.
2. At bestenkelsen av blodet på alteret og foran forhenget i den jordiske tjenesten symboliserte soningen for synden, og ikke at den blir overført til helligdommen.
3. At det er nødvendig å modifisere denne vår oppfatning, at Vitnesbyrdene skulle ha en autoritet som en direkte åpenbaring fra Gud.²⁴

Snesevis av medlemmer, også predikanter ble utstøtt fra de australske menighetene på grunn av helligdomsspørsmålet på Fletchers tid. Hele grupper forlot kirken samtidig og forsvant bort fra dens nærhet.

Noen avsnitt fra Fletchers åpne brev datert 20.nov. 1930 kan være av interesse:

Sannhetene i adventbudskapet er meget kjære for meg. Kunnskapen om disse sannhetene rørte mitt hjerte da jeg var ung, og troen på dem har alltid siden formet mitt liv. Jeg takker Gud for den dagen da en av Herrens budbringere kom til vårt hjem i nordvestre Tasmania og forkynte disse tingene.

Det er gått tretti år siden den gang. I løpet av denne tiden har de store og viktige sannhetene i adventbudskapet vært en stadig inspirasjon og oppmuntring for meg. Da jeg så hensynsfullt som mulig overleverte min avskjed som arbeider i den Australasiatiske unionskonferens, var det med stor beklagelse, for jeg hadde de varmeste følelser for saken og for folket.

Etter alle disse diskusjonene er min overbevisning praktisk talt uforandret. Selv ser jeg ikke på mine avvik som tilstrekkelig til å rettferdiggjøre fratredelse som arbeider i Adventbevegelsen, men mine samtaler med brødrene her og i Amerika har vist at mange av våre ansvarbevisste menn ikke er beredt til å gå til et slikt skritt.

Da min endrede overbevisning angående helligdomslæren vil forårsake smerte og forvirring hos noen av mine kjæreste venner, ser jeg at en reformasjon av lærepunktene vil være viktig og til det beste for vår menighet. Selv om den første anerkjennelse av dette vil medføre forvirring, vil en mer fullstendig og sann kunnskap om vår Herres tjeneste i den himmelske helligdom, og forholdet til det verk som ble utført på Golgatas kors, ikke kan annet enn bringe stor glede og fred for alle som i sannhet tror.

Jeg har følt at det var min plikt å bringe min overbevisning fram for mine medpredikanter og fremdeles føle at det er våre arbeideres individuelle særtrekk som skal få oss til å tenke over disse tingene. Det er spørsmål om tolkning av forbilder og profetier som ikke er viktige for frelsen. Det betyr imidlertid ikke at de ikke er viktige. Selv om disse tingene ikke må gjøres til en betingelse for menighetsfellesskap, er det rett at vi anser dem som viktige.

Jeg føler meg knyttet til det folket som jeg har lært Herrens veier sammen med, ved kjærlighetens bånd som ikke kan brytes. Jeg vil oppfordre hver og en, både unge og gamle til ikke å bli unødvendig uroet over noen meningsforskjeller i tolkning av profetiene. Uansett hvordan en bestemt tekst kan tolkes, er Kristi komme nær for døren. Vi har ikke fulgt oppdiktede sagn, da vi kunngjorde våre Herres kraft og hans komme. Men vi må huske at mens profetiens lampe vil skinne klarere og klarere inntil høylys dag, kan vi se hen til Kristus og være mer avhengig av ham enn av vår egen forståelse av tid og stunder. Det er fremdeles sant at Faderen holder disse tingene mer eller mindre "innenfor sin egen makt." La oss holde blikket festet på "ham som elsker oss og kjøpte oss fri fra våre synder med sitt blod." "Ham tilhører makten og æren i all evighet. Amen."

L.R.CONRADI

L.R.Conradi levde mellom 1856 og 1936. Etter å ha studert til romersk katolsk prest, utvandret han til Amerika da han var 17 år gammel og ble ledet til dette budskapet i 1878. I løpet av en tredjepart av de normalt 4 år fullførte han et predikantkurs i Battle Creek, til tross for at han arbeidet som typograf i den samme perioden. James White la merke til hans fattigdom og kjøpte en kappe til ham som han skulle bruke ved gradueringen. I 1882 ble han ordinert og i 1888 var han til stede ved den historiske Minneapolis-konferansen. Ikke lenge etter var han tilbake i sitt hjemland Tyskland som

en meget aktiv menighetsleder, og ble satt stor pris på i følge generalkonferensens president.

Bror Conradi er slett ingen spekulativ mann når det gjelder temperament. Han er velutdannet og fremsynt, og han bygger opp et verk i Europa som ganske enkelt er fabelaktig, og han bygger det på det solide fundamentet for denne saken. Han går seg ikke bort.²⁵

L.R.Conradis problemer begynte ganske tidlig. På den tiden da han ble avsatt hadde han arbeidet for saken over et halvt århundre, og vært en av Uriah Smiths elever. Conradi var godt belest, veltalende både muntlig og skriftlig, og hadde grepet hjertene hos et stort antall mennesker gjennom Europa. Men hans problemer med helligdomslæren kom i forgrunnen i det siste tiåret i det 19. århundret, selv om han ikke skilte seg fra vårt folk før på 1930-tallet da han var 76 år gammel.

Det var spesielt forholdet mellom spørsmålet og svaret på Dan.8,13-14 som plaget vår tyske leder. Når alt kom til alt var vers 14 et svar på et spesielt spørsmål, og det spørsmålet sa mye om syndene til Antikrist, men ingen ting om syndene til de sanne troende, og tydeligvis ikke noe om soningsdagen. Det var fra Conradi vi i denne mentale tumulten fikk vår nåværende lære i kirken om det "daglige" som spredte seg fra ham til A.T.Jones, A.G.Daniells, W.C.White, W.W.Prescott og andre ledere. Conradi gjenopplivet reformatorenes lære om at Dan.8,13 pekte på den pavelige forfalskning av Kristi evangelium og midlergjerning. (Før han gikk i trykken som den første SDA-forfatter som skulle sette fram det "nye" syn på det "daglige", skrev han til Ellen G. White og spurte henne om hun hadde noe lys over temaet. Han fikk ikke noe svar. Ellen G.White nektet vanligvis å avgjøre doktrinære spørsmål.)

Derfor trakk Conradi den slutning sammen med de andre reformistene at Dan.8,14 pekte på gjenopprettelsen av evangeliet som lenge hadde vært skjult. (Han trodde også på at et annet aspekt ved oppfyllelsen hadde å gjøre med muslimenes angrep på de kristne. Dette hadde han plukket opp fra andre teologer fra trossamfunn som hadde vært før ham eller var samtidig med ham, slike som H.G.Guinness.)

Conradi kom også i likhet med Ballenger til å tro at Kristus ved sin himmelfart oppfylte den tjenesten som øverstepresten utførte på soningsdagen – at han gikk "innenfor forhenget," men han presenterte ikke sitt syn før den 12. juni 1931. Etter at han var blitt irettesatt for en uttalelse om Daniel 7 i det bladet han var redaktør for (*Herold der Wahrheit*) skrev han til pastor H.F.Schubert som var styreformann i divisjonen og forlangte en høring.

Diskusjonen ble berammet til 19. juli 1931, og den ble holdt etter avtale i en god ånd fra begge sider, og en underkomité ble nedsatt til å utarbeide en rapport for divisjonsstyret. Denne rapporten ble gjennomgått og vedtatt den 22. juli 1931. Rapporten inneholder en oppsummering av diskusjonen:

"Bror Conradi ville drøfte disse spørsmålene:

- a) helligdomsspørsmålet
- b) spørsmålet om profetiens ånd.

Diskusjonen foregikk på følgende måte: Bror Conradi ble gitt anledning til å presentere sine idéer for den fulltallige komitéen i en serie på tre

bibelstudier. Bror F.C.Gilbert svarte på hans presentasjon i to bibelstudier som senere ble supplert av brødrene C.C.Crisler, G.W.Schubert og W.Muller. Disse presentasjonene fant sted etter tur.

"På bror Conrads anmodning ble diskusjonen brutt da han ønsket tid til å studere videre slik at han kunne komme til klarhet. Så gav han sin uttalelse i den anledning onsdagen den 22. juli.

"Som svar på denne presentasjonen fra bror Conradi erklærer vi bestemt at *vi betingelsesløst holder oss til Den hellige skrift og dens lære som den eneste autoritet i spørsmål om tro (og lære)*. Av denne grunn holder vi oss til læren om helligdommen i alle dens detaljer som vi har gjort hittil. Vi vil videre sette pris på de åndelige gaver, blant dem profetiens ånd slik Skriften lærer det."²⁶

Tre måneder senere ble Conradi hørt i Omaha, Nebraska av en komité på 27 som var utnevnt av Generalkonferensen, der iblant alle tjenestemennene i Washington og fire divisjonsformenn fra utlandet. Etter høringen skrev bror Conradi til C.H.Watson og forsikret ham at ved å godkjenne hans fratredelse som feltsekretær i Generalkonferensen ville brødrene gjøre ham en tjeneste. Dette ble gjort.

Den offisielle erklæringen fra Conradi-saken viser en typisk reaksjon:

En forretningsmann i en menighet som hadde Conradi som gjest og hadde mottatt noen dokumenter sier: "Da jeg spurte ham (Conradi) om hans mening om helligdomsspørsmålet og søster White, sa han meg sin mening om disse to tingene."

"Et betydelig antall brødre og søstre deler bror Conrads syn, men man trenger tid til å lese det hele i gjennom." (Brev fra H.Fenner til E.Kotz, 4.mai 1932.)

Senere skrev den samme bror:

"Da det ser ut som om det brygger opp til en strid mot bror Conradi, anser jeg det som min plikt å advare dere mot å ta del i den.... Enhver som ønsker å sloss mot bror Conradi må være skikkelig i stand til å bevise at hans syn er feilaktig (selv om han ikke ønsker å overtale noen til å dele disse synspunktene med ham) ellers ville folket sette seg i mot dem som opponerer mot br. Conradi. Dette mener jeg ikke er min egen private vurdering, men det er synet til nitti prosent av brødrene og søstrene." (Sisert i brev fra H.Fenner til E.Kotz, den 4. mai 1932.)²⁷

En annen reaksjon ble også notert av den tidligere feltsekretæren:

"Nå har vi vært meget forvirret. Bror Conradi har ikke bare forkleinet profetiens gave, men han har også tatt avstand fra alle de bøkene han har skrevet. Alt det arbeidet han har gjort i løpet av 55 år blir nå erklært for uriktig. Han sier at han unngår svinekjøtt på grunn av helseprinsippene. Det trefoldige budskapet var blitt forkynt under reformasjonen. Det dødelige sår i Åp.13,3, dyret med de to horn i Åp.13,11 – alle disse tingene ble oppfylt i det 15. århundret.

”Når det gjelder virkningen av disse fremstillingene fra bror Conradi i menigheten, må vi alle vente og se. Personlig fikk jeg ikke noe godt inntrykk. Jeg vil ikke tro at bror Conradi kunne tenke slik. (Brev fra Aug. Kollosser til H.Fenner, 16. mai 1932.)²⁸

Vi siterer de siste linjene i erklæringen:

Det følgende telegram ble mottatt fra det samme divisjonskontoret:

”Divisjonen anbefaler opphør av Conradis bevilling.”²⁹

Den 14. august kom det et nytt telegram fra det samme divisjonskontoret sålydende:

”Conradi ankommer New York 19. august båt (Deutschland)”³⁰

W.W.PRESCOTT

Vår veteran, lærer og administrator, W.W.Prescott (1844-1944) var til stede ved forhøret av Ballenger og Conradi. Han var unionsformann, rektor ved Walla Walla og Avondale, og sjef for teologi-avdelingen ved EMC (Emmanuel Missionary College). Han tjente som feltsekretær ved Generalkonferensen, og var redaktør for *Review* (i syv år). Han hadde skrevet boken *The Spade and the Bible* som ble utgitt på Revell. Hundrevis av predikanter og tjenestepersoner i kirken hadde fått sin bibelutdannelse av Prescott. Boken *Doctrine of Christ* som han skrev på 20-tallet oppsummerer presentasjonen av hans lærepunkter i klasserummet.

I *Officer's Minutes* for 2.mars 1934 finner vi en hentydning til behovet for å redde kirken fra å ”drive inn i teorier i likhet med Ballengers.” I *Review* for 28.okt. etc.1909 svarer Prescott på Ballengers villfarelser.

Officer's Minutes for 22.jan. 1934 refererer:

W.W.Prescott som underviser i bibel ved Emmanuel Missionary College hadde visse spørsmål om vår teologi. Da disse var blitt vurdert av en liten gruppe, ble man enig om at W.W.Prescott skulle fortsette ved EMC resten av skoleåret, og at han ikke skulle undervise i klasserommet i noen av de temaene der han avviker fra kirkens syn. Man er også blitt enig om at ved slutten av skoleåret skal han ikke lenger fortsette ved EMC. Det er mottatt et brev fra W.H.Branson fra K.H.Holden som ber om at Generalkonferensen kaller W.W.Prescott tilbake til Washington for å gjøre det lettere for dem å be ham om å avslutte sitt arbeid. Det ble brukt atskillig tid til å drøfte hvordan man skulle håndtere saken med pastor Prescott. Det ble til slutt vedtatt –

at I.H.Evans og W.H.Branson skulle forfatte en uttalelse til W.W.Prescott for å forklare ham at på grunnlag av de samtale som hadde funnet sted mellom ham og medlemmene av staben, forstår man det slik at han ikke er i full harmoni med kirkens tro, og at man mener at han ikke kan fortsette å undervise i bibelavdelingen så lenge hans syn ikke er i overensstemmelse med kirkens, og

det foreslås at han samarbeider med lederne og styret for Emmanuel Missionary College ved at han trekker seg tilbake ved slutten av skoleåret, slik at han da kan ha en høring om sine religiøse synspunkter med Generalkonferensens ledere.³¹

Den 2. februar 1934 skrev W.W.Prescott til pastorene Branson og Evans. Vi siterer de første to avsnittene:

Kjære brødre!

I deres brev av 29. jan. som jeg fikk i går, råder dere meg til å trekke meg frivillig fra min plass som arbeider i denne bevegelsen fordi jeg er "noe ute av harmoni med kirkens etablerte tro på visse vitale punkter, spesielt i læren om helligdommen." Dere gjør dette uten å ha konferert med meg om de alvorlige spørsmålene det dreier seg om, og uten å uttrykke noen beklagelse for at jeg har tatt denne retningen som om jeg skulle miste deres tillit til meg som en rett representant for dette verk, etter å ha gitt om lag femti år av mitt liv til dets fremme. Ikke bare det, men dere mener ganske enkelt at hvis jeg ikke trekker meg tilbake på denne måten, vil saken bli tatt opp ved stiftelsesstyret for denne skolen, selvsagt i den hensikt å forhindre meg fra å bli invitert til å fortsette mitt arbeid her.

Nå er det en selvsagt regel ved hvilken som helst domstol at en anklaget person skal ha anledning til å møte sine anklagere i retten og bli gitt en fair sjanse til å motbevise anklagene, men det ser ut til at dere allerede har avgjort saken mot meg, og dermed gir meg det råd å unngå noen offentlig fordømmelse ved at jeg stille og rolig skal godta deres avgjørelse. Det er sant at dere tilbyr meg anledning til å komme til Washington for å konferere med dere, men er anklagerne den rette jury til å vurdere denne saken? Er det ikke en redelig prosedyre at anklagen som dere har mot meg skal vurderes av noen som ikke er blant anklagerne? Slik ser det ut for meg.³²

I arkivene er det et interessant notat med A.W.Spicers håndskrift. Legg merke til at den første setningen gjengir Prescotts ord, men resten er Spicers.

1. "Jeg har ventet alle disse årene på noen som kunne gi et adekvat svar til Ballenger, Fletcher og andre i deres posisjon angående helligdommen, men jeg har hverken sett eller hørt det."

2. Etter en lang diskusjon om helligdommen, Treenigheten og andre spørsmål, spør du hvorvidt du skulle trekke deg tilbake fordi du ikke er i harmoni med kirken.

Jeg svarte at jeg ikke var kompetent til å gi råd, men var sikker på at hvis du underviste om de tingene i klassene som du hadde snakket til meg om, ville brødrene be deg om å slutte.

Du forsikret meg at du ikke underviste i dem, men bare snakket konfidensielt om dem til ledende menn.³³

Fra Heritage Room ved Andrews-universitetet (File VFM 998) kommer dette brevet:

En annen interessant sak kom til meg fra tre forskjellige kilder, d.v.s.: at prof.

W.W.Prescott har bekjentgjort at han ikke lenger tror på den undersøkende dom. Jeg skrev og spurte ham hva slags begivenhet som markerte oppfyllelsen av de 2300 dager, hvis ikke den undersøkende dom skulle begynne da. Det er om lag to måneder siden jeg skrev til ham. Hittil har jeg ikke fått noe svar, og er overbevist? (ordet er ikke mulig å tyde i teksten)* om at han ikke vil svare. Så lenge som han er bestemt på å holde seg til kirken, er hans eneste sikre kurs å ignorere mitt spørsmål.³⁴

W.W.Prescott flyttet til Washington og gjorde tjeneste i menigheten der. Da han døde ti år senere, fikk han stor ære både av menigheten og mange utenfor den.

*Dette er ikke en tilføyelse av oversetteren.

L.E.FROOM

Froom behøver ingen presentasjon. Det er tvilsomt om noen annen adventist er kjent for å ha arbeidet så utrettelig med kirkens apologi. Han hadde en uvanlig evne til utholdende forskningsarbeid.

Det er ikke rart at pastor Froom kunne bruke sine ekstraordinære evner til minutøs konsentrasjon omkring helligdomsspørsmålet, så velinformert som han var i de spørsmålene som var reist av Ballenger og Fletcher, og hans nære kontakt med Daniells. Hans papirer i Generalkonferensens arkiver viser at nøkkelområdene var gjenstand for intens forskning. De viktigste bibelversene som var brukt av Ballenger og Fletcher er alle listet opp etter om lag 20 ulike versjoner for hvert av dem. Noen linjer som han skrev om Fletcher etter dennes forhør er av interesse:

Etter å ha lest med et åpent sinn alt det stoffet vi har fått av br. Fletcher, og har med våre fordommer, gjennom timene lyttet til hans reflekterte muntlige fremstilling, hans utleggelse og svar på beslektede spørsmål, har vi selvsagt kommet til visse klare konklusjoner. Disse vil jeg legge fram i konsentrert form, uten noe forsøk på å legge inn noe annet i det ved å bruke Bibelen. Og jeg burde kanskje gjenta at det er kun min personlige holdning, da jeg ikke har konferert med noen andre, og representerer heller ikke noen andre.

Jeg hadde under denne konferansen håpet at poengene det dreier seg om kun var tekniske og av sekundær betydning, og at vår bror fremdeles kunne gi dem en tilfredsstillende justering. Men det er tydelig at bror Fletcher har utviklet et fullstendig annet system for å undervise om helligdommen og dommen, som betyr at kirkens syn må oppgis dersom det skulle godtas.

Jeg har ikke et lukket sinn. Jeg er åpen for mer lys. Men jeg tror bestemt at et større lys ikke vil gjøre det lyset vi allerede har fått ugyldig. Det vil ikke skjule de klare stråler vi har fra fortiden. Det vil heller i stedet med sitt mer fullstendige og rike innhold – styrke og støtte og berike og gi en avslutning på de sannhetene som vi før har fått.

Jeg er blitt bedt om å legge vekk min tillit til usikre påstander, private tolkninger og spekulativ filosofi som jeg opplever som uhåndgripelig og mystisk. Det kan jeg

ikke. Min personlige plikt står meget klar for meg. Jeg må alvorlig kjempe for "den tro som en gang er gitt," i henhold til mitt ordinasjonsløfte. Og da jeg er ute av stand til å se annet enn fare, mørke og ulykke i de tre forslagene som er fremlagt, og det de medfører, må jeg ikke bare klart benekte dem, men også advare mot dem.

Og dette er sagt med full anerkjennelse og den mest oppriktige påskjønnelse av den gode personlige karakter, den fine ånd og den åpenbare oppriktighet hos vår bror som likevel har synspunkter som jeg er alvorlig overbevist om er læremessig feilaktige og skadelig for troen.

Som pastor i Guds menighet, og for tiden tjenestemann i predikant- foreningen, vil jeg innstendig oppfordre deg, br. Fletcher, som den bror du er, til å oppgi din fremgangsmåte. Kom tilbake til oss, br. Fletcher, i tro, i håp, i lære. Jeg appellerer oppriktig til deg om å forlate disse private avvikende synspunktene og komme tilbake til den plattformen der vår bevegelse befinner seg.

Jeg oppfordrer deg høytidelig å gi akt på den forente oppfordringen fra lederne i Den australasiatiske divisjon og fra de brødrene ved hoved- kvarteret som hjelper deg. Jeg bønnfaller deg, vend om fra den veien du har begynt på. Hvor vil den føre deg, tror du? Hvor har disse avvikende veier innenfor bevegelsen i disse årene ledet hen? La dette klare svar være en høytidelig advarsel og et skudd for baugen for deg.

Til hva og til hvem vil du gå? Det er for sent til å starte en ny bevegelse – 85 år for sent. Og vår Herres gjenkomst er for nært forestående. Hold deg ved det gamle skipet Sion.

For deres skyld som er på andre siden av havet, som du vil ha en sterk innflytelse på ved din avgjørelse, for enheten og fremgangen for Guds menighet, og for din egen sjels velferd, trygler jeg deg om å la deg veilede ved bønnene og appellene fra våre brødre. Begynn på ny med et positivt studium som stadfester de sannhetene som er blitt bekreftet for dette folk, og som tilfredsstillir sinnene hos en samvittighetsfull og sannhetselskende hær av Guds egen barn. Vil ikke du gjøre det?³⁵

Det som ikke er så godt kjent er at Froom fant seg selv ute av stand til å besvare vranglæreren, og at det forholdet gav ham mye sjelelig anfektelse som han led under i over førti år til sin død. Det er ikke vanskelig å datere begynnelsen av hans konflikt, for vi har et brev fra en av redaktørene for *Signs* som er et svar til Froom den 28.jan. 1930. Der leser vi:

Jeg tror vi må utdanne mesteparten av vårt folk, spesielt enkelte ledere hos oss med henblikk på visse spørsmål som vi blir tvunget til å diskutere. *Om vi ikke er villige til å diskutere dem ærlig og redelig blant oss selv, vil våre fiender drive oss til diskusjon.* Og hvis vi kunne komme sammen og drøfte disse sakene skikkelig og komme til fornuftige konklusjoner, vil vi ikke skyte slik på måfå når fienden retter sine kanoner mot oss.

Vi har fått advarsler gjennom profetiens ånd om hvordan hver posisjon hos oss vil bli satt på prøve, og vi vil måtte lære hvordan vi skal forsvare vår tro i en strid som ligger foran oss, og vi kan alle se at denne striden vil komme. I denne konflikten vil vi først bli fristet til å tvile på vår posisjon. Så vil vi bli ledet steg for steg i vår tvil på profetiens ånd. Så vil vi bli ledet videre til å tvile på selve Bibelen, slik at erkeforføreleren kan manøvrere oss under sine voldsomme forførelser, og blant alle dem som vil bli forført i disse siste dager vil ingen bli mer grundig bedratt enn den syvendedags-adventist som tillater seg å vandre ut i vantroens tåke.

Nå har jeg spesielt merket meg det du sier om dine studier av helligdomsspørsmålet, og hvordan noen detaljer i dine konklusjoner er kommet "i konflikt med profetiens ånds lære" og at du "finner det nødvendig å gjøre noen endringer."

Jeg tror, Roy, at vi må være på vakt når vi kommer på en slik grunn. Personlig har jeg aldri regnet profetiens ånd å være Guds ufeilbare ord, men på den annen side har en stadig lesning av fru Whites skrifter de siste 50 år ledet meg til den slutning at det ikke kan være noen tvil om kilden til hennes skrifter.³⁶

Vi må nøye merke oss Tait's bekymring, ikke bare for Froom, men for de mange som inntok ekstreme standpunkter angående Ellen G. White – og det så langt at de overså Bibelen som det som de først og fremst burde studere. Hans håp om at de læremessige problemene som menigheten sto overfor (slik som helligdommen var for Froom) kunne bli fjernet ved fri og ærlig diskusjon, ble aldri oppfylt, og er ikke blitt det til dags dato. Hans advarsel om at "hvis vi ikke er villige til å diskutere dem ærlig og redelig blant oss selv, vil våre fiender drive oss inn i en slik diskusjon," er helt på sin plass i 1980.

Når man leser Frooms diskusjon om helligdomsspørsmålet i bind 4 i *Prophetic Faith*, finner man at hans syn på den "høyere hensikt" med helligdomslæren har tendens til å tåkelegge den vanlige tradisjonelle utleggelsen.

HAROLD SNIDE

Harold Snide ble født før århundreskiftet som en adventist med "blått blod" da hans aner gikk tilbake til Miller-bevegelsen. Hans bestefar, pastor H.W.Lawrence, var milleritt i 1844 og ble senere ordinert av James White som adventistpredikant.

I 1914 var Harold Snider kolportør og i *Review* på 20-tallet kommer det heftig materiale fra hans penn. Han var forfatter av *Prophetic Essays*, et verk som vakte L.E.Frooms oppmerksomhet. I 1940 underviste han ved Southern Junior College etter mange års hengiven tjeneste for saken. Mens han var der fant han problemer med vår tradisjonelle lære om helligdommen, spesielt ved studiet av Hebr.9. Disse tok han med til L.E.Froom og andre kirkeledere, men hevdet at han ikke fikk noen hjelp. Han var en mann som studerte mye, og han gikk igjennom et mentalt traume og trakk seg til slutt bort fra menigheten, selv om hans enke fortsatt er et trofast medlem inntil denne dag. Etter hans avsettelse skrev han *Some Serious Questions for Studios SDA's* – en traktat som var ment å vekke tvil om profetiens ånd og våre lærepunkter. Typiske spørsmål i hans serie finner vi her:

Henter forfatteren av Hebreerbrevet sine sitater fra Det gamle testamente, for det meste fra den greske (Septuaginta)? Hva sier M.L.Andreasen i *The book of*

Hebrews på side 422? Viser teologenes "introduksjon" til Hebreerbrevet til dette faktum? Viser tekstene hos Westcott, Hort og Nestle at det er brukt en forskjellig stil eller type ved sitatene fra Det gamle testamente? Gir disse greske nytestamentene oss en nøkkel som viser hvilken gammeltestamentlig kilde som er brukt ved hvert sitat? Viser de at teksten i Hebr.6,19 "innenfor forhenget"er et sitat? Fra hvilken bok eller hvilket kapittel i Det gamle testamente er det sitert? Vil dette faktum gi uttrykket i Hebr.6,19 en presis mening og avgjøre hvilket forheng som er ment? Ville det kunne avgjøre det likeså sikkert som ordet "innerste" i Hebr.9,3? Hvor mange ganger finnes denne setningen....i Septuaginta? Hvilke henvisninger finnes?

Hvordan er sammenhengen mellom vers 13 og 14 i Daniel 8? Rettferdiggjør det forholdet mellom spørsmål og svar? Er det kastet noe lys over dette av E.G.White i *Proph. and Kings* side 554? Eller ved kommentarer til dette verset i U.Smith's *Daniel and the Revelation* m.fl.? Av W.A.Spicer i *Certainties and the Advent Movement*, side 120? Av E.E.Andross i *A More Excellent Ministry*, sidene 160-181? Er tidsperioden på 2300 dager en tid "da både helligdom og gudsdyrkelse blir overgitt til å trækkes ned?" Står det i Daniel 8 at bukken skal ta bort det daglige offeret og trække ned helligdommen og dens hær? Gjorde virkelig Persia det? Står det i Daniel 8 at geitebucken eller dens første store horn skulle ta vekk det daglige offeret og trække ned helligdommen og dens hær? Gjorde Hellas under Alexander den store det? Står det noe i Daniel 8 om undertrykkelsen av Guds folk av geitebukkens fire horn? Undertrykte de virkelig Israel før Antiokus Epifanes fremsto? Er det sant at det står i Daniel 8 at verket med å ta vekk det daglige offer og å trække helligdommen under fot er forutsagt og forut beskrevet bare om "det lille horn" som kom ut av de fire hornene? Viser det som står i Dan.8,26 om "synet om kvelder og morgener" hen til Dan.8,14? Dreier spørsmålet i vers 13 og svaret i vers 14 seg spesielt om verket til "det lille horn" som er beskrevet i versene 9-12? Hva sier M.L.Andreasen i *The Sanctuary Service* øverst på side 264, i den siste setningen som begynner på side 263? Begrenser tidsperioden i Dan.8,14 likeså sikkert som forfølgelsen fra "det lille horn" i dette kapitlet til "en tid, tider og en halv tid" der det peker på karrieren til "det lille horn" i Daniel 7? Sluttet Rom med å trække ned helligdommen og dens hær i 457 f.Kr.? Er det respektabel eksegese å datere den romerske undertrykkelsen av Israel fra et persisk dekret om å gjenreise Jerusalem som skjedde nesten tre århundrer før Rom kom i kontakt med Israel?³⁷

R.A.GREIVE

Det gikk om lag ti år, og den gamle striden ble gjenopplivet i Australia ved tilfellet med konferensformann R.A.Grieve, et velkjent medlem av en familie hvis medlemmer hadde tjent kirken lojalt og lenge både hjemme og ute på misjonsfeltet. Vi vil ikke dvele lenge med denne historien, men et enkelt brev fra ham forklarer hans syn på problemene i forbindelse med helligdommen. Flere predikanter ble skilt fra arbeidet samtidig som br. Grieve, og noen legmedlemmer trakk seg vekk fra kirken. Her er brevet:

Kjære bror Lawson:

Det er fortalt meg av bror Lee at som de fleste av dine trossøsken i menigheten undrer du deg over hvorfor jeg er blitt avsatt fra predikant- gjerningen, og at en tilstand av taushet har preget dette temaet. Jeg vil slett ikke komme med en lang forklaring for å rettferdiggjøre meg selv. Meg selv og det som i virkeligheten hender med meg selv betyr ikke noe. Det som virkelig teller er Guds sannhet og hans frelsende evangelium i Guds folks liv.

I begynnelsen var starten på striden det som jeg forkynte i Queensland om to store sannheter. Jesu Kristi syndfrie natur og rettferdiggjørelse var de to tvillingsannhetene som Gud gav meg inntrykket av at jeg skulle preke over før jeg forlot din konferens. Ekstremistene samlet seg, om du husker det, ved leirmøtet i 1955 for å motsi disse sannhetene. Kritikk ble tutet inn i ørene på F.G.Clifford, som selv ikke var mer opplyst eller forsto mer enn de som appellerte til ham.

Han befalte meg ikke å forkynne disse sannhetene. Det som så ut til å sjenere ham mest var at folket i Queensland og New Zealand frydet seg over at deres synder var fullstendig tilgitt og at de hadde frelsesvisshet. "Fryd i villfarelse" kalte han deres hjerters følelser, og bestemte ved forhøret av pastor Drain "at kirkens syn er at Gud hverken tilgir absolutt eller fullstendig."

Som et tillegg til denne villfarelsen la han til enda en: "At den samme Ånd som inspirerte Bibelen også inspirerte fru White, og DERFOR MÅ VI HA DEN SAMME TRO PÅ FRU WHITES SKRIFTER SOM VI HAR PÅ BIBELEN." Ved denne aksiomatiske påstanden hevet han fru Whites skrifter opp til et nivå i likhet med De hellige skrifter.

Hele striden jeg har hatt med kirkelederne dreier seg om disse tvilling-villfarelsene. Jeg forkastet dem fullstendig som kvalmende for sinnet og forstanden hos sanne bibeltroende og protestanter. Og når jeg forkastet disse uholdbare påstandene ved mitt forhør, ble jeg av komitéen tvunget til å la meg velge til å støtte Clifford, å møte adventistenes lære om helligdommen ansikt til ansikt og bestemme hva som var rett lære ifølge Hebreerbrevet. Du kan spørre om hva Helligdommen har å gjøre med disse tingene. Jeg svarer: "Alt!" Ja, fordi adventistenes hele forståelse av syndsforlatelsen, den undersøkende dom, og den endelige utslettelsen av synden stammer fra dette. Protestantismen slik den ble innledet av Luther ble grunnlagt på Romerbrevet og viser ikke til noen forbindelse med Arons helligdom, og derfor har alle kirkesamfunn som har tilhørt den sanne protestantiske bevegelsen trodd på utslettelsen av syndene for den troende som har tatt i mot Kristus. Det var antagelsen av helligdomslæren hos pionerene i menigheten som gikk i mot Luthers lære, samt Wesleys og andre reformatorers, og som satte det såkalte aronittiske systemet opp i mot protestantismen. Jeg er nå kommet i forkant av meg selv fordi min forståelse av disse sannhetene kom etter høringen av meg og ikke før.

Ved min høring presenterte jeg rettferdiggjørelsen på 25 sider maskinskrevet stoff. Det var ganske utførlig, så jeg kan ikke gjenta idéene her, og det er nok å si at jeg beviste at rettferdiggjørelsen i Skriften er det samme som den moderne forståelse av begrepet frikjennelse, slik moderne oversettelser viser, og alle eksperter med

kjennskap til gresk erkjenner. Når en mann er frikjent for alle anklager og står fram som uskyldig, "som om han aldri hadde syndet," da er han rettferdiggjort.

For det andre, tilgivelse og benådning må ikke forveksles med eller gjort til et synonym med rettferdiggjørelse. Når man får tilgivelse og benådning er der en erkjennelse av gjort gjerning, en nedskrevet gal handling, men ved rettferdiggjørelsen kan det ikke lenger være noen opprettholdelse av anklagen, ingen nedskrevet gal handling. Derfor oppdaget David dette: "Salig er det menneske som Herren ikke tilregner synd." Rom.4,8. Slik erklærer Peter det i Ap.gj.3,19. "Gjeldbrevet som gikk oss i mot på grunn av lovens bud, strøk han ut og tok det bort ved å nagle det til korset." Kol.2,14. *Letters to the Young Churches*.

Min konklusjon var: Sann protestantisme erkjenner at både *synderegistret* og skylden må bli strøket ved rettferdiggjørelsen, for synderegistret og skylden er uatskillelige. Det er ved selve benektelsen av rettferdiggjørelsen at man holder et menneskes synder mot vedkommende etter at han har tatt imot Kristus. Dette førte til en storm. Brødrene begynte å sitere "Great Controversy" (Mot historiens klimaks) på løpende bånd. Jeg ba om et klart bibelsk bevis for at våre synder fremdeles står skrevet om oss. De lovte å gjøre dette, men min bror, det var bare et spillfekteri og en forstillelse. Tre menn ble utnevnt til en komité som skulle studere med meg – Batty, Stewart og Conley. I sann adventistisk stil og på den mest barnslige måte startet de med å gi meg et bibelstudium om helligdommen. Da de kom til det punktet at synderegistret fremdeles skulle stå der, brøt de sammen. De prøvde i god jesuittisk stil å splitte begrepet opp i synd som skyld og fordømmelse, og synd som et register. De fortalte meg at jeg kunne tro at synd og skyld ble strøket ut fullstendig ved at man tok i mot Kristus, men at synderegistret fremdeles sto der. De leste mange uttalelser fra Ellen G. White om at Kristus på korset bar all vår skyld og fordømmelse. De sa søster White så *ut til* å lage et skille mellom skyld og synderegistret. Jeg ble bedt om å trekke tilbake min oppfatning om at det så slik ut i fru Whites skrifter. Jeg gikk med på å bruke denne formuleringen for å kunne gå så langt som mulig som min samvittighet kunne tillate meg for å prøve å være i harmoni med mine brødre, men F.G.Clifford nektet å gå med på at det var kirkens syn, selv om han var enig i definisjonen, som var rene hårkloveriet. Han kastet det over bord for å tvinge meg over i ekstremistenes leir. Jeg nektet det også, men jeg gikk over til protestantismen.

På min vei tilbake til New Zealand ble det klart som dagen hvorfor kirkens ledere var i et dilemma omkring rettferdiggjørelsen. I mer enn et århundre har de trodd på en todelt helligdom i himmelen. De har i sin helhet gjenopprettet den aronittiske helligdommen, det aronittiske presteskap og hver detalj i den forbindelse, og plassert det oppe i himmelen der Kristus blir antatt å være etter Melkisedeks vis, men i praksis og tjeneste etter Arons vis. Dette var en gigantisk svindel.

Grundig studium av Hebr.9,1-11 beviser at den første avdelingen kalles det første teltet, og gjaldt bare for den tiden da det eksisterte, og det skulle bare fortsette frem til "den tid da alt skulle settes i den rette skikk," vers 10. At Kristus som øversteprest gikk inn i Det aller helligste, vers 12, vers 24 og 10,19. Og Hebr.6,19 sier at Jesus gikk inn i helligdommen gjennom forhenget." Så det er ikke noe

tempel i himmelen.

Og hvis det ikke er noe tempel i himmelen vil du ikke forvente at Kristus skulle gjøre en tjeneste etter mønster av de vanlige prestene, ikke en gang øverstepresten i Det aller helligste. Og det er det som står i Hebr.7,26-27: "Han trenger ikke å bære fram offer hver dag...Offeret har han båret fram én gang for alle da han ofret seg selv." Med andre ord møtte prestenes mønster og praksis i den første avdeling sin fullstendige og definitive oppfyllelse i den ene og bare den ene handling da Jesus fremstilte seg for sin Fader. Hebr.10,11-12 gjør ulikheten mellom de to presteskapene ennå tydeligere. Derfor er det en absolutt villfarelse å forkynne at Kristus gjør bruk av sitt blod slik Aron gjorde det på jorden – endog å antyde at han gjør det som et motbilde fra tid til tid etter korset og inntil nå. Hebreerne sier at Kristus satte seg ned, ferdig med offeret og ikke var opptatt med gjentatte handlinger slik som presten var i gammel tid, for han satte seg ikke ned i helligdommen. Det eneste stedet i helligdommen der det var et sete var i Det aller helligste, og han oppholdt seg ikke lenge nok til å sette seg ned. Kristus vant en plass i Det aller helligste, realiserte målet som handlingene i Det gamle testamente vitnet om, og da han hadde nådd det, satte han seg, og gikk ikke tilbake.

Vel, dette bringer oss tilbake til den neste åpenbaringen i Hebr.9 og 10 der forfatteren nevner prestenes handlinger i den første avdelingen, Hebr.9,6, og så straks glemmer dem. Han er opptatt med sammenligningen mellom det øverstepresten gjorde på den store soningsdagen, Hebr.9,7, og det Kristus gjorde da han gikk inn i himmelen, versene 11-13, og han fortsetter med å gjøre sammenligning mellom det øverstepresten gjorde på den store soningsdagen i forbindelse med den avsluttende nasjonale seremonien, og motbildet i Jesus. Bare på den dagen, og bare på den, gikk øverstepresten i helligdommene (flertall), vers 24. Presten gikk gjennom Det hellige til et større og mer fullkomment tabernakel inntil Faderens nærvær som var i Det aller helligste, vers 24. Kristus behøvde heller ikke å ofre seg selv flere ganger etter den årlige sedvane, vers 25. Kristus behøvde heller ikke å fortsette med å ofre seg selv etter mønster av soningsdagen. Offeret på soningsdagen er over, for i oppstandelsen "åpenbarte han seg for å ta bort synden", eller som Moffat m.fl. sier det: "for å avskaffe synden," vers 26. Det var på soningsdagen øverstepresten viste seg for å fjerne synden fra Israel, også symbolsk at fra det året skulle ikke syndene ihukommes mer. Etter å ha sagt at Kristus har tatt bort synden i 10,1.18 viser derfor Paulus at etter Golgata er der ikke mer noe minne om synden for det sanne åndelige Israel. Når du griper tak i disse to store sannhetene, én avdeling i himmelen og én for Kristi soningsverk, kan du se hvordan budskapet i Romerbrevet fullstendig matcher Jesu tjeneste i himmelen.

For å slå det hele fast, beviser Paulus i Hebr.9,16-17 at et testamente (en pakt) trer i kraft etter en persons død, ikke før. Med andre ord var den gjentatte jødiske seremonien nødvendig fordi testator, Kristus ennå ikke var død, men etter Golgata da testator beviselig var død, trådte pakten i kraft med alle dens velsignelser. Vi behøver ikke å vente på den til 1844. Disse velsignelsene er regnet opp i

Hebr.8,12 og 10,15-17. Men i følge et brev fra W.E.Battye for og på vegne av kirken som var i ferd med å angripe meg, var bare en del av den nye pakt trådt i kraft nå, og den delen var Hebr.8,10 der det står at Guds lov er skrevet i våre hjerter. Han påsto at de to andre delene fremdeles var fremtidige, nemlig at "ikke skulle noen lære sin neste å si: Kjenn Herren," "og deres synder og ugudeligheter vil jeg ikke lenger komme i hu." Da jeg svarte: "Dette viser hvor dum man kan bli når man skal forsvare et villfarent system som ikke er i harmoni med den enkleste undervisning i Guds Ord," gikk de straks løs på meg. Jeg ønsker ikke å være kritisk mot brødrene, for noen av dem var mine overordnede, andre mine likemenn, men de var den mest trangsynte gruppe teologer noen sinne. De fikk meg til å skamme meg når jeg skulle tenke på at jeg hadde godtatt alt på et fat som QED (quod erat demonstrandum, hvilket er bevist) og da jeg gransket Bibelen og Bibelen alene, fant jeg at disse påstandene var de klareste villfarelser noen sinne.

Helligdommen i himmelen med to avdelinger er basert på en meget overfladisk lesning av Bibelen. Fordi Moses ble befalt å gjøre alt etter det mønstret som ble vist ham på fjellet, hoppet pionerene og deres etterfølgere rett på den ubegrunnede konklusjon at helligdommen i Det gamle testamente var en eksakt kopi av den som fantes i den tredje himmel, mens derimot Paulus sier: "De jordiske bilder av de himmelske ting må renses.." Hebr.9,24. Og igjen, "Loven har bare en skygge av de goder som skulle komme" og "ikke tingene slik de virkelig er." Hebr.10,1.

De bygger hele sin tolkning på helligdommen i Dan.8,13-14 og lar preste-tjenesten i den første avdelingen bety Kristi tjeneste fra hans himmelfart til 1844, og øversteprestens tjeneste i Det aller helligste bety Kristus fra 1844 inntil han kommer igjen. Slik sa de at tjenesten i den første avdelingen skulle ta 1800 år, og hittil skal det være 112 år i Det aller helligste.

Da Generalkonferensen har fastsatt at ingen læresetning kan bygges på forbilder og skygger fra symbolfylte bøker som Daniel og Åpenbaringen, men på det klare og konkrete språket i Bibelen, ber jeg ganske enkelt om en tekst fra Bibelens klare konkrete tale som viser en tidsskala for den aronittiske preste-tjenesten. Bare en tekst.

Videre har Generalkonferensen sagt at hvert offer i Det gamle testamente representerer det ene og eneste offer som ble brakt av Jesus på korset, uansett tid, sted og antall. Ut fra hva slags logikk kan vi si at prestene som gjorde tjeneste og brakte disse tallrike ofringene representerer to og ikke én tjeneste av Kristus? Hvis mange ofringer ikke representerer annet enn så mange fasetter av det ene offer som ble gjort på Golgatas kors, spør jeg om hva slags logikk som skulle tilsi at så mange prestelige handlinger og ofringer ikke skulle kunne representere Jesu ene offer ved hans himmelfart, den ene offerhandling og ikke mer enn det?

Men ved å postulere to avdelinger i himmelen og to preste-tjenester har kirken delt opp forsoningen. Les uttalelsen i fru Whites *Patriarchs and Prophets*, side 355, *Alfa og Omega*, side 330: "Men offerblodet hadde ikke gjort fullstendig forsoning

for synden. Det hadde bare vært et middel til å overføre synden til helligdommen.” Andre steder taler hun om den ”endelige forsoningen” som ble gjort i 1844. Med andre ord, hvis forbildet skulle brukes slik, ville syndene være bekjent, Kristi blod ha flytt, men Jesu blod ville de første 1800 år ikke ha gjort full forsoning for syndene.

Som bevis på at dette er innstillingen, les *Patriarchs and Prophets*, den første setningen på side 356, at i den daglige tjenesten erkjente synderen lovens krav og bekjente sin synd, men han var ennå ikke befridd fra lovens fordømmelse. Slik blir parallellen, de som levde før 1844 og de hvis navn ikke var kommet opp i dommen, var ennå ikke befridd fra lovens fordømmelse.

Hvorfor finnes denne ekstraordinære holdningen? Fordi det står i side 329 om soningsdagen: ”den handlingen som ble utført der, dannet slutten på den årlige tjenesten.....presten skulle bringe blodet innenfor forhenget og stenke det på soningsstedet. Slik skulle han gjøre soning for helligdommen og rense den for urenheterne som israelittene hadde ført over den med alle sine overtredelser...I følge kirkens og fru Whites teori, ville loven med andre ord vært uoppfylt i 1800 år inntil 1844 da Kristus brakte blodet inn! Derfor kunne ingen bli fullstendig befridd fra lovens fordømmelse inntil etter 1844!

For tretti år siden ble W.W.Fletcher erklært å være en falsk og villfarende lærer fordi han sa at Kristi blod ikke bare overførte synd, men faktisk utslettet den. Dette er det de store teologene hevder for 30 år siden. ”Det er på den måten at syndofferet (i den daglige tjenesten) ikke sonet fullt ut for synden. Synderen ble ikke fullstendig befridd fra lovens fordømmelse før symbolikken ble fullbyrdet på soningsdagen, for blodet nådde ikke soningslokket før det endelig ble fullført på soningsdagen.” Sitert fra *Reasons for My Faith*, side 34, W.W.Fletcher. For et villfarent sludder! Allikevel råde den samme uvitenhet og det samme hykleri ved min høring. Denne gangen nektet de å gi meg forklaring på disse setningene. De sa at enhver som stilte spørsmål ved disse utsagnene trådte på farlig grunn. Farlig fordi det er så fordømt i strid med Bibelen. Paulus sa at loven var oppfylt på hans tid. Rom.3,20-21: ”Ikke noe menneske blir rettferdig for Gud på grunn av gjerninger som loven krever. Men nå er Guds rettferdighet blitt åpenbart uavhengig av loven...”Å åpenbare eller attestere gyldigheten ved rettferdigheten er å stille tilfreds med den. Loven var tilfredsstilt fullt ut, for Paulus sier: ”Så er det da (i år 50 og ikke i 1844) ingen fordømmelse.” Rom.8,1. Han sa ikke som våre teoretikere, ”ikke fullstendig forsonet,” delvis forsonet, delvis ikke. Han sa ikke som fru E.G.White, ”ikke fullstendig befridd fra lovens fordømmelse.” Nei, sa han, ”derfor er det NÅ INGEN FORDØMMELSE.”

Etter alle disse pontifikale uttalelsene fra lederne i kirken, oppdaget de at i E.G.White's arkiver (og de oppdager noe alltid når det passer dem) denne uttalelsen som motsier både *Patriarchs and Prophets*, (*Alfa og Omega* bind 1) og *Great Controversy (Mot historiens klimaks)* og uttalelsen fra AUC til Fletcher for 30 år siden. Det er: ”Mens han fremdeles var menneske, steg han opp til himmelen, triumferende og seirende. Han har brakt soningsblodet inn i Det aller helligste og stenket det på soningslokket og sin egen drakt og velsignet folket.” E.G.White,

"Signs of the Times," 19. april 1905. Sitert i *The Sanctuary Service* av Andreasen, side 235.

Fletcher hadde vært død i mange år. De fortsetter med å sitere at han døde som en frustrert mann! Frustrert av en kirke som nekter å erkjenne at den har tatt feil noen gang i historien! Br.Foom som den gentleman og lærde han er, påstår gigantiske ting om kirken, at vi er den eneste sanne protestantiske kirke i dag, etterfølgeren og arvtakeren av alle som har vært før den, og under kappen av slike påstander har kirken gradvis tilpasset seg den riktige protestantiske posisjonen. En ung arbeider sa til meg her om dagen at "vi holder ikke så strengt på de samme symbolene i dag som på Fletchers tid, vi behøver ikke tro på to avdelinger, vi tror bare på to tjenester." Naturligvis er vi glade for at unge menn tror på den måten i dag, men en mann er kastet ut for å tilfredsstille luner og sjalusi. Men uttalelsen viser også at kirken hadde feil for 30 år siden, og jeg tror sterkt at den tar feil ennå. Det vil gå 30 år før de er der jeg er i dag, og det sier jeg uten å skryte.

Vel bror, jeg har skrevet et langt brev til deg. Jeg gjør vanligvis ikke dette, og jeg har ingen planer om å skrive så langt til alle mine venner. Jeg har det for travelt til det. Jeg er lykkelig i mitt arbeid selv om jeg har vondt i meg fordi jeg ikke kan gjøre tjeneste i menigheten og heller ikke kan åpne munnen i den fordi jeg er under interdikt av kirkens ledere. Herren Jesus Kristus er fremdeles min frelser og venn og jeg får store anledninger til å vitne for ham.

Overbring mine kristne hilsener til din hustru og din familie, kanskje vi møtes en dag.

Sincerely yours, R.A.Greive³⁸

Når Man studerer korrespondansen mellom de australske kirkelederne og formannen i Generalkonferensen, finner man at R.A.Grieve ba om støtte for flere av sine oppfatninger fra veteran-evangelisten R.A.Anderson. Noen av disse oppfatningene som Kristi syndfrie natur og rettferdiggjørelse er nå blitt alminnelig i kirken, og det førstnevnte ble brakt på bane ved innsats fra redaktøren for *Minsitry*. Når det gjelder helligdomstjenesten er R.A.Anderson velkjent for sine protester mot den overdrevne bokstavforståelsen. Hans undervisning i Hebr.9 i Australia i førtiårene reiste en storm, men ingen kunne opprettholde noen beskyldning om vranglære mot en som så dyktig og helhjertet hadde tjent sin kirke fra barnsben av. Samtidig brukte R.A.Greive personlige brev fra pastor Anderson under sin høring.

Begivenhetene "nedenunder" gjorde det klart at temaet i Hebreerbrevet og helligdommen på ingen måte var dødt. Det ble snart reist igjen av legfolk i en dypt betydningsfull, dog nyskapt stil.

R.D.BRINSMEAD

Ved slutten av femtitallet fikk vi bevegelsen "Awakening Moment" under ledelse av R.D.Brinsmead i Australia. Da Robert Brinsmead studerte til predikant ved Avondale

College, ble han overbevist om at kirkens tolkning av Dan.8,14 var blitt så merkelig avdempet. Han påsto virkelig at hoveddelen av læren om den undersøkende dom var blitt begravd av kirken. *Questions on Doctrine* ble sagt å være "et billigsalg" til frafalne protestanter. Robert Brinsmead sa at den virkelige sannheten om Dan.8,14 var at den inneholdt det mest dyrebare løfte om å fjerne arvesynden fra Guds trofaste folks hjerter og liv, som stolte på Kristi fortjenester. For å kunne delta i det høye rop, var det nødvendig at Herrens folk skulle bli syndfrie i kjødet, likesom Kristus var blitt det gjennom den samme mirakuløse virkning av Ånden.

Som styreformann i bibelavdelingen ved Avondale College fra slutten av 1960, ble forfatteren av denne boken overkastet av den nye læren om helligdommen. Han hadde tidligere skrevet til Robert Brinsmead fra USA og påpekt at Hebr.9 gav en svært forskjellig tolkning av soningsdagen i forhold til det som ble foreslått av den nye bevegelsen. Dette utløste en endeløs polemisk "krig" som varte om lag ti år – inntil Robert Brinsmead skrev et papir som forkastet ethvert håp om eskatologisk prefeksjonisme, og dermed tok avstand fra sin tidligere lære om helligdommen. Dette er ikke for å legge til at Des Ford var ansvarlig for Robert Brinsmeads forandrede syn, selv om det kan ha vært et lite bidrag i den hensikt.

Det var et nytt syn på rettferdiggjørelse ved tro som ledet Robert Brinsmead til å ta avstand fra sin tidligere posisjon om eskatologisk fullkommenhet. Han gikk redelig i gjennom sine opprinnelige og påfølgende oppfatninger i et todelt skriv med tittelen *A Review of the Awakening* (En oversikt over veknelsen) som ble spredt i 1970-årene. Samtidig forandret vårt generelle menighetsblad sitt syn på fullkommenhetslæren, noe som ethvert studium viser – men det gikk i motsatt retning enn Brinsmeads. Slik ble det til at de som i mer enn ti år hadde vært i mot "Awakeners" oppfatning av Dan.8,14 i Australia, deriblant nærværende forfatter, fant seg selv i opposisjon til *Review*.

Dette var under Palmdale-konferansen da nærværende forfatter både var med og diskuterte rettferdiggjørelse ved tro, og privat prøvde å fortelle kirkelederne hvor nødvendig det var å studere problemene i forbindelse med vår tradisjonelle helligdomslære. Hans pamflett "Dan.8,14 – dommen og Guds rike," ble lagt i hendene på disse brødrene.

Vi har fortalt denne historien for å understreke forholdet mellom budskapet om rettferdiggjørelse ved tro og vår helligdomslære. De er nært knyttet sammen, og tar man feil på det ene, blir det samtidig feil på det andre. Robert Brinsmead arvet det tradisjonelle syn på helligdomslæren, og det ledet ham til eskatologisk prefeksjonisme. I en viss forstand er hans erfaring en prototyp på manges erfaring i menigheten. Hvis man skal leve uten en mellommann når den undersøkende dom er over, kreves det en karakter uten flekk og lyte av noe slag eller noen slags ufullkommenhet, og hvordan skal prefeksjonisme unngås? På den annen side hvis Gal.2,16 og 21, Rom.3,20, 8,1, 23, 33 og 34 og læren om helliggjørelse skal tas alvorlig, hvordan kan adventister mene at fullkommenhet på noe tidspunkt i dette liv kan være mulig?

R.A.COTTRELL

I 1959 hadde Ford en lengre samtale med Raymond Cottrell om helligdoms- spørsmålet og temaer fra Daniel, og kontakten er blitt opprettholdt over år spesielt om disse emnene. Av ham fikk han vite at problemene med helligdomslæren var kommet opp gang på gang her i Washington da man holdt på med å utarbeide bind 4 i *SDA Bible*

Commentary. Samtidig pågikk diskusjonene med Walter R. Martin, Donald Grey Barnhouse og ledere som L.E.Froom, R.A.Anderson og W.E.Read. Redaktørene av *SDA Bible Commentary* ble involvert, for nesten daglig var de opptatt med studiet av problemene i Dan.8 og 9 sammen med sine brødre.

Bror Cottrell ble av redaksjonskomiteen bedt om å gi en oversikt, oppsummere og evaluere artikler av dem som var uenig i vår helligdomslære. Uttalelser som de følgende gjorde et slikt prosjekt nødvendig.

Adventistsamfunnet hevder at deres lære er basert på Bibelen. Men en undersøkelse av dets "Fundamental Beleifs" (grunnleggende trospunkter) som er beskrevet i *Questions on Doctrine* viser noen interessante unntagelser. "Fundamental Beleifs" inneholder 22 lærepunkter og begynner med en uttalelse om Bibelen og treenigheten, og går så videre gjennom hele feltet av teologien. Ved hvert punkt er bibeltekstene gjengitt ved slutten av hvert avsnitt og viser grunnlaget for disse overbevisningene. Punktene 13, 14 og 15 er imidlertid uten bibelsk begrunnelse. Disse dreier seg om en av de mest ømtålige delene av adventistenes lære – de 70 ukene og de 2300 årene og helligdommens renselse. Tidspunktet 1844 som en følge av de 2300 år og helligdommens renselse er sentral i adventistenes tro. Ødelegg disse, og visse konklusjoner blir selvinnslysende. Disse vil ikke være noe adekvat grunnlag for adventistenes eksistens. Men det finnes *ingen* klare tekster i Bibelen som støtter adventistene på dette punkt. Deres konklusjoner er utledet av fru Whites lære, som i sin tid var et resultat av hennes *tolkning* av Bibelen.³⁹

Denne læren (den undersøkende dom), er som et fenomen, for meg det mest kolossale og psykologiske forsøk på å redde ansikt i religions- historien... Vi tror personlig ikke at det engang finnes en mistanke om noen tekst i Bibelen som underbygger en slik merkelig oppfatning, og vi tror også at ethvert forsøk på det vil være *foreldet, mislykket og gagnløst*. (Videre karakteriserer han den undersøkende dom som et "uviktig og nesten naivt" begrep.)⁴⁰

Under rådslagning med pastor Nichol skrev pastor Cottrell til 27 ledende adventister som var bibellærere, om å få innsyn i de samtidige problemene. Alle 27 svarte, og mange gav temmelig lange svar. Men svarene gav ingen ytterligere hjelp, og de viste at vi fremdeles ikke hadde noe tilfredstillende svar på kritikken av vår posisjon i dette ifølge pastor Cottrell. For eksempel vedgikk *alle 27 teologene at det ikke var noen språklig sammenheng som kunne forbinde Dan.8,14 med 3.Mos.16. Flertallet sa klart at det ikke fantes noe kontekstuell bevis i Dan.8 for vår lære om den undersøkende dom.*

Som nevnt tidligere, brakte pastor Nichol resultatet av forespørselen til Generalkonferensens formann, med det resultat at det ble oppnevnt en utvalgt gruppe til en konfidensiell komité som skulle drøfte Daniels bok. Komiteen besto av:

H.W.Lowe som ordstyrer, og R.A.Anderson, Raymond F. Cottrell, Richard Hammill, Edward Heppenstall. W.G.C.Murdoch, D.F.Neutfield. Leo Odom og W.E.Read. Andre ble senere invitert til komiteen, der i blant Earle Hilgert, S.H.Horn. Alger Johns, Graham Maxwell og M.R.Thurber.⁴¹

For at talefriheten skulle være mest mulig upåvirket, ble det ikke tatt notater i løpet av

de fem årene denne komiteen arbeidet. Det ble vurdert å gi ut 45 dokumenter, inkludert fire av nærværende forfatter.⁴² Det ble ikke oppnådd enstemmighet om de problemene som ble drøftet, og de foreslåtte skriftlige konklusjoner som menigheten skulle få gagn av, ble det ingen ting av. Pastor Fighur sa at det ikke ville være nødvendig selv for komiteen å gi ut noen offisiell oppsummering av arbeidet til å legge fram for kirkens tjenestemenn. (Dette er komité- medlemmenes vitnesbyrd.)

Noen medlemmer av komiteen hevdet sterkt at det er helt umulig på en legitim måte å utlede helligdomslæren fra Bibelen, og at svaret på dilemmaet var å betrakte Ellen G. Whites inspirerte skrifter som autoritet i å "omtolke" bibeltekstene. *Disse medlemmene trodde at Ballenger, Fletcher, Conradi, Prescott, Greive og andre hadde hatt rett i sin forståelse av Hebr.9.* Det er neppe mulig å overvurdere betydningen av Daniel-komiteen overfor menigheten i dag. Ved den nye administrasjonen ble ikke komiteens arbeid fortsatt, og det har ikke blitt gjenopptatt siden. Det blir mer om Cottrell senere.

C.G.TULAND

En adventist-teolog som tilbrakte en dag med Daniel-komiteen etter spesiell invitasjon var dr. Carl Tuland. Dr. Tuland som var ekspert og forfatter på mange språk hadde pastoralt og administrativt ansvar i Midtøsten, USA og Søramerika med mer. Vi siterer fra et skriv om Dan.8 som skulle legges fram for kirken til vurdering. (Formen og stilen er hans.)

Yom Kippur var renselsen av selve helligdommen for Israels synder som var akkumulert i den, og renselsen av *folket* fra syndene. Det er naturligvis noe helt annet enn den *vanhelligelsen* som ble påført templet OG DETS TJENESTE ved fysiske midler, som innføringen av avguder under Akas, og med dem den hedenske gudedyrkelsen og ødeleggelsen av den sanne tilbedelsen ved det hedenske og det pavelige Rom. Disse to ulike typer av urenheter, enten ved Israels umoralske handlinger, eller dets forurensning av hedenskap og falsk religion var to adskilte problemer, og krevde derfor to ulike slags "rensing." Slik ser det ut til at våre grunnleggende punkter for sammenligning er ute av fokus hvis vi forveksler den *årlige* renselsen fra Israels synder med rensingen av hele templet og dets tjeneste fra avgudsdyrkelse. Den ene leder til den moralske renselsen av Israel, den andre til gjenopprettelsen av hele kulten. Slik har hverken Hiskias restaurering og heller ikke Dan.8,14 noen direkte referanse til *Yom Kippur*. En slik analogi kan bare brukes ved å introdusere (siste fase av) Kristi tjeneste, og begrense det til dommens dag (den undersøkende dom), noe som etter min mening er *en vilkårlig og ensidig tolkning*.

Det ser ut til å være av ekstraordinær betydning at de mest fremstående av samtidens adventistforfattere, også publikasjoner utgitt etter myndighet fra Generalkonferensen, har erkjent den virkelige meningen med uttrykket "å bli gjenopprettet til sin rette tilstand" eller en lignende formulering. Denne innrømmelsen er imidlertid alltid blitt gjort med visse reservasjoner og tvilrådighet. M.L.Andreasen er enig i at ordet *sadaq* betyr "rettferdiggjort" (צדק) på hebraisk.

"Ordet inneholder ideen om både restaurasjon og renselse." (*The Sanctuary Service*, side 29) Mens den første delen av denne uttalelsen er riktig, er *den andre definitivt ukorrekt*.

Et annet tilfelle der adventist-forfattere kan være forutinntatt finner vi i George McCready Prices bok, *The Greatest of the Prophets*, der han sier: "Den bokstavelige betydningen av det hebraiske ordet er ikke "renset," men heller "rettferdiggjort," eller "vindikert," og det betyr at helligdommen eller templet som lå i ruiner på Daniels tid, på den fastsatte tid igjen ville fungere som før, og dets seremonier kuliminere i Yom Kippur, årets høydepunkt. Denne setningen kunne man faktisk godt oversette: "Da skal helligdommen ha gjort soning for det." (*The Greatest of the Prophets*, side 188) Så rett som hans aksept av den rette meningen med det hebraiske ordet er, likeså gal er hans konklusjon og forslag til å formulere den delen av Dan.8,14.

Men det ser ut til at mer enn de fleste av våre forfattere, har McCready Price kjempet med problemet med å forstå betydningen av teksten rett. Han sier også: "I lyset av disse prinsippene kan vi meget godt spørre igjen: Hva er meningen med utsagnet: *Da skal helligdommen renses?* (uthevet av ham)." (samme, s.197) Han går så i gang med å sitere flere oversettelser som alle støtter en hebraiske teksten i motsetning til King James-bibelen. (samme, s.197-198) Etter dette gjør han en iherdig anstrengelse for å harmonisere de to ulike begrepene, men ikke uten å ofre meningen med det hebraiske uttrykket, ved at han nærmest setter likhetstegn mellom rensing og rettferdiggjøring. "Ut fra all denne diskusjonen skulle det være klart at dette svaret: Da skal helligdommen bli rensed eller rettferdiggjort, ha en større dybde og mening i seg enn det som syns på overflaten. Summa summarum må det bety enten alt eller ingenting av det følgende:..." (samme, s.198) I hans videre tolkning kommer han virkelig svært nært opptil den sanne meningen med profetien, likevel er han ikke villig til å gi opp King James-versjonen. (samme, s.198-199) Men McCready price har oppfattet den større betydningen av denne profetien.

Vi kan anta at i boken *Problems in Bible Translation* (1954), som ble skrevet av en komité spesielt oppnevnt av Generalkonferensen, har vi en autoritativ uttalelse om kirkens tolkning av Dan.8,14. De følgende utdrag er funnet på sidene 174-177. "Det hebraiske ordet *sadaq* er brukt her, og det finnes ikke noen annen variant av dette i noen utgave av den hebraiske Bibelen. Alle oppslagsverker samstemmer i å gi ordet betydningen "å være rettferdig, rettferdiggjort." I Dan.8,14 forekommer ordet i formen reflektivt eller passivt (niph'al), og vil normalt bli oversatt "bli rettferdiggjort," eller "bli gjort rett." (*Problems*, s. 175) Etter å ha gitt noen få eksempler på oversettelser som støtter dette korrekte syn, fortsetter forfatteren: "Det ser derfor ut til at oversetterne av *Revised Standard Version* så vel som andre versjoner har kommet nær opptil den korrekte oversettelsen av ordet når de gjengir det: "Da skal helligdommen bli gjeninnsatt til sin rettsmessige stand." De versjoner som sier "bli gjort rett," "bli erklæret rett," "bli rettferdiggjort," eller "bli vindikert," har også behandlet ordet akseptabelt. (samme, s.175) Det som da følger er en *temmelig nøyaktig redegjørelse for grunnen til at vi holder oss til en*

uriktig tolkning: "Ordet i seg selv betyr ikke "å rense" i betydningen "vaske." Den betydningen er lånt fra helligdomsritualet som vi straks skal se.(samme, s.175) Så vender forfatteren seg igjen til det vi kaller en forutinntatt tolkning, men *ikke en oversettelse*"...også som det faktum at den grunnleggende betydningen av ordet "å rettfærdiggjøre," "å vindikere," eller "bli gjort rett," absolutt har et seremonielt aspekt i alle semittiske språk der ordet forekommer." (samme, s.198) Det sistnevnte kan jeg neppe støtte, for konklusjonene kan ikke baseres på de samme premissene som det "å rense" og "å rettfærdiggjøre" kan bli utledet av ordet *sadaq*. Men vi kan unngå å bli kritisert for uriktig oversettelse ved en bedre tolkning av teksten, d.v.s. forstå hva "renselse" av helligdommen i realiteten er, nemlig bare *en del* av den større sannhet, som er gjenopprettelse av helligdommen til dens rettsmessige stilling.

Et annet forsøk i denne retning finnes i *SDA Bible Commentary*: "Bli rensset." Fra det hebraiske ordet *sadaq*, "å bli rett," "å bli rettfærdig," står verbet her i (niph'al) bare én gang i Det gamle testamente, noe som kan indikere en spesiell betydning av uttrykket som her er gjengitt. Leksikografer og oversettere foreslår flere betydninger, slike som "bli gjort rett", eller "bli brakt til sin rettsmessige stilling," "bli rettet," "bli erklært rett" eller "bli rettfærdiggjort." Oversettelsen "skal bli rensset" er uttrykket i LXX, som her har verbet i formen fra *Katharisthesestai*. Det er ikke kjent hvorvidt oversetterne av LXX la en for anledningen tilpasset mening i det hebraiske *sadaq*, eller oversatte det fra manuskripter som har brukt et annet hebraisk ord, kanskje *tahar*, det vanlige hebraiske ordet for å "gjøre rent," "å rense." Vulgata har formen *mundabitur*, som også betyr "renset." (*SDA Bible Commentary* 4,844) Det er naturligvis alltid muligheter for feil, men som vi har lest i *Problems in Bible Translation*, er det ingen varianter av teksten i den hebraiske Bibelen. Det ser ikke ut til at det er noe behov for å støtte opp arken ved hjelp av usannsynligheter, og sannheten har ikke noe behov for å bli forsøkt reddet ved tvilsom argumentasjon. Vi er blitt formant til å studere Daniels bok og Åpenbaringen for å få tak i den rikdom av sannheter som finnes der som ennå kan oppdages, og det ser ut for meg at når man tolker Dan.8,14 i den større konteksten slik det er foreslått, kan vi godta det hebraiske uttrykket uten å ofre vår oppfatning.

I *Questions on doctrine* (1957) finner vi ytterligere informasjon, "Dette tror vi er det tempel som ikke bare må "renses" (Dan.8,14), men også må "rettfærdiggjøres," bli "gjort rett," "vindikert," slik det vil bli påpekt i korte trekk. (*Questions on doctrine*, s. 263) Dette er blitt fulgt opp av en lengre diskusjon.

9. Hensikten med "renset." Betydningen av de ulike begreper som er brukt av de forskjellige oversetterne for å få fram den fulle mening med "renselse" (hebraisk *tsadaq*) av den himmelske helligdom (Dan.8,14) må ikke gå tapt. Det finnes elleve ulike skrivemåter i standardoversettelsene. Disse er (a) "renset" (Septuaginta, Rheims-Douay, Moulton, Boothroyd, Spurrell, Martin, Vulgata, Harkavy, Ray, Knox, Noyes, French-Osterwald, Segond og Lausanne – King James og ARV), (b) "bli rettfærdiggjort" (Leeser, Sawyer, ARV fotnote, King

James fotnote), (c) "bli seirende" (Margolis), (d) "bli rettet på" (Smith-Goodspeed), (e) "bli erklært rett" (Young), (f) "bli satt i sin rette tilstand" (RSV), (g) "bli rettferdiggjort" (Van Ess), (h) "bli restaurert" (Moffat), (i) "bli helliget" (Rotheram) og (k) "bli innviet" (Luther). (samme, sidene 265-266)

Etter en henvisning til *Problems in Bible Translation* sidene 174-175, er en tekst allerede sitert ovenfor der vi igjen finner den samme type resonnement som er karakteristisk for denne oppfatningen: "Vi erkjenner at rettferdig-gjørelsen, vindikasjonen og restaureringen av den levittiske helligdommen ble fullbyrdet ved seremonien på soningsdagen, da den ble rensset for all besmittelse (3.Mos.15,16). (samme, side 266) Vi kan bare gjenta at renselsen av helligdommen omfattet mer enn dens renselse, hvis Kristi tjeneste i den himmelske helligdom skal bli forstått i sin totalitet og ikke bli begrenset til en enkel fase, selv om den er av stor betydning.⁴³

Dr. Tuland fortsetter med å gi en tolkning av Dan.8,14 etter metoden til Conradi, Prescott, Daniells og W.C.White – med andre ord det "nye" syn på det daglige. Men med Tuland er det åpenbart at dette ikke er noe tillegg til begrepet den undersøkende dom, men realiteten er beskrevet i verset. Dr. Tuland oppfatter Hebr.9 på samme måten som Fletcher.

E.HILGERT

Denne forfatteren (Ford) tilbrakte mye av 1959 til studium ved seminaret på Takoma Park, og var opptatt med diskusjoner om helligdommen med flere av de ansatte ved fakultetet og studentene. Han fant at dr. E.Hilgert hadde vist emnet stor oppmerksomhet og hans konklusjoner var i alt vesentlig identiske med dem som noen i Daniel-komiteen hadde, som han undertiden satt sammen med. Resultatet av min diskusjon med dr. Hilgert var en serie artikler om helligdommen publisert i *Ministry*, og en MA-avhandling med tittelen "Daniel 8,14 og de siste dager." Dr. Hilgert hevdet at det var umulig å bevise år-dagsprinsippet fra Skriften, og derfor var det to i de nevnte artiklene som delte denne oppfatningen. Han refererte også til det kontekstuelle problemet, og dette fikk meg til å skrive "Problemet med Dan.8,14 og dets kontekst." (Se tillegg)

D.SIBLEY, D.FORD

Da Desmond Ford vendte tilbake til Avondale College rådførte han seg med pastor David Sibley, en ledende administrator i den australasiatiske divisjon, om hvordan han skulle undervise i helligdomslæren til predikantstudentene. Skulle han presentere det tradisjonelt, til tross for defektene ved denne metoden, eller skulle han peke på problemene og prøve å gi svar? Pastor Sibley var blitt oppnevnt av de australske lederne for å studere Fletchers posisjon, og prøve det ut omkring i landet. Han hadde nøye kjennskap til temaet og innrømte at Fletcher ikke var aldeles på villspor, og at den

nye styreformannen ved Avondales teologiske avdeling derfor skulle innrømme problemene åpent og ærlig, og prøve å finne den beste løsningen på dem. Noen år før hadde Ford etter pastor Sibleys anmodning offentlig diskutert spørsmålene som var reist av pastor R.A.Greive i hovedmenigheten i Queensland-konferensen der pastor Greive hadde vært formann. I løpet av 60-årene ble derfor de apologiene som kom i *Ministry* av Ford standard for predikantstudenter i den australasiatiske divisjon. Om Hebr.9 ble det følgende sendt ut til klassene fra år til år. *Dette materiale fra 1960 er nøkkelen til dette manuskriptet.*

HEBREERNE 9 OG HELLIGDOMMEN

Problemer med Hebreerne 9: Paulus viser utvilsomt til soningsdagen i forbindelse med det som Kristus allerede har gjort. Han gjør ingen hentydning til en kommende soningsdag nær verdens ende.

Svar: 1. Paulus' hensikt gjennom hele Hebreerbrevet er å vise de kristnes større privilegier i denne tidsalderen enn det jødene hadde i tiden før korset. Hans hovedpunkt i Hebr.8-10 er at de troende nå har umiddelbar og ubetinget adgang til Gud gjennom Kristus, i stedet for en adgang ved representasjon gjennom en overprest én gang i året. I denne hensikt bruker han soningsdagen som forbilde uten noe forsøk på å uttømme fylden i forbildet. For eksempel er det ingen referanse til den endelige fjerningen av synden på Asasel.

2. Alle de jødiske festene inneholdt forbilder på Golgata og Jesu første komme. Paulus henviste klokt til soningsdagen så vel som den daglige prestedtjenesten. Syvendedags-adventistene har aldri påstått at den antitypiske bukken ble slaktet i 1844.

3. Alle festene som var knyttet til innhøstningen pekte på Guds regjering, som omfatter både nådens og herlighetens rike. Privilegiene som vil være tilgjengelige i all sin bokstavelige fylde i tiden for herlighetsriket, tilhører nå åndens verden. Derfor har vi nå åndelig adgang til Gud, men i herlighetens rike vil vi også ha fullkommen fysisk adgang. På lignende måte pekte påsken ikke bare til korset, men også til tiden da Kristus skal spise ved påskefesten med oss i Guds Rike. Se Matt.26,29. Derfor taler Paulus om nattverden i 1.Kor.11, som i likhet med påsken, peker fremover "til han kommer." Dette beviser det faktum at en inspirert forfatter kan anvende en forbilledlig fest til Jesu første komme uten at det utelukker en ytterligere anvendelse på det herlighetens rike som kommer senere.

4. En lignende illustrasjon ligger i forbildet jubelårene som Kristus knyttet til sitt første komme. Se.Luk.4,18-19, og sammenlign med 3.Mos.25. (Kristi bruk av uttrykket "kunngjøre at fanger skal få frihet" er en parallell til 3.Mos.25,10 "rope ut frihet.") Alle kommentatorer ser den perfekte oppfyllelsen av forbildet i herlighetens rike, men hva som da vil være tilgjengelig rent bokstavelig er nå i åndelig forstand tilgjengelig i Kristus.

5. Videre må ikke Guds plan om at nådens rike og herlighetens rike flyttes langt fra

hverandre. Det gamle testaments profetier knytter alltid de to forkynnelse "Kristi lidelser og herligheten deretter" sammen til én profeti. Derfor refererer Det nye testamente til "verdens ende" som følger Kristi første komme. Se Hebr.9,26 og 1,2. Hadde menigheten vært trofast ville spredningen av evangeliet ha vært fullført i det første århundret og Kristus ville ha kommet. (Se *SDA Bible Commentary*, innledning og fotnoter til Åp.1.) Slik utgjør soningsdagen med sine seremonier og ofringer, som et forbilde på den siste dommen, en hurtig rekkefølge, uten noen merkelig anvendelse av Paulus' beskrivelse i Hebreerbrevet av seremoniene i Det gamle testamente.

6. Velkjente lærde som George Eldon Ladd har påpekt at forholdet mellom nådens og herlighetens rike dreier seg om oppfyllelsen og avslutningen. Likesom mottakelsen av det evige liv ved tro nå er en forventning om udødelighet, og alvoret ved at Den Hellige Ånd fullkomment tar bolig i mennesket når det blir herliggjort, så vil vår frie adgang til Guds umiddelbare nærvær gjennom Kristi tjeneste som øversteprest, peke på den endelige oppfyllelsen av soningsdagens forbilde. Paulus' anvendelse av sonings- dagen på vårt nåværende privilegium, må ikke bety at vi benekter den senere anvendelsen når forbildet skal oppfylles ved avslutningen. (Se Hebr.4, en lignende parallell angående "resten," som har adgang ved troen, og den endelige "sabbatshvile" som venter oss i herligheten.)

Anvendelsen av soningsdagen som et eskatologisk bilde i Åpenbaringen er et supplement til Paulus' bruk av forbildet i Hebr.9. Åp.8,1-4, 11,19, 13. og 15,5 m.fl.

Desmond Ford

ELLEN G. WHITE OG HEBREERNE 9,23

Problem: Ellen G. White er ofte blitt kritisert for å ha brukt Hebr.9,23 på et fremtidig verk av Kristus, og for å anvende soningsdagen generelt til et slikt fremtidig verk.

Svar: 1. Ellen G. White har utallige uttalelser der hun bruker ordet "forsoning" på slik en måte at det er klart at hun trodde at den soteriologiske forsoningen fant sted på korset. Se tillegget i *Questions on Doctrine*, der står slike referanser. I *Early Writings* side 251 og 253 (*Budskaber til Menigheden* side 317 og 319-320) viser hun til Kristi gjerning i den himmelske helligdom fra 1844 til enden som en "spesiell" og "endelig" forsoning. Dette gjør det klart at hun trodde at soningsdagen hadde en innledende anvendelse ved korset, og etterpå en spesiell anvendelse fra 1844 til slutten.

2. En uttalelse i *Desire og Ages*, side 25 (*Alfa og Omega*, bind 4 og 5) om forsoningen viser at Ellen G. White trodde at soningsdagen virkelig hadde en vid anvendelse, der iblant Kristi inkarnasjon, og var også et forbilde på hans avsluttende verk for menneskene som vil kuliminere ved hans gjenkomst i

herlighet. De aktuelle sitatene fra *Desire og Ages og Acts of the Apostles (Alfa og Omega)* vil følge.

”Da Kristus kom i menneskeskikkelse, åpenbarte han en natur som var motsatt av Satans natur. Men han gikk enda dypere ned på ydmykhetens sti...På samme måte som øverstepresten tok av seg sin praktfulle embetsdrakt og gjorde tjeneste i den alminnelige prestens hvite linklær, tok Kristus på seg en tjeners skikkelse og brakte et offer der han selv var både prest og slaktoffer” (*DA*, side 24, *Alfa og Omega*, bind 4 side 16).

”På samme måte som øverstepresten i den jordiske tempeltjenesten tok av seg overprestens drakt og utførte sin tjeneste i den hvite drakten til en vanlig prest, la Kristus til side kongedrakten og tok på seg menneskelig skikkelse. Så bar han fram et offer, der han selv var både prest og offer. Etter tjenesten i Det aller helligste kom øverstepresten i sin øversteprestelige drakt fram for folket som stod og ventet utenfor. Slik vil Jesus når han kommer annen gang, være kledd i klær «så skinnende hvite at ingen som bleker klær her på jorden, kan få dem så hvite». Han kommer i sin og Faderens herlighet, og hele englehæren følger ham” (*AA*, side 33, *Alfa og Omega*, bind 6 side 26).

3. Det følgende sitatet fra *Signs of the Times* for 19. april, 1905, viser at Ellen G. White forsto det slik at Hebr.9,23 skulle anvendes på Kristi himmelfart og innvielsen av det himmelske tempel, og innledningen til hans prestatjeneste så vel som hans endelige tjeneste i den himmelske helligdom etter 1844.

Fremdeles i menneskeskikkelse, steg han opp til himmelen triumferende og seirende. Han har brakt soningsblodet inn i Det aller helligste og stenket det på nådestolen og sin egen klesdrakt og velsignet folket. Snart vil han komme til syne for andre gang og erklære at det ikke lenger er noe offer for synd.

Se *The Sanctuary Service* av Andreasen, side 235.

Sammenlign dette sitatet med 3.Mos.8 angående prestenes salvelse og 2.Mos.40,9 og 30,26 angående helligdommens salvelse. Se også Dan.9,24 der ”Det aller helligste blir salvet.”

4. Paulus plasserer Hebr.9,23 midtveis mellom diskusjonen om innvielse av de to paktene og inngangen i Det aller helligste på soningsdagen. Han gjør dette fordi det var presten som gikk inn i begge tilfellene, det jordiske forbildet og det åndelige motbildet, Guds umiddelbare nærvær. Dette beviser at Paulus’ hovedhensikt mer er å vise oss adgangen, enn å uttømme den fulle betydningen av soningsdagen som forbilde.

Det faktum at de jødiske festene kom i to hovedgrupper der den ene dreier seg om herlighetsriket, viser at soningsdagen har sin fullstendige apoteles-matiske oppfyllelse i forbindelse med begivenhetene i de siste dager. Mange kommentatorer har sett dette, og Johannes, som bruker bilder fra soningsdagen i

Åpenbaringen i kapitlene 8, 11, 13 og 15, viser dette. Slik er Paulus' presentasjon av soningsdagen med henvisning til nådens rike supplert med Johannes' presentasjon i forbindelse med herlighetens rike. Og Ellen G. White anvender forbildet på begge begivenhetene i harmoni med andre inspirerte forfattere.

Desmond Ford

Disse posisjonene som ble inntatt for mange år siden, er essensen av dette manuskriptet av 1980, og de følgende sidene kan leses med mindre sorg hvis man har forstått skikkelig det som er skrevet forut for dette. I hovedsak hevder det at adventistene har hatt rett i å si at soningsdagen passer på dommen ved tidenes ende, men at vi har tatt feil fordi vi ikke så at den også peker på dommen som Kristus talte om i Joh.12,31. Ellen White så begge deler, mens resten av kristenheten, der iblant oss selv, bare har sett den ene eller den andre.

Forsøket på å styrke våre konklusjoner om helligdomslæren ved utradisjonelle argumenter førte uvegerlig til en del misforståelser..⁴⁴ Bare kjennskap til vår nyere historie i tillegg til menighetens tidlige erfaringer kan avhjelpe dette. Jo mer relevant materiale fra White Estate og General- konferensens arkiver blir studert, desto tydeligere ser man at Ellen G. White fryktet en skifting til subjektiv religion som svekket den objektive forsoningen som vi forstår med helligdomslæren. Vi er blitt fanget inn av dette skiftet i mer enn ti år, og bare en korrekt forståelse av forholdet mellom sannheten om helligdommen og evangeliet kan redde kirken fra sorg og tap. Det nylig oppdagede materialet om Minneapolis-konferansen og bibelkonferansen i 1980 må bli gjort skikkelig kjent for både ledere og legfolk.

Vi har utelatt mye i denne oversikten, der iblant mindre kjente protester fra arbeidere og legøsken i oversjøiske land, for eksempel den velkjente også for noen i California, tidligere sjefsredaktøren Curt Sinz for *Adventbote* – tilsvarer vårt *Review*. Han betrodde L.H.Conradi at han ikke var i stand til å finne samsvar mellom helligdomslæren og Hebreerbrevet, spesielt kapitel 9. På den tiden hadde han ikke hørt om Ballenger og Fletcher. I følge Sinz var det diskusjonen med Conradi som førte til at sistnevnte brøt med kirken. I 1928 utgav Sinz en artikkel som foreslo at den første avdeling i helligdommen representerte den gammel-tetstamentlige tidsalder, og at Kristus ved sin himmelfart gikk inn i Det aller helligste. Denne artikkelen provoserte pastor L.H.Christian som var formann i den sentraleuropeiske divisjon, så han uttalte ved et offentlig møte: "Vi finner artikler i våre menighetsblader som ikke gjengir kirkens syn." En annen som var enig med Sinz var dr. Michael, rektor ved Marienhöhe-akademiet. Sistnevnte ble følgelig fratatt sin stilling.⁴⁵

Også velkjent for mange var C.L.Price, bror til George McCready Price. Han var alltid en trofast sabbatsholder, og denne troende bror skrev en lengre utredning til Generalkonferensens formann og andre og protesterte mot kirkens fremstilling av helligdomslæren. Det finnes en hel del skrifter som representerer hans oppfatning som ligner på W.W.Fletchers. En annen adventist fra gammelt av som man fremdeles ikke har noe å si på, er Eryl Cummings, som har beleiret Generalkonferansen og dens stab over det samme temaet over flere år. Disse navnene er bare representanter for en betydelig gruppe rundt omkring i verden, som består av administratorer, predikanter, lærde og legfolk, som finner vår nåværende helligdomslære uholdbar.

Det nåværende scenario er også blitt påvirket av R.D.Brinsmeads 1844 *Re-Examined*, som Biblical Research Institute gransker for tiden. Komiteens nåværende medlemmer vil gjøre vel om de studerer det. Det summerer opp problemer med den tradisjonelle presentasjonen som har vært kjent lenge. Sammenlign og se forskjellen i presentasjonen i Forum for 27. okt. 1979, PUC og det kopierte bindet, Dan.8,14 – *The Judgment and the Kingdom of God*, som ble skrevet for flere år siden.

Fra 1844 til avslutningen for Daniel-komiteen i 1965 og det som kom i kjølvannet av den – fra James Whites protester mot læren om den undersøkende dom, til lignende protester over et århundre senere – ser vi ut til å ha en sluttet krets, som ender der vi begynte. Vi vil gjerne nå vise fra vår offisielle litteratur fra siste halvpart av den perioden da den gradvise erkjennelsen av at de tidligere argumentene var utilstrekkelige. Denne oversikten er også ufullstendig, men vi stoler på at hensikten med dokumentet kommer fram.⁴⁶

De fleste av de følgende sidene følger sporet av problemene med helligdomslæren, og de tilpasninger som de resulterte i. Alle eksemplene fra vår litteratur kommer fra lojale SDA-teologer, som alle tror at Dan.8,14 har spesiell betydning for vår kirke og for verden, i likhet med denne forfatteren.

Det har i årenes løp vært en sammenhengende flom av populært stoff der man ikke har villet innrømme problemene med tolkningen, og fordi disse har overtatt den tradisjonelle oppfatningen uforandret, vil vi her for vår del ikke ta dem med spesielt. Typisk for disse er W.D.Frazees prekenfortolkning i *Ransom and Reunion Through the Sanctuary*, og doktrinære verker som Reiners *Atonement*. Det faktum at slike forfattere ser ut til å ha glemt hvilke problemer det dreier seg om, er verdt å merke seg.

For eksempel skriver pastor Frazee på side 35 i sin bok: "...i Det hellige...må presten som skal bære syndene...inntil de til slutt blir fjernet..." Presten det refereres til er Kristus, og vi kan bare si at denne tolkningen er læremessig uheldig. Hebreerbrevet legger vekt på at vår seierrike Konge og Prest nå sitter ved Guds høyre hånd og gjør krav på lønnen for sitt forsoningsverk – og han bærer ikke på skyld. Å skrive slik kan være til åndelig støtte, men gir ingen spesiell hjelp til den tyngede sjel som har problemer med å få adventistenes lære om den undersøkende dom til å harmonere med Bibelen.

La oss se på et annet eksempel, denne gangen fra Reiner. Han viser til Hebr.9,8 og sier: "Forfatteren av Hebreerbrevet sier ganske enkelt at den himmelske helligdom er mer hellig enn den hebraiske.⁴⁷ En slik påstand er forbausende naiv. Men denne naiviteten kjennetegner de fleste av presentasjonene av helligdomslæren i kirken, enten det er på trykk eller fra talerstolen.

Slike presentasjoner forstyrrer bare dem som hører på, skuffer dem som har det vanskelig, og gjør lite for å sette fart i en trettesyk kirke til å fullføre sin guddommelig pålagte misjonsoppgave. Fordi den mangler intellektuell kvalitet, blir vi etterlatt nakne og forsvarsløse vis a vis våre kritikere. Mens dette fortsetter, vil våre forsøk på "det høye rop" bli avdempet til hvissing, og våre trompetfanfarer som skal innvarsle nye evangeliske fremstøt, bare gi skuffende resultater. Hvis ikke det læremessige innholdet kan tilfredsstillende de ærligste og mest opplyste sinn og de ydmyke og uuttannede sjeler, vil mye av arbeidet være fruktesløst. "Villfarelse er aldri uskadelig" og "fører aldri til helliggjørelse."

En meget liten gruppe forfattere kan gjøre krav på å være i en annen kategori. De er kjent med problemene og har derfor ikke gitt etter for dem, eller de har gitt etter i liten

grad. Noen artikler av W.E.Read ser ut til å høre til denne gruppen, men andre artikler av ham gjør det ikke. De bemerkelsesverdige og velskrevne artiklene av Gerhard Hasel og Alwyn Salom kan høre med her, og de har mye å tilby kirken i dag. Saloms artikkel om språkproblemene i Hebr.9 er mye mer nøyaktig enn knapt noe som er skrevet før dette, med unntak av *SDA Bible Commentray*. Det er mulig at begge disse forfatterne som er eksepsjonelt velinformerte, kan ha størst betydning for hva de *ikke* sier. Deres artikler vil bli diskutert i de neste kapitlene.

I den tredje kategorien kan vi også plassere det nettopp utkomne verk om Hebreerbrevet av William Johnsson.⁴⁸ Selv om den er læremessig fredelig, er det et førsteklasses bidrag. Etter at Johnsson henviser til soningsdagen i Hebreerbrevet, legger han til: "Ikke overraskende har flere som har studert Hebreerbrevet, der iblant A.F.Ballenger, som er den mest kjente, til slutt skilt lag med Adventkirken."⁴⁹ Denne boken er et glimrende utgangspunkt for å undersøke hvordan Det nye testamente fortolker helligdommen og Kristi prestetjeneste, selv om det ser ut for oss at visse emner som har betydning for adventistenes posisjon ikke er behandlet med den samme grundighet som forfatteren viser for øvrig. "Johnsson minner oss om at "i Hebreerbrevet...er det at Jesus er øversteprest en dominerende idé, og boken beskriver det i stor detalj."⁵⁰ Men han selv har ikke følt det som en urett å innta denne rollen om den enn skulle berøre sensitive lærepunkter. På side 116 har vi en likefrem uttalelse som står i skarp kontrast til påstander fra adventbevegelsens første tid. "Argumentet i Hebreerbrevet benekter ikke adventistenes helligdomslære, fordi det i utgangspunktet ikke dreier seg om den i det hele tatt." Med andre ord, hvis vi ønsker å få tak i helligdomslæren, må vi lete andre steder i Det nye testamente, for dette er den eneste boken som finnes om det som behandler betydningen av typologien i tabernakeltjenesten i Det gamle testamente!

Man skal også merke seg at den klare uttalelsen om Kristus som nå er konge, alt for ofte mangler i annen adventistlitteratur. Se side 128. Og i tråd med formålet med dette manuskriptet, er Johnssons referanse til den innledende og den avsluttende eskatologi viktig. Han taler på side 116 om det som skjedde "allerede på Golgata, og ennå ikke var skjedd ved Jesu gjenkomst og det er selve tanken som preger hele Det nye testamente. "Når man anvender dette på soningsdagen på en mye mer omfattende måte enn hittil, vil noen av våre største læremessige problemer med Dan.8,14 dunste vekk.

Når vi nå forlater denne for vårt formål subsidiære gruppe forfattere, vil vi vende oss til dem som mest beklager den nåværende utvikling innen adventist- samfunnets helligdomsteologi.

Vi vil gjerne gå tilbake til det verket vi allerede har nevnt for å komme inn på hvor enestående helligdomslæren er i historien. Fra sin kvartalsutgave av Daniels bok som kom ut for mer enn ti år siden, like etter at den komiteen som skulle behandle problemene i Daniels bok, ble oppløst, kommer de viktigste indikasjoner på nye trender i adventistisk teologi omkring Dan.8,14. Som den viktige offisielle publikasjon den er, er denne presentasjonen av Daniels bok⁵¹ en passende introduksjon til den andre halvparten av dette kapitlet.

R.F.Cottrell har sannsynligvis forsket mer på Daniel og helligdomstjenesten enn noen annen person i kirken vår noensinne har gjort. W.E.Read var utrettelig på dette området, men hans arbeid dreide seg hovedsakelig om språket i Dan.8,14, mens Cottrell derimot kjempet med de større tingene, der iblant hele det profetiske

perspektivet i Daniel. Han har ikke bare mestret de hebraiske kapitlene i boken, men lært utenat hele tekstavsnitt i originalteksten. Over tusen sider med nøye begrunnet eksegese av Daniel er blitt skrevet av Cottrell uten å bli offentliggjort.

Som medredaktør i *Review*, en ledende redaktør for *SDA Bible Commentary* og en nær fortrolig med F.D.Nichol, har Raymond Cottrell vært grundig informert om de vriene problemene som kirken må møte i Daniel og Hebreerne. I bind 4 i *SDA Bible Commentary* har vi hans artikkel: "Israels rolle i Det gamle testaments profetier," som er verd å merke seg for sin vitale og revolusjonære innsikt. Noe av denne kunnskapen gikk videre til vår verdenskirke i hans studiehefte om Daniel for første kvartal 1967. Hvis vi vil forstå noen av de nye måtene å møte vanskelighetene på, bør vi studere denne leksen grundig. Siden stoffet er tilrettelagt for legfolk, er det ikke fullstendig likefrem, men ikke desto mindre lysår hinsides alle tidligere studier som er utgitt om Daniel og Helligdommen.

Nøkkelbegreper i kvartalsleksen fra 1967 er følgende: (1) De betingede profetier i Det gamle testamente, også de om seeren i Babylon. Denne betingende natur betyr at på grunn av Israels feilgrep ville ikke profetiene bli oppfylt på nøyaktig den måten de ble fremsatt, men i likhet med de større og de mindre profetene, behøver de den omtolkningen vi finner i Det nye testamente. (Det prinsippet som er fulgt kan for eksempel bety at noen detaljer i senere oppfyllelse eller oppfyllelser må utelates – slik som "inntil to tusen tre hundre aftener og morgener," hvis vi forstår Cottrell rett. Men vi kan ikke slå oss til ro med saken her. Men fordi hele det Nye testamente forutsetter at kirken vil være tro i å spre evangeliet til verden i løpet av én generasjon, *blir omtolkningen* av Daniel også betinget. Fra Matteus til Åpenbaringen tas det for gitt at Kristus vil komme tilbake i lesernes levetid, og profetiene får en utforming som passer til denne forutsetningen.

(2) Dan.8,14 står i sammenheng med konteksten (en meget sjelden innrømmelse i adventistenes helligdomslitteratur). Det "nye" synet om "det daglige" blir sterkt betonet.

(3) Dommen i Dan.7,9-13 og Åp.14,7 skal i første rekke ikke anvendes på Kristi bekjennende folk, slik vi tradisjonelt har forkynt, men det ugudelige lille horn. Det store Babylon skal dømmes.

(4) Det er sagt klart at Dan.9,24 ikke dreier seg om uker av dager. Derfor er ikke år-dagsprinsippet sett på som aktuelt i denne profetien.

(5) *Når forfatteren tolker Dan.8,14 nevner han ingen ting om den undersøkende dom.*

For å summere opp, sier Cottrell at for å forstå Daniels profetier, må vi først studere dem i den opprinnelige hebraiske sammenhengen, og i følge Guds opprinnelige plan var hans folk trofast. På grunn av Israels feilgrep må vi ikke forvente å kunne spore tilbake en absolutt rekke av oppfyllelser av disse profetiene nå – for de passer på den kristne tidsalder bare i generelle hovedtrekk. År-dagsprinsippet var ingen del av den opprinnelige spådom som peker på den messianske æra som kunne blitt universell for lange tider siden, dersom Israel hadde utført sin oppgave. Dommen som ble brakt på bane i Dan.7 og Åp.14, er i hovedsak rettet mot de onde makter og ikke de hellige, og det samme gjelder helligdommens renselse. Dette er virkelig revolusjonært i adventistlitteraturen, men det viser tenkningen hos noen teologer som har arbeidet individuelt og uten å komme i veien for hverandre. I et tillegg vil vi sitere noen av de mest aktuelle tekstene i Cottrells kvartalslekse.

La oss understreke fakta. I 1967 ble kirken gitt en tolkning av Daniel og

helligdomsbudskapet som var ganske annerledes i utgangspunktet enn noe som hittil hadde vært forkynt. Det var et forsøk på å kjempe med problemer som hadde vært oversett alt for lenge. På grunnlag av prinsippet i Joh.16,12 følte ikke forfatteren seg fri til å si alt det han tenkte, men han sa nok til å vise den kolossale forandringen i tenkningen hos adventist-teologene som nå begynte å gjøre seg gjeldende. Når det gjelder den undersøkende dom, nekter leksen å forkynne den og inntar den uforpliktende metoden som behandler den "historiske sammenhengen" som er så fremtredende i *SDA Bible Commentary* over alt hvor temaene er meget diskuterbare. Vi leser for eksempel på side 40, etter at det er klart fastslått at dommen som er beskrevet i Daniel gjelder frafalne makter, den kommentaren at "adventistene også har tenkt på denne scenen som en beskrivelse av dommen over det enkelte individ så vel som den organiserte menneskelige opposisjon mot Gud og de hellige." "Adventistene har også tenkt" er et akademisk forsvar for en posisjon som er erkjent som vanskelig å forsvare. Slike vanskeligheter blir innrømmet av mange av våre forfattere, som vi nå skal vise.

NYE POSISJONER I HELLIGDOMSSPØRSMÅLET HOS ADVENTIST-TEOLOGER

FORSONINGEN

Gammel posisjon: "Kristus gjennomførte ikke forsoningen da han utgjød sitt blod på korset. La dette faktum stå fast i ditt sinn for alltid." U.Smith, *Looking Unto Jesus*, side 237.

Ny posisjon:⁵² Se representative uttalelser i *Questions on Doctrine*, legg spesielt merke til Ellen G. Whites tillegg til emnet. I hovedsak ble forsoningen utført på korset, la dette faktum bli slått fast i sinnet for alltid. I følge *Questions on Doctrine* er adventistene "fullstendig enige med dem som hevder at forsoningen på korset var fullstendig, én gang for alle et sonoffer for synd. De tror at intet mindre enn dette fant sted på Golgata" (sidene 342-343).

Den velkjente "Declaration of Beliefs" fra 1872 stadfester:

Med sitt eget blod gjør han soning for våre synder, *der forsoningen så langt fra blir utført på korset, for det var bare selve ofringen, men den utgjør selve den siste delen av hans verk som prest, ifølge det levittiske prestedømmet som var et bilde på vår Herres tjeneste i himmelen.*

Dette ble utelatt i erklæringen av 1931. Legg merke til at dette ikke var en fullstendig ny uttalelse, men en som var skrevet for å bevare det som kunne forsvares fra gammelt av, og så utelate resten.

Denne forandringen i helligdomslæren blir sentralt viktig når vi husker at soningsdagen var dagen for forsoningen som sådan. Hvis man skiller mellom disse to har man ikke fått tak i poenget. Når alt kommer til alt har selv de mest nidkjære tradisjonelle adventister aldri trodd at Kristus ble drept i 1844.

BOKSTAVELIGE AVDELINGER I DEN HIMMELSKE HELLIGDOM

Gammel posisjon: Fra år 31 E.Kr. til 22.okt. 1844 var Kristus i den første avdeling av helligdommen, og deretter dro han inn i den andre avdelingen i en flammende vogn.

Ny posisjon: Fra 1931 taler den offisielle erklæringen om de fundamentale trospunktene om to "faser" av tjenesten og ikke to "avdelinger." I en artikkel som ble skrevet midt på 60-tallet har vi de følgende sitater fra nåværende kilder:

"Når man taler om symbolikken i den jordiske helligdommen, var den et bilde av den sanne (Hebr.9,24). På den store motbilledlige soningsdagen, som begynte i 1844, kan vi forestille oss at vår øversteprest forlater Det hellige i den himmelske helligdom og går inn i Det aller helligste. Følgelig var "den lukkede dør" i Det hellige, og "den åpne dør" døren til Det aller helligste, der Kristus har vært opptatt med verket på den motbilledlige soningsdagen siden da. (Se *Great Controversy*, s. 430-435, *Mot historiens klimaks*, s. 250-252, *Early Writings* s. 42, eller *Budskaber til Menigheden*, side 57). Med andre ord, "den lukkede dør" var den første fase av Kristi himmelske tjeneste, og "den åpne dør" var begynnelsen til den andre fase" (*SDA Bible Comm.*, bind 7, sidene 758-759).

"...da Kristus steg opp til himmelen for der å tjene som vår øversteprest begynte han den første fase av sin himmelske gjerning, eller for å låne bildet fra Skriften, han gikk inn i den første avdeling av den himmelske helligdom. Der, dag etter dag under de lange epoker i den kristne tidsalder har han båret fram sitt utgytte blod på vegne av alle som kommer til ham i tro. Da tror vi at han begynte den andre fasen av sin pestetjeneste, slik det er illustrert ved det den jordiske øverstepresten gjorde i den andre delen av helligdommen på den store soningsdagen.

"Vi har fra begynnelsen trodd at året 1844 markerer en viktig erfaring i de siste dager for Guds barn, og i virkeligheten for alle mennesker, fordi den andre fasen av vår Herres prestatetjeneste avsluttes ved tidenes ende, som er slutten på prøvetiden for alle. Vi har alltid trodd at poenget med denne siste fasen i Kristi gjerning er å få avgjort hvem blant de bekjennende kristne i verden som har tilegnet seg den tilgivelse og nåde som Herren har tilbudt, og slik er blitt "ansett for verdig" (Luk.20,35) til en plass oppe i himmelen. Vi har hatt denne oppfatningen konsekvent ved vår Herres utsagn som beskriver de siste dagers hendelser: "Den som holder ut inntil enden, han skal bli frelst (Matt.24,13).

"Vi har derfor rettsmessig sett en domshandling i denne fasen av vår Herres prestatetjeneste. Vi har alltid beskrevet det som en undersøkende dom, fordi som nettopp sagt, det er i denne tid at undersøkelsen gjøres for å finne ut hvem som er verdig, en forberedelse til den store dagen da Gud skal holde dom over alle. Ved å låne språket fra den forbilledlige tjenesten i oldtiden, har vi derfor talt om vår Herres arbeid fra 1844 og fremover som den store motbilledlige dagen i soningsverket.

"...det større mer fullkomne tabernakel, som ikke er gjort med hender" (vers 11) er

gjort lik med "selve himmelen." (SDA Bible Comm., bind 7, side 756).

"I Hebr.6,9 lar Paulus ordet "forheng" være udefinert. Han ønsker å henlede oppmerksomheten ikke på forhenget, men på det som er "innenfor (eller "bak") forhenget," d.v.s. det stedet Kristus, vår øversteprest gjør tjeneste. Med andre ord bruker Paulus ordet "forheng (*katapetasma*), ikke i en teknisk diskusjon om strukturen i den himmelske helligdommen, men som *en billedlig tale* som beskriver det som deler det synlige fra det usynlige, det jordiske fra det himmelske. Derfor betyr "innenfor forhenget" ganske enkelt å befinne seg i Guds nærvær. Ifølge dette syn, er håpet representert ved at man kommer i selve Guds nærvær, dit Kristus selv er gått inn (vers 20, jfr. 9,24)" (SDA Bible Comm., bind 7, sidene 437-438).

"...den jordiske helligdom med sine to avdelinger og dens rundgang av seremonier er en "skygge," eller et omriss av det verk Kristus gjør for syndere på Golgata og oppe i himmelen. Vi kan virkelig være frie til å tale med større visshet om helligdomstjenesten enn vi kan med nesten noe annet forhold mellom Gud og mennesket, for selve originalen i himmelen er i virkeligheten presentert for oss så klart som jordiske symboler kan det.

"Fra det som kan vites om det jordiske, kan vi trekke visse konklusjoner om det himmelske. Likesom den jordiske tjenesten ikke kunne begynne før presten hadde brakt sitt offer, så begynte Kristus sitt verk som vår øversteprest i den himmelske helligdom etter å ha ofret seg selv. Likesom den jordiske helligdom har to faser, representert ved de to avdelingene, så *har likeledes den himmelske to faser*. Og slik som den jordiske tjeneste var i den første fasen inntil den store soningsdagen, så var den himmelske tjenesten i den første fasen inntil den tiden, nær avslutningen av jordens historie, da vår store øversteprest gikk inn i den andre fasen av sin prestatjeneste. Profetien i Dan.8,14 (se kommentar om dette) viser at han begynte denne andre fasen i 1844.

"Men som påpekt i kommentaren til 2.Mos.25,9, *er det nytteløst å spekulere på dimensjoner, nøyaktig utseende, eller møbleringen i den himmelske helligdommen*, for "ingen jordisk bygning kunne illustrere dens storhet og glans" (*Patriarchs and Prophets* side 357, *Alfa og omega*, bind 1, side 332). Mennesket er "i Guds bilde" (1.Mos.1,27), likevel er det bare Kristus som er "bildet av hans vesen" (Hebr.1,3). *Den jordiske helligdom var laget etter mønster av det i himmelen slik at det var en livaktig representasjon av de ulike sider ved Kristi tjeneste* på vegne av det falne menneske (*Patriarchs and Prophets* side 357, *Alfa og omega*, bind 1, side 332). Vi kan snakke om "Det hellige" på rett måte og "Det aller helligste" i den himmelske helligdom, for slik bruker vi språket og symbolene i den jordiske helligdom (2.Mos. 26,33-34) for å forstå så godt som mulig sannheten om den himmelske helligdom. Men vi må ikke tillate at man ender opp med forvirring ved å visualisere en himmelsk helligdom etter mønster av den jordiske, å låse vårt blikk fast til den jordiske "skygge" av det som er Kristi tjeneste for oss i "to store deler" for å låne Ellen G. Whites ord (*Patriarchs and Prophets* side 357, *Patriarker og profeter*, dansk utgave side 178). Denne sannheten er avgjørende for en rett forståelse av vår øversteprests gjerning. Vil man ha en mer utførlig diskusjon om denne sannheten, er det bare å lese kommentarene til de siterte

tekstene.

Hebreerbrevet drøfter Kristi gjerning som vår øversteprest. I visse høve, for eksempel kapitel 9 taler Paulus om de to avdelingene i den jordiske helligdommen og bruker det til å beskrive Kristi tjeneste i himmelen. Derfor er denne boken undertiden blitt sentral i den teologiske debatten om tolkningen av Paulus' ord om saken, spesielt om hvorvidt han sier at det er to avdelinger i den himmelske helligdom – "eller to store avdelinger" i Kristi prestelige tjeneste.

"Denne kommentaren tror uforbeholdent at Kristi himmelske tjeneste utføres i "to store avdelinger", eller for å låne Skriftens symbolikk, i Det "hellige" og så i Det "aller helligste" (SDA Bible Comm., bind 7, side 468).

"Vi taler om alt dette i menneskelig språk, for bare slik, i symbol og tale, kunne Gud overføre noen idé til mennesker om det store arbeid med forsoningen og dommen. Menneskesinnet kan ikke gripe realitetene i den himmelske domsscenen, Guds bøker – som ikke er som våre bøker eller registre, men ufeilbarlige og fullstendige, og det symbolske blodet – ikke fysisk blod, men livet som blodet symboliserer, Det hellige og Det aller helligste – ikke rom slik vi oppfatter dem, men det utsigelige der oppe hos den store Gud og hans tjenende ånder, soningsdagen – ikke en bokstavelig dag, men en periode som bare Gud kjenner lengden på. Og slik er det med de andre symbolene..." (A.Spaulding, Captains of the Host, side 103).

"Når han gjør tjeneste på "steder gjort med hender" (Hebr.9,24), ser han den suverene Herre. Likevel er de to typer tjeneste utført i oldtidens helligdom – for det første, den som forsoner i Det hellige, og i det andre, det med dommen i Det aller helligste – illustrerer grafisk de to fasene av Herrens tjeneste som øversteprest" (*Questions on Doctrine*, side 389).⁵³

FIKK MOSES SE DEN VIRKELIGE HIMMELSKE HELLIGDOM?

Gammel posisjon: Ja.

Ny posisjon: Nei.

"Det er imidlertid nytteløst å spekulere på dimensjoner, utseende og innredninger i den himmelske helligdom for "ingen jordisk bygning kan representere dens storhet og glans." (*Patriarchs and Prophets* side 357, *Alfa og omega*, bind 1, side 332). Mennesket er "i Guds bilde" (1.Mos.1,27), likevel er det bare Kristus som er "bildet av hans vesen" (Hebr.1,3). Noe begrenset kan i beste fall bare uklart ligne det som er uendelig. *Moses ble ikke vist selve den himmelske helligdommen, men bare en fremstilling av den. Den jordiske helligdommen ble laget etter et himmelsk mønster slik at det ble en livaktig fremstilling av de ulike sider ved Kristi tjeneste på vegne av det falne menneske (Patriarchs and Prophets side 357, Patriarker og profeter, dansk utgave side 178). Vi må feste blikket på hva han gjør for oss slik Paulus gjør det i Hebreerne (Hebr.3,1, 10,2, 19-22 etc.)" (SDA Bible Comm., bind 1, side 636).*⁵⁴

BLE BLODET FRA OFRINGENE FOR FOLKET

BRAKT DAGLIG INN I DEN FØRSTE AVDELING?

Gammel posisjon: Ja. Se Smiths *The Sanctuary*, s. 203.

Ny posisjon: Nei. Se 3.Mos.4,27-30 og merk kommentarene i SDA Bible Commentary. Se også Andreasens *The Sanctuary Service*, s. 137.

FORURENSER BLODET?

Gammel posisjon: Ja. (Alle gamle forfattere stadfester det).

Ny posisjon: Nei. Blod rensar. Se Heppenstalls *Our High priest*, s. 82-83.

HVILKE SYNDER BLE SKREVET NED MED BLODET?

Gammel posisjon: Brudd på de ti bud.

Ny posisjon: Bare tilfeldige eller seremonielle feil – aldri brudd på de ti bud med vitende og vilje. Se Andreasens *The Sanctuary Service*.

Syndofrene gjaldt bare for synder gjort i vanvare. "Når noen synder av vanvare" (3.Mos.4,2) "hvis hele Israels menighet synder av vanvare" (vers 13), "er det en mann av folket som synder av vanvare" (vers 27), "så sant de har synder uten vitende og vilje" (4.Mos.15,24), "er det en enkelt mann som synder av vanvare" (vers 27) – dette er uttalelser i forbindelse med synd- ofringer. De dreier seg om feiltakelser, bommerter, forhastede handlinger, som synderen ikke er klar over i øyeblikket, men som han blir klar over etterpå.

Syndofrene dekket ikke synder som var gjort bevisst, forsettlig, fiendtlig, eller med overlegg. Når Israel syndet med vilje, som da de tilba gullkalven, og nektet Guds tilbud om nåde da Moses kalte dem til omvendelse, ble de straks straffet. "Den dagen falt det om lag tre tusen mann av folket" (2.Mos.32,28). Slik gikk det med mannen som i strid med Guds bud sanket ved på sabbatsdagen (4.Mos.15,32-36). Han ble henrettet.

Når det gjelder synd med vilje eller forsett, sier loven: "Men den som synder med forsett, spotter Herren, enten det er en innfødt israelitt eller en innflytter, og han skal utryddes av sitt folk. For han har ringeaktet Herrens ord og brutt hans bud. Det menneske skal utryddes, det må lide for sin misgjerning. Vers 30-31.

Til denne generelle regel var det noen unntagelser som vil bli drøftet i kapitlet "Ofre for overtredelser." Man skal også merke seg at selv om det ikke var noen ordning i det daglige ritualet for bevisste og forsettlige synder, eller "synder begått med løftet hånd," ville tjenesten på soningsdagen ta seg av slike overtredelser.

INNENFOR FORHENGET – HEBR.6,19

Gammel posisjon: kan bare bety "innenfor det første forheng," se verker av Smith, Watson, Andreasen m.fl.

Ny posisjon: Det betyr "innenfor det andre forhenget." Andross sa:

Moses gikk "inn bak forhenget" og helte salvingsoljen på vitnesbyrdets ark, og stenket blodet på det til innvielse før den regulære tjenesten kunne begynne i helligdommen. På samme måte gikk Kristus "inn gjennom forhenget" i den himmelske helligdom og salvet vitnesbyrdets ark og utførte innvielsesseremoniene med sitt eget blod.⁵⁶

SDA Bible Commentary gir rom for denne posisjonen fordi så mange blant oss har den. En samtidig bibellærer ved et college har skrevet:

ADVENTISTENES PROBLEM

Syvendedags-adventistene tror at Kristus begynte sin yppersteprestlige tjeneste i den himmelske helligdom ved sin himmelfart. De ser to faser i denne tjenesten som tilsvarer de to faser i det levittiske systemet, den daglige og den årlige tjenesten. Kristi "daglige tjeneste begynte da han fór opp til himmelen og gikk inn i Det hellige i den himmelske helligdom for å gjøre tjeneste for syndere, hans "årlige" tjeneste begynte i 1844 da han gikk inn i Det aller helligste for å begynne med den undersøkende dom.

Men forfatteren av Hebreerbrevet beskriver Jesu inntreden i Det aller helligste ved sin himmelfart!

Hvor gikk Kristus da han for opp til himmelen?

I følge apostelen, "satte Jesus seg ved Majestetens høyre hånd i det høye (1,3, 10,2), "har satt seg på høyre side av Majestetens trone i himmelen," 8,1, 2, 12, 2,3. "Han gikk inn i selve himmelen, der skulle han for vår skyld tre fram for Guds ansikt," 9,24-25. Guds trone tilsvarer i følge Hebreerbrevets beskrivelse arken i Det aller helligste. Hans nærvær på tronen tilsvarer Den hellige sjekina over arken.

Forfatteren sier videre at "han har gått gjennom himlene" (4,14, 16), gjennom enhver barriere "igjennom forhenget, inn i helligdommen," (6,19-20). På gresk heter det *eis to esoteron katapetasmōs* – og det er vanskelig å oversette bokstavelig. Uttrykket sier bokstavelig, på innersiden av forhenget. Arndt & Gingrich sier det slik: "det som er innenfor" (= bakom) forhenget, Det aller helligste" (*A Greek-English Lexicon on the New Testament*, 314). The Revised Standard Version legger til et substantiv: "den indre helligdom bak forhenget." Dette ser ut til å være en klarere beskrivelse av Det aller helligste. Det er ingen tvil om at det samme forhenget (det som er foran Det aller helligste) som den troende er invitert til å gå inn gjennom i 10,19-20. "Så kan vi da, brødre, i kraft av Jesu blod med frimodighet tre inn i helligdommen..."

Forfatteren sier også: "...gjennom det teltet som er større og mer fullkomment..gikk han inn i helligdommen," 9,11-12. I vers 25 (*ta hagia*) og det betyr klart Det aller helligste: "...øverstepresten trer år etter år inn i helligdommen."

Bildet i Hebreerne er entydig. Ved sin himmelfart gikk Jesus gjennom himlene,

gjennom enhver barriere, gjennom forhenget, rett inn til Guds nærvær på tronen. Han gikk inn til den innerste helligdom, Det aller helligste.⁵⁷

Og en annen collegelærer dr. N.H.Young skriver:

Ordet i seg selv er neppe i stand til å bestemme hvilket forheng det dreier seg om i Hebr.6,19. Men det er en del andre faktorer som kan anses som avgjørende.

1. Det ytre forhenget i tabernaklet var kulturelt ikke viktig, for det var det indre forhenget som hadde den virkelige betydningen. (C.Schneider "katapetasma," TDNT 3,629.) Det er mer sannsynlig at Hebreerbrevet refererer til dette teologisk sett viktige forheng, i stedet for det mindre viktige som henger foran inngangen. (En inngang til den første avdelingen i den himmelske helligdom ville neppe representert "den bedre" tjenesten som forfatteren vil beskrive, for det ville være mindre enn det som det aronittiske presteskap fullførte hvert år.)

2. Det indre forheng spilte en viktig kulturell rolle på soningsdagen. Hebreerbrevet bruker sterke bilder fra soningsdagen når det beskriver Kristus som ofrer seg selv, og hans øversteprestelige tjeneste, og derfor må det innerste forhenget og soningsdagen være sentrale.

3. Den umiddelbare konteksten til Hebr.6,19,f taler om Jesu inngang "innenfor forhenget" som en handling av kun én som er blitt "øversteprest etter Melkisedeks vis." Det eneste stedet i Det gamle testamente der det er sagt at en prest går "innenfor forhenget" er på soningsdagen (3.Mos.16,2, 12, 15), og det har her referanse til Det aller helligste.

4. Hebreerbrevet har en *forkjærlighet* for Septuaginta-oversettelsen av Det gamle testamente. Den settingen det gjelder er *to esoteron tou katapetasmou* (= det innerste forheng) som forekommer i Septuaginta kun i 2.Mos.26,33 og 3.Mos.16,2, 12 og 15 og viser *alltid* til det innerste forheng. Vi bør notere oss at tre av de fire tilfellene finnes i det kapitlet som omtaler soningsdagen.

Vi trekker derfor den konklusjonen på grunnlag av det vi finner i Det gamle testamente, i Septuaginta og i konteksten til Hebr. 6,19, at setningen "innenfor forhenget" betyr inne i Det aller helligste..⁵⁸

For mange år siden skrev pastoren i Battle Creek Tabernakel til L.E.Froom dette:

Da Jesus for opp, gikk han, likesom Moses, inn i Det aller helligste i den himmelske helligdom, *innenfor forhenget* (Hebr.6,19). Jeg tror ikke det er rett når vi tolker det slik at det skal bety det *første* forhenget. Over alt i Bibelen hvor uttrykket "forhenget" eller "innenfor forhenget" eller "utenfor forhenget" er brukt, viser det til forhenget mellom Det hellige og Det aller helligste. Der var *håpet*, innenfor forhenget. Likesom Moses salvet han Det aller helligste, Dan.9,24, og dette var innenfor den syttiende uken.⁵⁹

Bedre enn alle vitnesbyrd er beviset fra Hebreerbrevets forfatter selv. En parallell tekst i Hebr.6,19 er 10,20 der vi leser om Kristi inngang gjennom forhenget. Hentydningen til denne teksten har vi der det andre forhenget revnet da Kristus døde på Golgata. Se

Matt.27,51. Ellen G. White er den eneste av mange adventister som klart har erkjent betydningen av denne historiske begivenheten.

Nådestolen, der Guds herlighet viste seg i Det aller helligste, er blitt åpen for alle som tar imot Kristus som syndebærer, og ved dette medium kommer de i fellesskap med Gud. Forhenget er revnet, skilleveggen brutt ned, og de håndskrevne lovene er avskaffet. I kraft av hans blod er fiendskapet opphørt. Gjennom tro på Kristus kan jøder og hedninger få del i livets brød.⁶⁰

Man skal merke seg at hvis denne nye oppfatningen er korrekt, og bevisene støtter den i overveldende grad, da vil disse som i mange år har påstått at Kristus ved sin himmelfart gikk inn i Det aller helligste ha hatt rett – og hele debatten skulle være over. Alt som da står igjen er en apologi som viser hva som ble oppfylt ut fra den innledende eskatologien, og hva som blir fullbyrdet ved begivenhetene ved den avsluttende eskatologien – en ikke umulig oppgave. Se kapitlene 4 og 5 i dette dokumentet.

HVA DOMMEN GÅR UT PÅ

Gammel posisjon: Siden 1844 har Gud gransket bøkene for å finne hvem han hadde rett til å frelse.

Ny posisjon: "...må ikke forstås slik at Gud må gå igjennom bøkene..."⁶¹

Gammel posisjon: Faderen dømmer og Kristus er mellommannen.

Ny posisjon: Faderen dømmer ingen, men har gitt Sønnen hele dommen. Joh.5,22.

DANIEL 7,9-13

Gammel posisjon: Denne teksten viser en undersøkelse av syndene til dem som tror på Kristus.

Ny posisjon: Denne teksten viser syndene til det lille horn, og en kjennelse mot denne makt i de helliges favør.

Denne dommen utsteder en fordømmelse over det lille horn, og en kjennelse i de helliges favør...I denne profetien omtaler Daniel spesielt en gruppe som er symbolisert ved "det lille horn" som kom på banen for å bli gransket, bli dømt og bli fordømt...Han vil ikke liste opp alle de tilfellene som saken gjelder, han nevner bare "det lille horn."⁶² (I Generalkonferensens arkiver med bror Reads *magnum opus* – hans upubliserte manuskript – er et brev fra hans sekretær som protesterer mot det faktum at han har gått bort fra den tradisjonelle måten å fremstille den undersøkende dom som bare skal behandle saken med de hellige. Br.Read var tydeligvis ikke blitt overbevist.)

ÅPENBARINGEN 14,7

Gammel posisjon: Denne dommen er den undersøkende dom over de hellige.

Ny posisjon: Denne dommen dreier seg også om den ugudelige verden.⁶⁴

DANIEL 8,14

Gammel posisjon: Da skal hele helligdommen renses – den undersøkende dom vil rense de himmelske bøker. På grunnlag av teksten i King James-bibelen (som er en prestatjeneste), er Dan.8,14 knyttet til 3.Mos.16, og forklart som den undersøkende dom.

Ny posisjon: Men i det tjuende århundre har man gått inn for å knytte Dan.8,14 til spørsmålet i Dan.8,13. Evangelistene har hatt store vanskeligheter med dette, og derfor har det nye synet på "det daglige" fått entusiastisk tilslutning, så vel som energisk motstand av noen som S.N.Haskell, Leon Smith (sønn til Uriah Smith), J.S.Washburd, G.B.Starr, F.C.Gilbert og andre som hadde ekstreme synspunkter på inspirasjonen hos Ellen G.White. Slik så W.C.White på det da han betraktet konflikten.

Conradi, W.W.Prescott, A.G.Daniells, W.A.Spicer, W.C.White og andre la vekt på det nye synet på "det daglige" som Kristi tjeneste gjorde det mulig å tolke slik at vers 14 betydde gjenopprettelsen av evangeliets sannhet. (Dette betydde ikke en benektelse av den undersøkende dom, men ledet til en fornyet understrekning av den.) Legg merke til hva Prescott sier, slik det er gjengitt av Haloviak.

"Vårt budskap mot dyret og dets bilde har sitt sentrum nettopp her, og det er for å gi Kristus den plass som tilhører ham. Når vi taler om personen Kristus slik vi har gjort her, taler vi mot pavedømmet, selv om vi ikke nevner pavedømmet...Det som er viktig er å gi Kristus hans plass som kirkens levende hode...hans prestedømme er et vedvarende prestedømme. Alt strømmer ut fra det faktum at han fortsatte i egen person. Hvis du tar bort dette, ødelegger du kristendommen...Vår stadige erfaring er grunnet på hans vedvarende prestatjeneste. Vår mulighet til å fortsette som kristne, vår evne til å fortsette personlig er basert på at hans person fortsetter, og det er igjen basert på hans fortsatte tjeneste for oss...Det vedvarende offer fortsetter. Det er et kontinuerlig sonoffer, og vi skal leve fordi han hele tiden gir seg selv...Slik er hele spørsmålet om vår kristne erfaring, vår evne til å arbeide for ham knyttet til denne ene tingen. For når pavemakten slår til mot denne ene tingen, vil slaget kunne ødelegge kristendommen. Og det er dets hensikt, å avskaffe kristendommen og sette en mann i Kristi sted...Vi må gjenopprette Guds lov slik Kristus har tolket den. Vi må gjenopprette bruken av loven slik den er åpenbart i Skriften. Vi må gjenopprette for folket muligheten til å adlyde denne loven, for ellers gir vi ikke dette budskapet til verden."

Som andre debattanter om spørsmålet om "det daglige," trodde Prescott at han i dette temaet så elementer av sannhet som transcenderte langt ut over det teologiske temaet. Så tidlig som i 1907 sa han at han trodde at hans syn på Dan.8 skapte "en mye mer livsviktig forbindelse til selve

hjertet av budskapet” enn det som hadde vært mulig ved den tidligere tolkningen. Han trodde at ”det nye syn” gjorde det mulig å vite noe om Kristi midlertjeneste i den himmelske helligdom som kirken var spesielt kalt til å presentere for verden, etter som den falske midlertjenesten var beregnet på å fange verden i sitt falske system. Han og andre knyttet en spesiell betydning til den spesielle tid i Advent- bevegelsens historie, da lyset skinte på denne forståelsen og det så ut til at tiden var kommet da Adventbevegelsen var sterkt på vei inn i de romersk-katolske land. Siden budskapet avslørte den falske helligdommen, trodde Prescott at den også kalte verden til en gjenopprettelse av Guds rene ord og tilførte den nødvendige kraft til å adlyde Guds lov ved tro på Kristi tjeneste som mellommann.⁶⁵

Haloviak diskuterer Daniells holdning:

Som nesten alle gjorde som var med i debatten, trodde Daniells at det saken virkelig dreiet seg om i høy grad transcenderte spørsmålet om hvorvidt ”det daglige” representerte hedenskapet og når det ble tatt bort. Hvis det bare var det temaet, sa Daniells, ”ville jeg ikke kaste bort mye av min tid på å diskutere med menn som stadig påstår ting som er fullstendig i strid med all pålitelig historie i verden.” Daniells trodde han fikk store velsignelser og dyp innsikt i de herlige bibelske sannhetene om Kristi tjeneste i den himmelske helligdom etter å ha begravd seg i studiet. Daniells trodde at sannheten om ”den virkningsfulle tjenesten Kristus utførte i den himmelske helligdom” skulle meget vel ha fulgt forkynnelsen av rettferdiggjørelse ved tro i 1888. Det er ikke så rart, sa Daniells, at Satan satte inn det falske systemet han hadde i Pavedømmet. Daniells så en strid om ”hvorvidt fienden skal få bringe inn den mest overveldende forfalskning som noensinne er kommet over menneskeslekten, og sette det i stedet for den livsviktige, fundamentale sannheten om menneskets frelse.”⁶⁶

Da W.A.Spicer skrev om temaet understreket han at meningen med 8,14 sprang ut fra det som ble brakt på bane i vers 13.

Spørsmålet var ”hvor lenge?” eller mer bokstavelig, ”inntil når?” skal frafallet få operere tilsynelatende uhindret? Når vil sannheten som er trådt under fot av menneskelig tradisjon bli løftet fram igjen? Når vil Herren gi sitt svar på det store frafallet?

Og svaret var, ”inntil det er gått to tusen tre hundre kvelder og morgener (år), da” – da hva? ”Da skal helligdommen bli rensset.” I følge poenget i profetien, kan vi se hen til Gud for å løfte fram sannheter som er blitt nedtrådt av tradisjonen som har gjort Guds lov til intet.

Renselsen av helligdommen vil da bringe oss Guds svar på villfarelse og frafall. Renselsen av helligdommen vil føre til slutten på villfarelsens vei og syndens herredømme. Frafallet vil for en tid opphøye seg mot

Gud og trede Guds folk og sannheten under fot, men helligdommens rettferdige vekt vil avsi dommen, og den åpenbare fremgangen til det onde vil bli stanset.⁶⁷

Flere år tidligere hadde A.T.Jones i *The Consecrated Way*, skrevet en lengre avhandling om betydningen av Da.8,14. Vi leter forgjeves etter en gjennomgang av den undersøkende dom. I stedet finner vi det nye synet på det daglige, som knytter Antikrists formørkelse av evangeliet i vers 13 til dets gjenopprettelse i vers 14. Jones gjorde renselsen av helligdommen lik med avslutningen av evangeliets verk på jorden, utslettelsen av de ugudelige, og renselsen av universet fra enhver rest av synd. (Se 120, 117, etc.) Vi siterer fra s. 112:

Også i 1844 var det selve tiden for "de dagene da den syvende engels røst skulle høres, da han skulle blåse," og da "Guds hemmelighet skulle være fullbyrdet, slik han forkynte det for sine tjenere profetene."

På den tiden ville det skrekkelige store mørke bli brutt opp, den ugudelighetens hemmelighet som hadde skjult Guds hemmelighet i lange tidsaldre. På denne tiden ville helligdommen og det sanne tabernaklet og sannheten bli løftet opp fra jorden der syndens menneske hadde kastet det ned og tråkket på det, og den ville bli opphøyet til himmelen der den hører til, og derfra vil den skinne med slik styrke at jorden blir opplyst av dens glans. På den tiden vil den transcendentale sannhet om prestskapet og Kristi tjeneste bli reddet fra den glemselen som den ødeleggende styggedom og overtredelsen hadde stedt den i, og den vil på ny stå fram for alltid på det hellige sted i kirkens tro og fullbyrde den fullkommenhet som Gud i sin evige plan har iverksatt ved vår Herre Jesus Kristus for enhver troende.

Vi må ikke tenke slik at denne interessen i "det daglige" i 8,13 og dets forhold til svaret i 8,14 bare hadde forbigående interesse. Det har vært i sentrum for oppmerksomheten siden de stormfulle årene ved århundreskiftet da kirken ble rystet til grunnen av konflikten. Men ikke alle hadde sett hva det betydde for den tradisjonelle tolkningen av 8,14 (tolkningen med den undersøkende dom). To menn som så hva det innebar og inntok to motsatte posisjoner var W.W.Fletcher og G.B.Starr. Det følgende bør ikke bare leses, men overveies nøye.

I det åttende kapitel hos Daniel sies det mye om de ulykker som ville vederfares "det fagre land," "hæren," "helligdommen," "det stadige brennoffer" og "stedet for hans helligdom." Helligdommen og hæren skulle "trækkes under fot." Så blir det spådd at etter lang tid skal helligdommen bli rensert eller rettferdiggjort. Det står fast at denne renselsen, denne rettferdiggjørelsen, denne innsetting i sin rette stilling må komme for å gjøre om det som de beskrevne forhold består i, "å bli trådt under fot," og "tråkket på."

I *Bible Readings*, s. 224-229 har vi en fortolkning av det 11. kapitel hos Daniel, og jeg velger ut følgende setninger:

"I Dan.8,11-13 er det i den reviderte versjonen brukt ordene "brennoffere," som, er blitt lagt til av oversetterne etter ordet "det stadige," men denne meningen ser ut til å ha lagt en for streng begrensning av betydningen med ordet "det stadige". Det faktum at ikke noe ord er forbundet med "det stadige" i den opprinnelige teksten selv om det i den jordiske tjenesten i helligdommen blir brukt i forbindelse med "brennoffere," 2.Mos.29,42, med røkelse i 2.Mos.30,8, her betegnet med "evig," og med "skuebrød," i 4.Mos.4,7, viser at det som er stadig og evig representerer Kristi stadige midlertjeneste i den himmelske helligdom, der alt det som var stadig og evig i den jordiske tjenesten her har funnet sin antitype. Se Hebr.6,19-20, 7,1-3, 13-16 og 23-25.

"Den handlingen som gjorde paven til Guds vikar og øversteprest ved frafallet, tok faktisk Kristus bort, i den forstand at han ikke lenger skulle være mellommann mellom Gud og mennesket, og hans makt og hensikt ble derfor tatt fra ham, så langt som mennesket kunne ta dette bort, nemlig den stadige midlertjenesten i følge profetien (1.Tim.2,5).

I vers 13 i den reviderte versjonen er det himmelske synet tydelig forklart. Det er synet om det stadige brennofferet (eller den stadige midlertjenesten) og den ødeleggende styggedom som fører til at både helligdommen og Guds folk skal overgis til nedtreddelse."

Hvis denne tolkningen er rett – og jeg mener det er en god bibeltolkning – har vi beskrivelsen av de tilstander som gjorde renselsen eller rettfærdiggjørelsen av helligdommen nødvendig. Hva er disse betingelsene i følge de tidligere tolkningene?

Helligdommen og Guds folk er tråkket under fot av pavedømmet. Kristi stadige tjeneste i den himmelske helligdommen er blitt tatt bort fra ham av et falskt system i pavemakten.

Hvis nå disse tingene medfører et behov for rettfærdiggjørelse eller renselse – og jeg benekter ikke at det er det det gjør, hva må selve rettfærdiggjørelsens og renselsens *natur* bestå i? Den må definitivt korrigere og sette i den rette stilling det som var blitt ødelagt under det falske systemet, ved vindikasjon av den sanne Kristi tjeneste eller midlertjeneste i den himmelske helligdom, og de som var blitt trådt under fot sammen med helligdommen må få lindring og befrielse.

Den andre siden av undervisningen slår fast at syndene til de troende menn og kvinner er blitt "overført til den himmelske helligdom," og den virkelige renselsen av den himmelske helligdom skal gjennomføres ved at de synder som her er oppskrevet skal bli fjernet eller strøket ut.

Passer disse to lærdommer sammen? Jeg vil alvorlig oppfordre brødrene til å forstå at de ikke passer sammen i det hele tatt.

W.W.Fletcher

Kopiert av pastor G.B. Starr, Loma Linda, Calif., 17.sept. 1930.

Jeg vil gjerne legge til at Fletchers tolkning appellerer til meg, for den stemmer med "Det nye syn på det DAGLIGE," og er egnet til å lede bort fra helheten i de tre englebudskaper, slik det ledet ham. Og det ledet ham videre til å gi opp læren om den himmelske helligdom som et bokstavelig sted som ble vist Moses, og til en åndeliggjøring av "Det aller helligste" som "selve Guds nærvær." Det fører også til at det etableres et annet møtested enn det som er påbudt og gitt navn av Gud, "som er over nådestolen, mellom kjerubene.

Jeg vil gjerne appellere til alle SDA-predikanter om å komme tilbake til det opprinnelige og "korrekte syn på det daglige," slik det ble tolket i 1844 og godkjent av Guds Ånd i *Early Writings*, s.74-75, eller *Budskaber til Menigheden* sider 98-101. For at alle trompeter skal gi den samme lyden når den kunngjør at "timen for hans dom er kommet," og at fra slutten på de 2300 dager, fra 1844 og fremover, skulle helligdommen bli rensset, som den nå blir. Her har jeg alltid stått og fortsetter å stå.

Din oppriktige i troen og håpet,
G.B.Starr.⁶⁸

Slike advarsler som Starrs har ikke avholdt kirken fra å følge "den nye" innsikt i "det daglige" – innsikt som virkelig reflekterer den profetiske tolkningen hos de protestantiske reformatorene i det 16. århundre. L.E.Froom har vært fremst i rekkene i de seneste tiår på dette som på andre områder. Se sidene 60-65 i *SDA Bible Commentary*, bind 4, som vi tror er hans verk. Se også *Prophetic Faith*, bind 4 sidene 1154-1156, som vi nå siterer.

I inspirert syn så profeten Daniel frafallet som hadde forskanset seg i kirken, den utbrer seg mot Kristus, "hærens fyrste." I sin historiske oppfyllelse tok denne perverterende makt bort menneskets ene avhengighet av Kristi fullt ut tilstrekkelige *stedfortredende sonoffer*, gjort "én gang for alle" for hele menneskeheten (Hebr.9,25-28). Det har også tatt bort forståelsen og tilliten til Kristi *uopphørlige prestelige tjeneste* heretter for mennesket i den himmelske helligdom. På denne måten har denne mektige sperren berøvet mennesket det høyeste frelsende forsyn fra Gud – Kristi død som *forsoningsoffer på jorden* for atten hundre år siden, etterfulgt av hans tjeneste som *prest i himmelen* for alle tider. Og den har drevet på og lykkes lenge i sin perversjon og tildekking av sannheten om frelsen (Dan.8,11-12).

"Hvor lenge" var det engstelige spørsmålet som profeten hørte – skal denne lovløse makt få lov til å trække ned de viktigste sannhetene og frelsesverket, "helligdommen og gudsyndelsen" (vers 13)? Inntil det er gått to tusen tre hundre kvelder og morgener, da skal helligdommen bli rensset – ved slutten av den lange skjebnetunge perioden (vers 14). Da

vil disse nedtrådte sannheter som har slik livsviktig betydning for dommens time og dens uforanderlige standard, Guds lov, atter bli løftet opp under flagget til de siste dagers reformasjon og gjenopprettelse. I følge det profetiske løftet, vil det ved renselsen av helligdommen bli vindikert og gjenopprettet til sin rette status.

Slik hadde O.R.L.Crosier og James White tenkt og klart sagt fra om dette som vi har sett, henholdsvis i 1846 og 1851. Og dette prinsipp ble likedan klart forstått og forkynt av andre helt tilbake i Miller-bevegelsen.

Til slutt forsto de sabbatsholdende adventistene denne grunn- leggende profetiske fremstillingen som ble gitt gjennom profeten Daniel, og som ble støttet og supplert av Johannes i Åpenbaringen, og dermed også det livsviktige faktum at ettersom timen for Guds dom i himmelen kommer, fremstår en bestemt bevegelse blant menneskene på jorden, som tar i mot og gjenopprettet disse nedtrådte sannhetene. Og dette resulterer i et folk som beskrives som de som holder "Guds bud" og har "troen på Jesus" (Åp.14,6-12). De vil derfor med dette igjen løfte opp den sannheten som villfarelse, tradisjon og stort frafall lenge har tråkket under fot. Og de vil gjenopprette forståelsen av Kristi enestående tjeneste, først det altomfattende offeret, og så den allmektige øversteprest i helligdommen der oppe (Hebr.8 og 9), med "kisten som er tegnet på hans pakt," og soningslokket som dekker tavlene med Guds evige lov (Åp.11,19).

Parallelt med Dan.8,14 som peker på en gjenopprettelse av evangeliet som ble tatt bort av Antikrist, har vi det hebraiske uttrykket "renset" i King James som med dette burde få en mer grundig anerkjennelse. Se *Problems in Bible Translation* 176-177, *SDA Bible Commentary*, bind 4, side 845 og Edward Heppenstalls skrifter.

TERMINUS FOR DAN.8,14

Gammel posisjon: Renselsen pågår til avslutningen av den undersøkende dom ved prøvetidens slutt.

Ny posisjon: "Renselsen" betyr at hele domsverket varer til jorden er blitt gjort ny igjen. Se *SDA Bible Commentary*, bind 4, side 845, og merk ordene til L.E.Froom i *Prophetic Faith* bind 4, sidene 1159-1160.

DET LILLE HORN I DANIEL 8

Gammel posisjon: Det kan ikke anvendes på Antiokus Epifanes.

Ny posisjon: Kan anvendes på Antiokus, selv om han ikke oppfyller bildet helt. Dette er oppfatningen til S.Horn, R.Cotterll, D.Neufeld, Ford etc. Ved bibelkonferansen i 1919 så Lacey, Wirth, M.Wilcox og andre den viktige betydningen av Antiokus i Daniel.

HEBREERNE 9

Gammel posisjon: Et grunnlag for helligdomslæren. (Alle de eldre bøkene fastslår dette.)

Ny posisjon: Den er ingen basis for vår helligdomslære. I *SDA Bible Commentary*, bind 7, side 468 står det:

Denne kommentaren sier ufravikelig at Kristi himmelske tjeneste foregår i "to avdelinger," eller for å låne Skriftens symbolikk, i "Det hellige" og deretter i "Det aller helligste" i den himmelske helligdom (se spesielt om 2.Mos.25,9, Dan.8,14), men *at Hebreerbrevet neppe er stedet der en kan finne en definitiv presentasjon av denne saken.*

"DET HELLIGE" I HEBREERNE 9

Gammel posisjon: Flertallsbetegnelsen i slike vers som 8,2, 9,8, 12, 24, 25, 10,19, 13,11 beviser at det er to avdelinger.

Ny posisjon: Selv om flertallsformen er brukt adskilt på hver avdeling, kan den aldri brukes til å bevise at det er flere avdelinger. Flertallsformen kan ganske enkelt bety en intensivering av uttrykket i forhold til en anvendelse i entall. I vårt neste kapittel siterer vi *SDA Bible Commentary* og andre med dette for øyet.

TEKSTER SOM AP.GJ. 3,19, 1.PET.4,17 OG 1.TIM.5,23 BEVISER DEN UNDERSØKENDE DOM

Gammel posisjon: Ja

Ny posisjon: Nei. Ap.gj.3,19 betyr det samme som 2,38, og 1.Pet.4,17 ble anvendt på Peters tid. Ingen kjent tekst beskriver direkte den undersøkende dom.

ÅR-DAGSPRINSIPPET KAN BEVISES MED BIBELEN

Gammel posisjon: Ja

Ny posisjon: Nei. Vi siterer Review for 5. april 1979, "Denne generasjon skal ikke forgå," av Don Neufeld.

Hvis begivenhetene i Matt.24 antas å gjelde både for ødeleggelsen av templet i år 70 og begivenhetene som går forut for Kristi gjenkomst, hvorfor sier Jesus til sine disipler som har spurt ham om endetiden, spesielt dette: "Jeg sier dere, denne slekt skal ikke forgå før alt dette skjer" (vers 34)? Han kjente åpenbart til profetien om de 2300 dager som måtte oppfylles før hans gjenkomst.

Verset lyder slik i King James-versjonen: "Sannelig sier jeg dere, denne generasjonen skal ikke forgå før alle disse ting er oppfylt."

Det er åpenbart at om vi hadde vært en av disiplene som hadde stilt dette spørsmålet, "si oss, når skal disse ting skje? Og hva skal tegnet være på ditt komme og på verdens ende?" (vers 3) Da ville vi ha tolket Jesu svar på samme måten som *The New English Bible* gjør det. Ordet "dere" ville vi ha anvendt på oss selv og "denne generasjon" ville vi ha ment den generasjonen vi levde i.

Problemet i dette spørsmålet har plaget mange mennesker, og mange løsninger har vært foreslått. For min egen del foretrekker jeg den løsningen som Ellen White hentyder til i *Selected Messages*, bind 1 sidene 66-67, eller *På fast grunn*, bind 1, sidene 62-63. I denne teksten forsvarer Ellen White seg mot den anklagen at hun var en falsk profet fordi hun for flere år siden hadde sagt at Kristi komme sto for døren. Hun sier: "Skal jeg bli beskyldt for usannheter fordi tiden har trukket lengre ut enn mitt vitnesbyrd syntes å antyde?" Hennes svar er: "Hvordan er det da med de vitnesbyrd Kristus og disiplene kom med? Var de ført bak lyset?" Så siterer hun de følgende skriftsteder: 1.Kor.7,29, Rom.13,12, Åp.1,3 22,6-7, og i alle disse sier forfatterne at Jesu komme er meget nær på deres tid. Selv om hun ikke siterer Matt.24,34, viser hun til tekster i Åpenbaringen som "Kristus" som taler "til oss ved den elskede Johannes," og da hennes generelle spørsmål er: "Hvordan er det med Kristi vitnesbyrd og hans disipler?" Vi ser ikke noe problem med å inkludere Matt.24,34 i den samme gruppen, da det fremstiller Jesu komme i "denne generasjon," etter all sannsynlighet den som representeres ved hans tilhørere.

I betraktning av at det er gått over 1900 år uten at Jesus har kommet, fortsetter hun med sitt argument: "Guds engler fremstiller tiden for menneskene som svært kort. Slik har det alltid vært fremstilt for meg... Vår Frelser kom ikke så snart som vi hadde håpet. Men har Herrens ord slått feil? Aldri! Man skal huske at både løftene og truslene fra Gud er gitt på betingelser."

Slik fremstiller hun løftene om Jesu komme som gitt på betingelser når det gjelder tiden. Det betyr at dersom visse betingelser hadde blitt oppfylt, ville han ha kommet tidligere, tilsynelatende så tidlig som i den nevnte generasjonen i Matt.24,34.

Hvis denne forklaringen blir godtatt, og Jesus hadde kommet før dette, hva ville ha skjedd med de 1260 dager og de 2300 dager?

Man skal merke seg at disse profetiene ikke ble forstått som lange perioder før mange hundre år etter Kristi fødsel. I følge L.E.Frooms forskning, ble ikke år-dagsprinsippet (en dag i profetien tilsvarer et solår i oppfyllelsen) ikke forstått før om lag i det niende århundret e.Kr. Derfor kunne ingen ha påvist noe brudd med profetiene om Jesus hadde kommet tidligere.

Man skal også merke seg at disse profetiene ble beskrevet i slike uttrykk som "dager" (Dan.8,14, Åp.12,6), "tider" (Dan.7,25), "måned" (Åp.13,5). Det er ingen ting i profetiene i seg selv som angir noen måleskala som skulle brukes på "dager," "måned" og "tider." Den Hellige Ånd gav veiledning til dette først etter at tiden var blitt utsatt. Uansett på hvilket tidspunkt oppfyllelsen ville ha kommet, ville Den Hellige Ånd ha angitt den riktige tidsskala.

Noen har følt at 4.Mos.14,34 og Esek.4,6 fastslår årdagsprinsippet som skal anvendes ved alle tidsprofetier. Men en skikkelig undersøkelse viser at prinsippet bare gjelder i spesielle tilfeller og det finnes ingen generell uttalelse i tekstene som antyder noe om et alminnelig prinsipp. Adventistene anvender ikke dette prinsippet konsekvent på alle tidsprofetier. Lengden på millenniumet er angitt i Åp.20,3, 5 og 7 til "tusen år." Dette blir oppfattet bokstavelig. Etter årdagsprinsippet ville det bli 360.000 år.

For meg gir elementet av betingelser i Ellen Whites profetier den enkleste løsningen på problemet med Matt.24,34, og den behandler bibelteksten på en redelig måte. Jeg vet at mennesker har foreslått andre løsninger som etter min mening skaper nye problemer. Jeg foreslo at de som ikke har tenkt på dette med betingelser i det minste overveier det.

PROFETIER AV DANIEL, KRISTUS OG JOHANNES ER GITT PÅ BETINGELSER

Gammel posisjon: Nei.

Ny posisjon: Ja. Se *SDA Bible Commentary*, bind 4, sidene 28-31 og bind 7, sidene 728-729. Vi siterer:

På en eller annen måte var oppfatningen at de forskjellige begivenhetene som var forutsagt i Åpenbaringen, skulle skje i den nærmeste fremtid, og de var spesielt nevnt syv ganger – "de ting som snart skal skje (eller "bli gjort") (kapitlene 1,1 og 22,6), "tiden er nær" (kap.1,3), og "se (eller "sannelig"), jeg kommer snart" (kap.3,11, 22,7, 12 og 20). Indirekte referanser til den samme ideen forekommer i kap.6,11, 1,12 og 17,10. Johannes' personlige respons til disse erklæringene var: "Ja, kom, Herre Jesus" (kap.22,20).

Den ideen at Jesus skulle komme meget snart fremgår både eksplisitt og implisitt gjennom hele boken.

Kristi annet komme er det store klimaks i den eldgamle konflikten mellom det gode og det onde som begynte da Lucifer utfordret Guds karakter og regjering. Uttalelser i Åpenbaringen og andre steder om

Kristi meget snare gjenkomst må forstås på bakgrunn av denne store konflikt. Gud kunne i rettferdighetens navn ha utslettet Lucifer da han i forstokket ubotferdighet fortsatte sitt opprør. Men guddommelig visdom utsatte utslettelsen av det onde inntil syndens natur og resultater fullt ut kom til syne for universets beboere (se *Patriarchs and Prophets*, s. 41-43, *Alfa og omega*, bind 1, s. 31-36). *På hvilket som helst av ulike kritiske punkter i denne verdens historie, har den guddommelige rettferdighet erklært, "det er skjedd!" Og Kristus kan ha kommet for å innlede sitt rettferdige regime.* Han kunne for lenge siden ha fullført sine planer for gjenløsning av denne verden. Slik Gud gav Israel anledning til å berede veien for hans evige rike på jorden da de bosatte seg i det lovede land og atter igjen vendte tilbake fra landflyktigheten i Babylon, gav han kirken i apostlenes tid det privilegium å fullføre misjonsbefalingen. En annen slik anledning kom med den store adventvekkelsen i det 19. århundre. Men ved hver anledning sviktet Guds utvalgte folk i å benytte anledningen som så nådig var tildelt dem.

Oppmuntret av inspirerte råd forventet Adventbevegelsen etter 1844 at Kristus skulle komme meget snart. Da avslutningen på århundret nærmet seg og Jesus ennå ikke var kommet, ble de adventtroende flere ganger minnet om at Herren kunne ha kommet "før dette" (Se *Test. bd.6*, s. 450, *bd.8*, s.115, *bd.9* s.29, *Desire of Ages* s. 663-664 og *Great Controversy* s. 458, eller *Alfa og Omega* *bd.5* og *bd.7*). Da Ellen White ble utfordret på spørsmålet om hvorfor tiden var gått så langt i motsetning til hennes tidligere vitnesbyrd, svarte hun: "Hvordan har det seg med Kristi vitnesbyrd og hans disipler? Var de bedratt?...Guds engler fremstiller tiden i sine budskaper til menneskene som svært kort...Man skal huske at løftene og truslene fra Gud er gitt på betingelser" (E.G.W. sitert i F.M.Wilcox: *The Testimony of Jesus*, s.99).

Slik synes det klart at selv om det er slik at Jesu gjenkomst ikke er basert på noen betingelser, så er de gjentatte uttalelsene i Bibelen at hans komme var like for døren avhengig av kirkens respons på utfordringen til å fullføre forkynnelsen av evangeliet i deres slektledd. Guds Ord som for århundrer siden erklærte at Kristi dag "er nær," har ikke tatt feil. Jesus ville ha kommet snart hvis menigheten hadde utført misjonsbefalingen. Kirken hadde ingen rett til å forvente sin Herres komme når den ikke hadde adlydt betingelsene. Se *Evangelism* s.694-697.

Uttalelsene til Johannes av engelen i Åpenbaringen om Jesu snare komme for å gjøre ende på syndens regime må derfor forståes som et uttrykk for Guds vilje og hensikt. Guds hensikt har aldri vært å utsette avslutningen av frelsesplanen, men han har alltid sagt at det var hans vilje at Herrens gjenkomst ikke skulle forsinkes.

RETTFERDIGGJØRELSE AV MENNESKEHETEN

Gammel posisjon: Dette kan ikke sies å ha skjedd ved korsfestelsen.

Ny posisjon: Dette må sies å ha skjedd ved korset, selv om det må bli oppfylt for det enkelte menneske, må det aksepteres ved tro.

KRISTI GJENKOMST KUNNE IKKE INNTREFFE FØR ETTER 1844

Gammel posisjon: Stadfestes.

Ny posisjon: Benektes. Se *SDA Bible Commentary*, bind 7, sidene 728-729. (Dette er av stor betydning for læren om den undersøkende dom. Hvordan ville det ha passet om Kristus hadde kommet i det første århundret?)

PROFETIER OM ENDEN

1844 som begynnelsen på enden, er støttet av slike profetier som Åp.11 om den franske revolusjon, Åp.9 om den ottomanske makt, Dan.11 om den franske revolusjon og den ottomanske makt, Åp.16 om Eufkrat og Harmageddon, Matt.24,34, "Denne slekt skal ikke forgå...", jordskjelvet i Lissabon, den mørke dagen og meteorsvermen i 1844 og Dan.12,4 om fremgangen i vitenskapelig kunnskap.

Gammel posisjon: Det fastslås at den franske revolusjon var et tegn på at "endens tid" begynte i 1798, oppfyllelsen av Litchs tolkning av profetien til 11.august 1840 som viste at tiden for den syvende basunen skulle begynne i 1844, Tyrkia som var i ferd med å svinne inn viste at profetiens bokrull var nesten helt åpnet, og de som ennå var i live etter stjernefallet kunne bevitne at Kristus måtte komme innen få år.

Ny posisjon: Ingen av de profetiske posisjonene er pålitelige. Alle er basert på feilaktig eksegese, og historien støtter ingen av dem.

Like forut for de forhåndsundersøkelsene som var nødvendig ved produksjonen og utgivelsen av *Great Controversy (Mot historiens klimaks)*, skrev W.W.Prescott et langt brev der han listet opp "feil" som han mente behøvde å bli rettet. En av de viktigste var de historiske fortolkningene fra 1888 der *Great Controversy* beskriver den franske revolusjon og den sjette basun. Prescott påpekte at det ikke fantes noe bevis for at Bibelen ble forbudt i Frankrike i tre og et halvt år, og at Litchs spådom om den 11. august ikke var fremsatt i 1838, og var helt ugyldig.

Da boken Daniel og Åpenbaringen i 1940-årene kom i revidert utgave ble Prescotts kritikk gjentatt og stadfestet. Den fruktesløse granskningen av biblioteker i Europa og Amerika som ble gjort og ble avsluttet før 1911-utgaven av *Great Controversy*, ble nå gjentatt. Vi siterer den offisielle uttalelsen om basunene (trompetene) fra revisjonsutvalget:

Det er interessant å merke seg som et historisk faktum at da James White og til og med Uriah Smith kom til emnet om de syv basunene, prøvde de ikke på noen original tolkning av de første seks, men sa rett ut at de fulgte tolkningen til Josiah Litch, som han allerede hadde trukket tilbake. I likhet med dem, har ikke den siste komitéen funnet noe bedre å anbefale utenom noen mindre rettelser i boken som nå er oss i hende, idet vi anerkjenner at en bibelstuderende her og der har prøvd å forbedre denne tolkningen. Derfor –

Anbefales, at tolkningen av de syv basuner i alt vesentlig forblir slik den er.⁶⁹

Under komiteens arbeid finner vi slike kommentarer som disse som ble utvekslet i brev:

Jeg kjemper fremdeles med problemet ateismen under den franske revolusjon, og vet ikke per i dag hva vi vil komme fram til.⁷⁰

Jeg slo opp til nummer 7 for å finne noen tolkninger som skulle erstatte de gamle, men kan ikke finne noe godt stoff. Jeg tror ikke at den andre delen, som nevner datoen den 26. august 1792 bør brukes. Jeg kan ikke finne noe i noen av de verkene som er skrevet om den franske revolusjon som skulle vise oss hvorfor dette skulle være en merkedag i kampen mot kristenheten.⁷¹

Slike kommentarer er bare ekkoer av noe som i årevis før var sagt av Prescott, Spicer og andre. Vi gir noen typiske eksempler:

Det ser ut for meg at et stort ansvar hviler på oss som vet at det er alvorlige feil i våre offisielle bøker og likevel ikke gjør noe spesielt for å rette dem. Folket og våre ordinære predikanter stoler på at vi skaffer dem pålitelige opplysninger, og de bruker våre bøker som en tilstrekkelig autoritet ved sine prekener, men vi lar dem fortsette år etter år med ting som vi vet er usanne. Jeg kan ikke føle at dette er rett. Det ser ut for meg at vi forspiller vår tillit og at vi bedrar predikantene og folket. *Det ser ut for meg at man er for redd for å påføre trofaste mennesker et mulig sjokk ved å korrigere feil.*⁷²

Jeg legger merke til at i *Signs* for 21. november har du gjort løs tyrkerne – og noen andre sammen med dem. Jeg har visst en god stund at datoen, 11. august 1840 ikke ville bestå prøven som historisk sannhet. For to år siden la vi på høstmøtet fram rimelig fullstendig informasjon om emnet, men ingen ting er blitt gjort, og i mellomtiden gjentar vår bøker og de fleste av våre skrifter kronologien for den femte og den sjette basun.

Jeg er glad for at denne saken blir diskutert, og den teologiske isen brutt, men på samme tid beklager jeg at br. Vuilleumier har forsøkt å overgi oss til en ny idé om bibeltolkning som er like så usunn som den

gamle. Jeg skriver til br. Vuilleumier om denne saken, og vedlegger utdrag fra historien som dreier seg om dette emnet, og jeg vil gjerne be dere om å fortelle meg hvorfor vi ikke velger den 27. juli 1839, som tidspunktet da Tyrkia mistet sin uavhengighet, i stedet for et udefinert tidspunkt i 1840, ifølge br. Vuillumiers fremstilling av saken.

Videre, hvis keiser Johannes, som døde i 1448 "aldri glemte at han var en vasall for Det ottomanske rike," hvorfor må vi da vente til 1449 for å finne at Det greske keiserriket i øst var underlagt Tyrkia?

Utenom dette, står det fortsatt fast at Tyrkia ikke mistet sin uavhengighet på noen av disse tidspunktene. Hvis Tyrkia mistet sin uavhengighet, hvordan kunne det da føre krig med Russland, med Balkan-statene, én krig med Italia, og nå delta i den nåværende krigen? En krigserklæring er noe som må komme fra en suveren stat. Hvorfor skulle vi ikke slutte med alt dette styret for å få historien til å passe med våre ideer om profetien, i stedet for å tillate historien å være profetiens fortolker?

Jeg vil være glad for å høre fra deg om dette temaet.
Hilsen..⁷³

Jeg vil også vedlegge noe materiale som vi har fått ut om datoene for de profetiske periodene i Åp.9. For kort tid siden kom dette spørsmålet opp og professor Prescott og jeg gikk ned til Kongress- biblioteket. Her slo vi opp historien om Packhymeris, oversatt til latin av Possinius, som Gibbon refererer til når det gjelder datoen, den 27. juli 1299. Jeg slo opp i Von Hammer, som tydeligvis er den tyngste tyske forfatteren om ottomanenes historie på den tiden.

Det er helt klart at Gibbon gjorde en klar feil som Von Hammer og andre har korrigert i disse årene. Gibbons feiltagelse er lett å få øye på når man ser på boken. Han så den 27. juli ved begynnelsen av kapittel 25, og deretter så han i Possinius' kronologiske tabeller datoen 1299 som begynnelsen for de begivenhetene som er behandlet i dette kapitlet, men han la ikke merke til at da kapitlet begynte med den 27. juli, så gikk det senere tilbake i tiden, som det første avsnittet viser, og behandlet tidligere begivenheter. Disse tidligere begivenhetene skjedde i 1299, men det var ikke før i 1301 eller 1302, som flere som har beregnet den muslimske æra, sier, at slaget den 27. juli fant sted.

Vel, omkring denne tiden kom tidligere professor ved Union College, Benson, som nå er sammen med oss her, med Blue Books som han hadde mottatt fra London, og gav oss det avgjørende beviset for at stormaktenes ultimatum ikke ble levert pasjaen av Egypt den 11. august 1840. Så begynte vi å se nærmere på saken, og la noen av disse spørsmålene fram for det nye rådet. Du vil lett forstå at noen av brødrene satt og tok notater. Skyggen av "det daglige" faller ennå på oss. Det er forbausende hvor sløve folk er til å se på fakta, eller til å

korrigere fakta. Men de var enige i at vi måtte studere disse tingene. Jeg sender deg en kopi av en uttalelse av professor Prescott om tidspunktet 27. juli, noen notater skrevet av professor Benson om datoen 11. august 1840, og en serie av forslagsnotater til hjelp i studiet av spørsmålet som brødrene ba meg å forberede, samt å bidra med noen positive fakta. Jeg fortalte komiteen at jeg ikke ville la dem få mitt notat på det nåværende tidspunkt, og at jeg bare hadde prøvd å finne noen fakta som kunne være mulig å stadfeste.

Personlig ville jeg heller holde meg til 1840 om det var mulig, men det er temmelig vanskelig å finne ut noe her. Våre folk har ganske enkelt lært at Johannes Paleologus døde den 27. juli 1449, til tross for at han ikke gjorde det, han døde året før.⁷⁴

Litch hadde ukritisk akseptert en feilaktig dato hos Gibbon som begynnelsen på sine profetiske perioder, og glemte at visse dager i den nye kalenderen var blitt utelatt, og dermed feiltolket hendelsene som fant sted i 1840-årene, samt at han avslørte sin uvitenhet om originalspråket i Åp.9,15. Legg merke til hvor nøye *SDA Bible Commentary* behandler saken:

Det skulle imidlertid bli sagt klart fra at kommentatorer og teologer i alminnelighet har vært sterkt delte i synet på meningen med den 5. og den 6. basun. Dette har sin årsak i problemer på tre områder: (1) Meningen med selve symbolikken, (2) meningen uttrykt på gresk, (3) de historiske begivenhetene og tidspunktene det dreier seg om. Men å beskrive disse problemene fullstendig bringer oss utenfor rekkevidden for denne kommentaren. (*SDA Bible Commentary*, bid 7, side 796)

Dan.11 har også fått ny oppmerksomhet. Bibelkonferansen i 1919 rettet stor oppmerksomhet på de nye posisjonene som til slutt skulle erstatte de gamle. Slik ble omtalen av Dan.11,45 i den reviderte utgaven av *Daniel and the Revelation* redusert med femten sider ned til fire korte setninger. R.F.Cottrell har etterforsket bevegelsen bort fra de gamle oppfatningene om den franske revolusjon og Tyrkia. På samme måte ser ikke våre teologer i dag noen sammenheng mellom Åp.16 og Tyrkia. "Østens syke mann" har til sist kommet til sin ende for så vidt angår adventistenes profetiske utleggelse, og med ham mange andre "lidende" profetiske fortolkninger.

Matt.24,34 ble forstått slik og forkynt av våre forfattere i det 19. århundre (og mange i første del av det 20. århundre) at de som så stjernefallet ville oppleve Kristi gjenkomst. *The Desire of Ages (Slektenes håp)* var slett ikke opprinnelsen til den oppfatningen, men den uttrykker det slik:

Ved slutten av den pavelige forfølgelsen erklærte Kristus at solen skulle bli formørket, og månen skulle miste sitt lys. Så skulle stjernene falle ned fra himmelen. Og han sier: "Lær en lignelse av fikentreet: Når det får sevje i grenene og skyter blad, da vet dere at sommeren er nær. Slik skal dere også, når dere ser alt dette skje, vite at han er nær for døren." (Matt.24,32-33)

Kristus har gitt tegn på sitt komme. Han erklærer at vi kan vite når han er nær, ja, når han står for døren. Han sier til disse som ser disse tegnene: "Denne slekt skal ikke forgå før alt dette skjer." (Matt.24,34) Disse tegnene har vist seg. Nå er vi sikre på at vår Herres komme står for døren.⁷⁶

Det følgende er funnet i arkivet til F.C.Gilbert:

Den siste slekt slik den er beskrevet i profetiens ånd

Ved Generalkonferensen i Battle Creek den 27. mai 1856 ble det vist meg i syn visse ting som angår kirken i sin alminnelighet...Det ble vist meg en gruppe som var til stede ved konferansen. Engelen sa: "Noen skal bli til føde for ormer, noen skal utsettes for de syv siste plager, og noen skal leve og være på jorden for å bli forvandlet ved Jesu gjenkomst. (1.Test. s. 131-132).

Den følgende navneliste over dem som var til stede ble revidert den 14. juli 1911 av søster M.P.Comings fra Battle Creek, Mich., i samråd med pastor G.W.Amadon, str. Caroline Dodge og Matilda Marvin. Synet ble gitt kl. 5.00 på morgenen.

I live 1. januar 1918

alder

Hannah H.Hastings.....	ukjent
Aceneth Smith-Kilgore.....	ukjent
J.E.White.....	70
W.C.White.....	66
T.B.Lewis.....	76
Ogden Lewis.....	68
Lorinda Nordyke.....	ukjent
Asheal Smith.....	83
Fru D.W.Reavis.....	67
Anna L. Wilson.....	79
Julia K. McDowell.....	82
Smith Kellogg.....	85
Dr. J.H.Kellogg.....	70
Matilda Marvin.....	86
Griffin Lewis.....	78

Avdøde

James White

Roxena B. Cornell

Uriah Smith

Clara Banfoey

Cyrenius Smith

Jennie F. Rogers

Deborah Lyon	Richard Godsmark
Sarah Beldon	Fru Richard Godsmark
H.N.White	David Hewitt
Dan R. Palmer	Fru David Hewitt
J.P.Kellogg	Walter Grant
Leonard Eggleston	Jesse Dorcas
Cynthia Bachellor	Elias goodwin
Henry Gardner	S.W.Rhodes
Fru Henry Gardner	George W. Amadon
George Lowry	J.W.Bachellor
S.B.Warren	Loisa Bovee
Martin Phillips	E.G.White
S.H.Lance	Albert Kellogg
S.E.Belden	Martha L. King
Samuel Warren	Carioline S. Dodge
Jarvis Munsell	Laura E. Brackett
Fru J.P.Kellogg	S.C.Bovee

Det totale antallet av dem som var til stede ved konferansen var 61. Av disse lever 17 og 44 er døde.

Mellom oss og evigheten står 17 personer, den yngste er 66 år, og den eldste er 86 år gammel.

"Overtredelsene har nesten nådd sin grense. Forvirring fyller verden, og en stor frykt kommer snart over menneskene. Enden er meget nær. Guds folk må berede seg for det som snart skal komme over verden som en overveldende overraskelse" (Fru E.G.White).

Merk – den siste revisjonen av denne listen ble gjort av fru D.W.Reavis, som var en av gruppen, og flere navn ble lagt til ved antagelser.⁷⁷

Sammenlign ordene som ble talt ved bibelkonferansen i 1919:

Kan du i ditt eget sinn avgjøre hvorvidt vi i denne generasjonen, i tiden for forkynnelsen av budskapet, har gått langt nok, slik at barna til de

foreldrene som først hørte det er gamle nok til at den generasjonen du tenker på har begynt? Er det noen måte å fortelle på hvorvidt denne generasjonen har begynt, eller om den ikke har begynt ennå?

PRESCOTT: Jeg kan ikke fastsette noen dato da den startet. Min far var en ung mann – han var 16 år da tiden passerte 1844. Han tok i mot budskapet av William Miller sammen med sin far, og de forlot sine avlinger som sto i åkeren høsten 1844, fordi Herren skulle komme. Jeg er hans sønn og er fremdeles i live, og prøver å delta med dere i å forkynne budskapet. Jeg er 64 år gammel. Jeg er sikker på at vi er kommet inn i denne generasjonen, men jeg gjør ikke noe forsøk på å fastsette en dato for når den begynte eller når den sluttet.

F.M.WILCOX: I går fikk jeg en artikkel av W.C.White der han refererer til den tiden da han var syv år gammel og noen i tabernaklet forkynte at Herren skulle komme om fem år. Han spurte predikanten om hvor mye fem år var, og de fortalte at det kunne være seks eller syv. Han fant ut at Herren ville komme når han var 14. Men det gjorde han ikke, og han er nå mye eldre enn det, og Herren uteblir fremdeles. Men han gav uttrykk for at han hadde fått vite at han skulle leve som om Herren ville komme i dag, og at han måtte berede seg for å kunne arbeide og skaffe hjelpemidler til å bringe budskapet ut til jordens fjerneste egner. Herren sier at det tilkommer ikke oss å vite tider eller stunder som Herren har fastsatt av sin egen makt. "Men dere skal være mine vitner." Jeg tror, brødre, at det er fare for at vi henter fram en eller annen tekst fra Bibelen eller Vitnesbyrdene og tror at dette setter grense for visse ting som må oppfylles, og vi lager et styr omkring det, og så går årene, og teksten blir ikke oppfylt. Jeg kan huske den gangen da jeg kom til sannheten, og da forkynte man at de som så den mørke dagen, tilhørte begynnelsen på denne generasjonen. Så forandret de det til 1798, og deretter til 1833. Vi har flyttet tidspunktene etter som årene har gått.⁷⁸

Gilbert og hans samtidige advent-troende anså enden for å være for døren, ikke bare fordi Ellen G. White hadde forutsagt det i 1856, men på grunn av teksten i Matt.24 om tegnene på himmelen og løftet i Matt.24,34.

I *SDA Bible Commentary* om Matt.24,34 leser vi:

Denne generasjon. Generelt har kommentatorer påpekt at uttrykket "denne slekt" i Kap.23,36 betyr den generasjonen apostlene tilhørte (se kommentar til kap.23,36). Jesus brukte gjentatte ganger "denne slekt" i denne betydningen (se kap.11,16, 12,39.41.42.45, 16,3 og 17,7, m.fl. Se kommentar til kap.11,16).

Kristus hadde ikke til hensikt at hans etterfølgere skulle vite nøyaktig når han skulle komme tilbake. De tegnene som var forutsagt ville vise at det var nært, men han erklærte med kraft at "dagen og timen vet ingen" (Matt.24,36). Å la "denne slekt" bety "denne generasjon" og bli brukt

som grunnlag for å regne ut tiden som antakelig ville gå før hans gjenkomst, bryter både med ånden og bokstaven i hans undervisning (se kommentar til vers 36 og 42).⁷⁹

Det må også tilføyes at få eksperter på Det nye testamente blant oss i dag tror at begivenhetene som skjedde i 1755, 1780 og 1833 var en oppfyllelse av spådommen som vår Herre gav på Oljeberget. De tegnene er gjentatt i Åp.6,12 og 13, og det første er et stort jordskjelv. Dette jordskjelvet som er det sjette segl, og som er like før Kristi gjenkomst, finnes også i beskrivelsen av den sjette basun og den syvende plage. Se 11,19 og 16,18. Dette jordskjelvet får alle nasjonenes byer til å falle, (og det har åpenbart ikke skjedd ennå). Adventister som lokaliserte formørkelsen av solen innenfor de 1260 profetiske dagene har ikke lagt merke til at Mark.13,25 også plasserer stjernefallet "i de dager." Det er blitt åpenbart at den virkelige oppfyllelsen av disse tegnene ennå er fremtidige. I dag er det helt klart at den mørke dagen ikke var global, og at meteorsvermen i 1833 var det årvisse syn av stjernesjudd som kalles Leonidene, som er blitt observert hvert 33. år, dog ikke så spektakulært som i 1833. Jordskjelvet i Lisboa når det gjelder tap av menneskeliv, blekner i forhold til de mange som har vært etter dette. I Guds forsyn vitaliserte disse begivenhetene adventbevegelsen, men den fullstendige oppfyllelsen av profetiene i form av slike tegn ligger ennå i fremtiden. Se avsnittet om dette i vårt siste kapittel.

Når man leser slike verker fra det 19. århundret som *Christ Our Advocate*, blir det klart hvor langt vi har reist siden den tid da denne profetiske forståelsen gjaldt, og at vi har tatt avstand fra posisjoner vi feilaktig har inntatt. Men det er ikke alltid forstått at det er nødvendig å undersøke om hvorvidt den første forståelsen av 1844 på noen måte er blitt påvirket av disse nye innsiktene i apokalyptisk eksegesi. Hvis Dan.9,24 ikke bruker år-dagsprinsippet (den hebraiske teksten nevner "sytti syvere" – det tales ikke om "dager" i det hele tatt), som *SDA Bible Commentary* i sin tilleggsnote om Dan.7 sier, er det umulig å datere pavedømmets oppgang og fall nøyaktig, for ordet "time" i Åp.9,15 har nødvendigvis ikke noe å gjøre med en 24-timers dag. Dersom tolkningen av de tre dager og en halv i Åp.11,9 er historisk feilaktig, hvis "dagene" i Mark.13,24 strekker seg til verdens ende, hvis alle tegnene for det sjette segl ennå ikke er kommet, hvis hverken den franske revolusjonen eller Det ottomanske rikes fall er tegn på "endetiden," hvis Kristi bruk av ordet "generasjon" *alltid* gjaldt hans samtidige, hvis Det nye testamente alltid plasserte Jesu annet komme som en begivenhet for *den* generasjonen av lesere, hvis de syv referansene i Åpenbaringen til Kristi meget snare gjenkomst – meget snart i det første århundret – ikke kan oppgis på grunn av et misbruk av 2.Pet.3,8, og hvis den bokstavelige oppfyllelsen av Daniels profetier var avhengig av Israels troskap – hvis dette er tilfelle, eller bare om noe av dette er tilfelle, hvordan vil dette virke på vår fortolkning av Dan.8,14?

Hvis vi har tatt feil i å fremsette bibelske beviser for år-dagsprinsippet, og har skydd oppgaven fordi oppfyllelsen ble umulig, hvor står vi da? Behager vi Gud hvis vi tillater det som "det haster med" å overskygge "det viktigste?"

Videre, hvis adventbevegelsen var innsatt av Gud (noe som både denne forfatteren og hans lesere tror), hvordan skal vi forstå dens betydning og det budskapet Gud vil at menigheten skal gi til verden? *Hva er den praktiske hensikten med Dan.8,14 som nå skal forkynnes for hver nasjon, hver slekt, hvert tungemål og folk? På hvilken måte avgjør det menneskers skjebne? Hvordan forholder det seg til den store strålende*

sannhet som alt skal dreie seg om – Kristi kors? Er himmelsk geografi virkelig så viktig at en generasjon må dø fordi den ikke kjenner evangeliet?

Forfatteren av dette dokumentet er klar over at hans felt dreier seg om abstrakte ideer. Han behøver ikke å ta seg av de mange praktiske og påtrengende oppgavene som de i administrasjonen daglig er nødt til. Men han tror at emnet omkring helligdommen og den undersøkende dom bare er et av tilfellene i et problemkompleks som er mye mer omfattende, som har konsekvenser som i høyeste grad er praktiske og som det haster med.

Han føler at mange intelligente mennesker i kirken, også legfolk og ansatte, som ønsker å være lojale, finner det ekstremt vanskelig å gjøre fremgang i forskning på mange områder (fra historie til vitenskap, og spesielt teologisk forskningsarbeid),⁸⁰ da enhver tolkning som tilsynelatende avviker, eller beskriver det som har skjedd tidligere på en annen måte – spesielt slik Ellen G. White beskriver det – blir sett på som forræderi eller "flytting av landemerkene." Han føler at et slikt klima holder et kvelertak på forskning og sann fremgang, og at det er i kirkens umiddelbare og fremtidige interesse å behandle disse spørsmålene åpent og uten frykt. Hovedproblemet i mange spørsmål er selve naturen i Ellen G. Whites inspirasjon. Selv om vi aldri har bekjent oss til å tro på verbalinspirasjonen (d.v.s. ufeilbarlighet), i vår offisielle litteratur, er det ikke desto mindre mye misforståelse ute og går om inspirasjonens natur og hvordan den virker. Vi har planer om å tale mer om dette i et senere avsnitt av dette dokumentet, men tror at de nåværende diskusjonene om Ellen G. White til slutt vil hjelpe kirken til ærlig og redelig å la seg konfrontere med problemer som helligdommen, uten å svekke rollen til den sanne Herrens budbringer.

FOTNOTER TIL FØRSTE KAPITEL

1. M.A. Thesis, 1959, *Daniel 8,14 and the Latter Days* (Potomac University), Ph.D. Thesis, 1972, *The Abomination of Desolation in Biblical Eschatology* (Manchester University).
2. Se tillegg, "The Checkered History of "Within the Veil."
3. Edward Heppenstall, *Our High Priest* (Washington, '72), 202, 207-208, 108.
4. James E. Bear, "The Bible and Modern Religions – The Seventh-day Adventists," *Interpretation*, jan. 1956, *IO*(1), 53, 54-55.
5. *Ev* 256.
6. Man skal være oppmerksom på at vi aldri finner uttrykket "renselsen av helligdommen" in 3.Mos.16, selv om det er det som menes, men vi finner en klar uttalelse i Hebr.9 om renselsen av den himmelske helligdommen (v. 23).
7. Det er bare i Hebreerbrevet at Kristi prestatjeneste blir omtalt, og på samme måte er det bare her vi finner noe om helligdommen som vi skal ta opp til overveielse.

8. Froom var opptatt av problemet i førti år, men diskuterte det bare med sine aller nærmeste. Se de senere sider i dette kapitlet omtalen av disse menn og deres forhold til helligdomslæren.

9. Brev fra F.G.Clifford, formann i adventistenes Australasiatiske divisjon til F.D.Nichol ved Review & Herald Publishing Assn., 8.aug. 1957. Uthevelsene er våre gjennom hele dette manuskriptet, hvis ikke annet er oppgitt. General- konferensens arkiver.

10. Brev fra F.D.Nichol til F.G.Clifford og L.C.Naden fra den Australasiatiske divisjon, 29. aug. 1957. Generalkonferensens arkiver.

11. P.G.Damsteegt, *Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission* (Erdmans Publishing Co., 1977), 123.

12. *Ibid.*, 132.

13. D.M.Canright, *Seventh-day Adventism Renounced* (N.V., 1889), 117, 118-120, 121-123.

14. D.M.Canright, *Life of Mrs. E.G.White* (Cincinnati, 1919), 101, 102.

15. Se Canright's *LMW*, 106-107, og Damsteegt, 157.

16. E.J.Waggoner, "Confession of Faith" (1916), 14-20. Om resten av Waggoner's uttalelse, se tillegg, "Waggoner on the Investigative Judgement."

17. A.F.Ballenger, "The Nine Theses," overfor predikantene som deltok ved generalkonferansen i Washington, D.C., 21.mai,1905, kl. 5.30. General- konferensens arkiver.

18. Se A.F.Ballenger's *Cast Out for the Cross of Christ*, 67-82.

19. Sannsynligvis ville hun ha stilt spørsmål ved Ballengers oppfatninger.

"Forhenget i den jordiske helligdom var dekorert med englefigurer som fremstiller de virkelige englene som vokter inngangen til Guds trone, og står foran denne rekken av levende engler, der det melkisedekske prestedømme regjerer fra skapelsen til korset. I fire tusen år har verdens synder adskilt Guds enbårne Sønn fra hans plass ved siden av Faderens trone. I fire tusen år var Kristus skilt fra sin Faders ansikt fordi han var syndereens stedfortreder.

"Hvordan kan mennesker påstå at Melkisedek var et dødelig menneske som ble født og døde som andre mennesker, når Den Hellige Ånd tydelig erklærer at i motsetning til menn som lever og dør, *er han gjort lik med Guds Sønn og blir prest til evig tid?* Og igjen, at "*han lever*" i motsetning til "mennesker som dør"?"

"Da Melkisedek var prest i den himmelske helligdom på Abrahams tid, betyr det at den himmelske helligdom som alle er enig om, eksisterte fra begynnelsen med Gud på nådestolen i Det aller helligste, og ikke var lukket for en fallen verden i 4000 år, og ikke

slik noen påstår at de angrende synderne på jorden var uten noen prest som gjorde tjeneste og som kunne tilveiebringe tilgivelse og liv (velsignelsene i den nye pakt).

"Noen av de mer kunnskapssøkende av mine brødre blant predikantene har innrømmet at det ble utført en tjeneste mellom den himmelske helligdom og den syndige verden fra syndefallet til korset ved tjenende engler. Men de er trege til å innrømme at det var en *prestetjeneste*. Men hvis disse tjenende engler la fram bønnene fra angrede syndere foran det himmelske forhenget, og brakte tilbake den nye pakts velsignelser og liv, hva mer kunne en *prest* gjøre? Dette er akkurat hva presten gjorde i den første avdelingen av det forbilledlige tabernaklet. Å, hvilken makt en trosbekjennelse kan ha til å lenkebinde sinnet fra å søke sannhet " (A.F.Ballenger, *Cast Out*, 45, 84, 85, 87.)!

"Helbredelsen av de syke må derfor følges av ordets forkynnelse. 'Forkynn Guds rike' og "helbred de syke" er befalingen som er gitt. Det er derfor klart at hvis Ordet ikke blir forkynt, vil ikke Gud stadfeste det med tegn som følger med. Å forkynde noe annet enn Ordet vil for Gud være å stadfeste en løgn. Hvis det derfor er noe galt i forkynnelsen av Ordet, må det også bli feil med de tegn som skal følge med.

"Fravær av de tegn som skal stadfeste forkynnelsen blir derfor et trist og alvorlig vitnesbyrd om det faktum at det er noe galt et eller annet sted i forkynnelsen" (*ibid.*, 104, 105).

20. *Ibid.*, 106-112. i sitt blad *Gathering Call* for juni 1921, s. 3, skrev Ballenger, "...intet svar er kommet fra søster White, selv om brevet var rekommandert og kvittering mottatt." Det er naturligvis alltid mulig at bare W.C.White så brevet, og ikke hans mor.

21. A. F. Ballenger, *An Examination of Forty Fatal Errors Regarding the Atonement*, (Riverside, nd), 1-3.

22. Se DA 757; AA 33 (Alfa og omega bind 5 og 6); *Signs of the Times* 19. april 1905; EW 55 (Budskaper til Menigheden, s 73). Denne siste referansen sier "innenfor forhenget" for den andre avdelingen, ikke den første.

23. Brev fra A.G.Daniells to L.E.Froom, 27. feb. 1929. GC-arkiver.

24. W.W.Fletcher, *Reasons for My Faith*, 11. Igjen vil vi minne leseren om at våre sitater fra avvikere nødvendigvis ikke betyr at vi er enig. Nærværende forfatter finner betydelige feil med Waggoners, Ballengers, Fletchers, Conradis, og fleres læremessige posisjoner selv om vi vet at de hadde rett i den spesielle kritikken de fremførte.

25. A. G. Daniells, Fernando, torsdag morgen, den 12. mai 1910, kl. 5.00 på morgenen – foran fakultetsmedlemmene fra Fernando Academy. GC-arkiver.

26. *Statement of the Conradi Case*, 4. GC-arkiver.

27. *Ibid.*, 10.

28. *Ibid.*, 10.

29. *Ibid.*, 10.

30. *Ibid.*, 10.
31. Officer's Meeting Minutes, 22. jan. 1934, kl. 9:00 morgen GC-arkiver.
32. Brev fra W.W.Prescott til pastorene W.H.Branson og I.H.Evans, 2. feb. 1934. GC-arkiver.
33. A.W.Spicers notat, "Bro. Prescott's Statement," GC Archives.
34. Brev fra E.S.Ballenger til W.W.Fletcher, 4. juli 1931.
35. Uttalelse av L.E.Froom, 20. juli 1930. GC-arkiver.
36. Brev fra A.O.Tait til L.E.Froom, 28. jan. 1930. GC-arkiver. Et brev fra R.A.Greive til nærværende forfatter i april dette år sier at L.E.Froom har lovt å besøke br. Greive, men holdt ikke sitt løfte da han oppdaget at sistnevnte ikke kunne akseptere læren om den undersøkende dom.
37. Harold E. Snide, "Some Serious Ouestiongs for Studious S.D.A.'s" spørsmål #7 and #5, i den rekkefølgen. (Finnes i E.S.Ballenger's bibliotek som nå eies av Donald Mote, Riverside, CA.)
38. Brev fra R.A.Greive til Lawson, 12. juni 1956. GC-arkiver. Vi gjengir noen dokumenter i sin helhet så leseren kan se hele sammenhengen, og vi er visse på at motargumenter ikke er blitt utelatt.
39. Harold Lindsell, "What of Seventh-day Adventism?" *Christianity Today*, 31. mars 1958, 8. Uthevelsene er hans. (En artikkel til kom i utgaven for den 14. april.)
40. D.G.Barnhouse, *Eternity*, sept. 1956. Uthevelsene er hans.
41. "In the Critics Den," The Eschatology of Daniel, 9-10. Upublisert manuskript. 42. se tillegg for sistnevnte.
43. C.G.Tuland, *A Partial Re-examination of SDA Interpretation of Dan. 8:14, 10, 16-19*. Uthevelsene er hans, likedan stil og form.
44. For eksempel, dokumentet "Dr. Ford's Dangerous Doctrines" by G.Burnside.
45. Denne informasjonen ble gitt frivillig av pastor Sinzs svigersønn etter en samtale mellom de to i januar 1980. Den refererte artikkelen sto på forsiden i *Der Adventbote*, mai 1928 (nr.9).
46. De fremste apologeter i Adventistsamfunnet om helligdomslæren er: U.Smith, *The Sanctuary and the 2300 Days* (Battle Creek, 1877); U.Smith, *Looking Unto Jesus* (Battle Creek, 1898); E.E.Andross, *A More Excellent Ministry* (Mountain View, 1912); S.N.Haskell, *The Cross and Its Shadow* (South Lancaster, 1914); C.H.Watson, *The Atoning Work of Christ* (Washington, 1934); F.C.Gilbert, *Messiah in His Sanctuary* (Washington, 1937); A.Andreasen, *The Sanctuary Service* (Washington, 1937);

A.Andreasen, *Hebrews* (Washington, 1948); W.H.Branson, *Reply to Canright* (Washington, 1933); E.Heppenstall, *Our High Priest* (Washington, 1972).

47. Reiner, *Atonement* 43.

48. *In Fullest Confidence*, (Nashville, 1979).

49. William Johnsson, *In Fullest Confidence*, 115.

50. *Ibid.*, 23.

51. R. F. Cottrell, Sabbatskolehefte om Daniel, januar – mars 1967. Se oppsummeringen av vårt tillegg med nøkkelttekster fra dette kvartalsheftet.

52. Vi burde understreke at ved den "ny posisjonen" i alle disse seriene betyr det ikke at det er en unison enighet om denne, men bare at det nye synet er blitt rådende blant våre forfattere og lærere, mens det var ukjent for hele mengden av vår litteratur på 19-hundretallet (med mulig unntagelse for profetiens ånds skrifter).

Det må heller ikke oppfattes slik at nærværende forfatter nødvendigvis har *carte blanche* for å godkjenne det nye og forkaste det gamle. En annen ting å merke seg er at det ikke er mulig å legge fram en masse beviser for dette, fordi de nye posisjonene ikke kan offentligjøres da det tilhører de konfidensielle dokumentene fra Daniel-komiteen.

53. Desmond Ford, "The Reality of the Heavenly Sanctuary," 3-6.

54. *Ibid.*, 5.

55. M.L.Andreasen, *The Sanctuary Service*, 130-131.

56. E.E.Andross, *A More Excellent Service*, 52.

57. Beatrice S. Neall, "Anchored to the Throne" (n.d.), 4-5.

58. Norman H. Young, "The Checkered History of the Phrase 'Within the Veil,' "5,6. Se Fords "Dan. 8,14: The Judgment and the Kingdom of God." Youngs artikkel er et appendiks til dette manuskriptet.

59. Brev fra J.C.Stevens to L.E.Froom, 2. jan. 1930. GC-arkivene.

60. *SDA Bible Commentary* 5,1109.

61. Se *Doctrinal Discussions*, 182.

62. W.E.Read, *Doctrinal Discussions*, R & H, 48, 49.

63. E.Heppenstall, *Doctrinal Discussions*, 168, 169.

64. *Ibid.*, 171. Se også sabbatsleksen for 1. kvartal 1967 om Daniels bok, som er enig med Heppenstall.

65. Bert Haloviak: "In the Shadow of the 'Daily' Background and Aftermath of the 1919 Bible & History Teachers' Conference," 35-36. (Skrevet i 1979.)
66. *Ibid.*, 42.
67. W.A.Spicer, *Certainties of the Great Advent Movement*, 121.
68. Brev fra W.W.Fletcher til konferensformenn om Daniel 8, kopiert av G.B.Starr, og brev fra G.B.Starr, 17. sept. 1930. GC-arkivene.
69. Rapport fra komiteen for revisjon og gjenutgivelse av boken "Daniel and the Revelation," 7-8. GC-arkivene.
70. Brev fra M.R.Thurber til M.L.Neff, 15. jan. 1942. GC-arkivene.
71. Brev fra M.L.Neff til M.R.Thurber, 7. jan. 1943. GC-arkivene.
72. Brev fra W.W.Prescott til W.C.White, 6. april 1915. White Estate.
73. Brev fra W.W.Prescott til A.O.Tait, 23. nov. 1916.
74. Brev fra W.A.Spicer til L.R.Conradi, 30. nov. 1914. GC-arkivene.
75. DA 632 (Alfa og omega bind 5).
76. Fra arkivene til F.C.Gilbert. GC-arkivene. Stavingen som i dokumentet.
77. Notater fra bibelkonfransen i 1919, 26, 26a. GC-arkivene.
78. *SDA Bible Commentary* 5,503.
79. Spesiell teologisk forskning da dette anses som garanti for sannhet.
80. Man skal merke seg at vi har nesten forbigått Andross', Watsons og Bransons apologetiske verker – det er fordi de ikke lenger har generell faglig støtte. På samme måte har Andreasens bøker om helligdommen og Hebreerbrevet alvorlige mangler, og i apologien er de helt utilstrekkelige. Man behøver bare å sammenligne med uttalelser i *SDA Bible Commentary* for å se at det er tilfellet. Dokumenter som tilhører Danielkomiteen er full av iøynefallende beviser for det samme.

I et forsøk på å summere mange av de nye posisjonene og deres relevans på en slik måte at man kan etterlate adventistenes lære intakt om den eskatologiske tolkningen av Dan. 8,14 og realitetene omkring dommen forut for Kristi gjenkomst, ble det i 1974-75 laget et fotokopiert hefte med tittelen *Dan.8,14 – The Judgment and the Kingdom of God – A Rebuttal of Criticisms of the Adventist Sanctuary Doctrine*. Kopier ble lagt i hendene på tjenestemennene i Generalkonferensen og også ved Andrews-universitetet. Det er blitt brukt som en lærebok i klasser der man har undervist i eskatologi av denne forfatteren i om lag fem år, mens mesteparten av innholdet er blitt brukt før den tiden, fra 1961. Det inneholder et klassisk studium av dr. Norman H. Young, som skrev sin doktoravhandling om "Soningdagen i Det nye testamente." Det studiet finner man lagt til

dette dokumentet som et tillegg. Tittelen er "Den brokete historien til uttrykket "innenfor forhenget."

Mye av materialet som ble levert ved Forum-foredraget den 27. oktober ved PUC er tilgjengelig i dette heftet som inneholder artikler skrevet mellom 1959 og 1974.

I *SDA Bible Commentary* om Daniel som ble skrevet i 1974 av den samme forfatteren, på om lag 250 sider (om lag $\frac{3}{4}$ av boken) behandler noen av de problemene som ble diskutert den 27. oktober. Som det ble sagt ved møtet i New Orleans med bibellærere ved våre colleges og andre i 1979 – er denne kommentaren i virkeligheten en apologi for vår eskatologiske tolkning av Dan.8,14. Mye plass er brukt i forordene til Daniel 8 og 9 for å vise at dette verset skal anvendes på den antitypiske soningsdagen – dommen over verden. Men man skal merke seg at mange av de tradisjonelle argumentene enten er unngått eller forkastet og erstattet av noen forfatteren fant var bibelsk sunne. Mange av de "nye" posisjonene listet ovenfor ligger i *Daniel*, spesielt begrepet oppfyllelse på betingelser, som innebærer at Guds ideelle plan var at alle tings ende skulle ha funnet sted i det første århundret, ikke lang tid etter korset, dersom Israel hadde beredt verden for Messias' komme. Se *PK 703-704* (Alfa og omega, bind 3). Forholdet mellom den innledende (eller den forutsette) og den avsluttende eskatologi er understreket som en nøkkel til ellers uløselige problemer.

* * *

Leseren bør lese de følgende tilleggene ved slutten på dette manuskriptet som passer godt til dette kapitlet. Vi kan ikke understreke sterkt nok deres betydning og de må ikke bli oversett eller sett på som av marginal betydning. De fire tilleggene er: Tillegg 1, Waggoner og den undersøkende dom.

Tillegg 2, problemet med Dan.8,14 of dens kontekst.

Tillegg 3, den brokede historien til uttrykket "innenfor forhenget."

Tillegg 4, CUC-kursets skisse av helligdommen og 1844.

